

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2013. Prezenta traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Ea nu obligă în niciun fel Curtea. Pentru mai multe informații, a se vedea referințele cu privire la drepturile de autor de la sfârșitul acestui document.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

SECȚIA A PATRA

CAUZA OTHMAN (ABU QATADA) împotriva MARII BRITANII

(Cererea nr. 8139/09)

HOTĂRÂRE
STRASBOURG

17 ianuarie 2012

DEFINITIVĂ

09/05/2012

Această hotărâre a devenit definitivă în temeiul articolului 44 § 2 din Convenție. Poate fi supusă revizuirii editoriale.

În cauza Othman (Abu Qatada) c. Marii Britanii,
Curtea Europeană a drepturilor omului (Secția a Patra), în Camera
compusă din:

Lech Garlicki, *Președinte*,
Nicolas Bratza,
Ljiljana Mijović,
David Thór Björgvinsson,
Ledi Bianku,
Mihai Poalelungi,
Vincent A. De Gaetano, *judecători*,

și Lawrence Early, *Grefier de Secție*,

După deliberări secrete pe data de 13 December 2011,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la data de mai sus:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 8139/09) împotriva Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, formulată în fața Curții în temeiul articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ("Convenția"), de către un cetățean iordanian, dl Omar Othman ("reclamantul"), la data de 11 februarie 2009.

2. Reclamantul a fost reprezentat de dna G. Peirce un avocat din Londra, la Birnberg Peirce & Partners. Ea a fost asistată de către dl E. Fitzgerald QC, dl R. Husain, QC, și dl D. Friedman, consilier. Guvernul Regatului Unit ("Guvernul") a fost reprezentat de agentul său, dna L. Dauban, de la Ministerul Afacerilor Externe și Commonwealth.

3. Reclamantul a pretins, în special, că ar fi supus la un risc real de rele tratamente contrare articolului 3 din Convenție, și la o denegare flagrantă de dreptate contrară articolului 6 din Convenție, în cazul în care ar fi deportat în Iordania.

4. La data de 19 februarie 2009, președintele Camerei căreia i-a fost atribuită cererea a decis să aplice articolul 39 din Regulamentul Curții, indicând Guvernului că nu era de dorit în interesul părților și buna desfășurare a procedurii să-l îndepărteze pe reclamant în Iordania în așteptarea deciziei Curții.

La data de 19 mai 2009, Curtea a decis să comunice cererea Guvernului. De asemenea, a decis să se pronunțe cu privire la admisibilitatea și fondul cererii în același timp (articolul 29 § 1).

5. Reclamantii și Guvernul au depus observații scrise (art. 59 § 1 din Regulamentul Curții). În plus, observații ale terților au fost primite de la organizațiile neguvernamentale Amnesty International, Human Rights

Watch și JUSTICE, cărora le-a fost acordat dreptul de a interveni în procedura scrisă de către președintele Camerei (articolul 36 § 2 din Convenție și Regula 44 § 2 din Regulament). Părțile au răspuns la aceste observații (articolul 44 § 5).

6. O audiere publică a avut loc la Palatul Drepturilor Omului, Strasbourg, la data de 14 decembrie 2010 (articolul 59 § 3).

S-au prezentat în fața Curții:

(a) *pentru Guvern*

Dna L. DAUBAN,	<i>Agent,</i>
Dl M. BELOFF QC,	
Dna R. TAM QC,	
Dl T. EICKE,	<i>Avocat,</i>
Dl N. FUSSELL,	
Dl A. GLEDHILL,	
Dl T. KINSELLA,	
Dl A. RAWSTRON,	<i>Consilieri;</i>

(b) *pentru reclamant*

Dna G. PEIRCE,	<i>Avocat,</i>
Dl E. FITZGERALD QC,	
Dl D. FRIEDMAN,	<i>Consilieri.</i>

Curtea a audiat expunerile dlor Beloff și Fitzgerald și răspunsurile acestora la întrebările Curții.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

A. Introducere

1. Reclamantul s-a născut în 1960 lângă Betleem, administrat atunci ca parte a Regatului Iordaniei. A sosit în Marea Britanie în septembrie 1993, după ce a fugit în prealabil din Iordania în Pakistan. El a făcut o cerere de azil, admisă, în primul rând, pe baza faptului că a fost deținut și torturat în martie 1988 și 1990-1991 de către autoritățile iordanene și, în al doilea rând, că a fost deținut și pus ulterior sub arest la domiciliu în două mai mult ocazii. Reclamantul a fost recunoscut ca refugiat la data de 30 iunie 1994 și

i s-a acordat permisiunea de a rămâne până la data de 30 iunie 1998. Așa cum este practica normală, Secretarul de Stat nu a motivat decizia de recunoaștere a reclamantului ca refugiat.

8. La 8 mai 1998, reclamantul a solicitat permisiunea de a rămâne pe perioadă nedeterminată în Regatul Unit. Această nu fusese examinată înainte de arestarea reclamantului la 23 octombrie 2002. La acea dată a fost luat în detenție sub acuzații de terorism, crimă și infracțiuni la Legea privind securitatea 2001 (a se vedea *A. și alții împotriva Regatului Unit* [GC], nr. 3455/05, § 90, 19 februarie 2009). Când Legea a fost abrogată în martie 2005, reclamantul a fost eliberat pe cauciune și apoi a făcut obiectul unui ordin de control în temeiul Legii privind prevenirea terorismului din 2005 (ibid., § § 83 și 84). La data de 11 august 2005, în timp ce recursul său împotriva acestei ordin de control era în curs, Secretarul de l-a notificat cu privire la intenția de a-l deporta (vezi secțiunea 3, punctul 25 de mai jos).

B. Proceduri penale anterioare în Iordania

1. Procesul cu privire la Reformare și Provocare

9. În aprilie 1999, reclamantul a fost condamnat în lipsă, în Iordania, de conspirație pentru a provoca explozii, într-un proces cunoscut sub numele de procesul cu privire la "reformare și provocare". El a fost al doisprezecelea din treisprezece inculpați.

10. Cazul a implicat o afirmație de conspirație pentru a efectua atacuri în Iordania, care a dus la atacuri reușite asupra Școlii Americane și Hotelului Jerusalem în Amman în 1998. Au existat condamnări suplimentare pentru infracțiuni de apartenență la un grup terorist, dar aceste probleme au făcut obiectul unei amnistii generale. Reclamantul a fost condamnat la închisoare pe viață în regim de muncă grea.

11. În timpul procesului, un martor, Mohamed Al-Jeramaine, a mărturisit că el, și nu inculpații, a fost implicat în atentatele cu bombă. Curtea Securității de Stat care audia cazul a considerat că mărturisirea lui a fost falsă, și demonstrată astfel, din cauza unor discrepanțe între ceea ce a spus despre natura exploziilor, de exemplu, și alte dovezi tehnice. Dl Al-Jeramaine a fost executat mai târziu pentru crime pentru care a fost condamnat într-un alt proces.

12. Reclamantul susține că dovezile împotriva lui s-au bazat, în principal, pe o declarație incriminatoare a unui co-inculpat, Abdul Nasser Al-Hamasher (de asemenea, cunoscut sub numele de Al-Khamayseh). În mărturisirea sa în fața Procurorului, dl Al-Hamasher a susținut că reclamantul a oferit încurajare înainte de atacuri. De asemenea, a spus că a felicitat grupul în urma atacurilor.

13. Dl Al Hamasher, împreună cu alte câțiva inculpați, s-au plâns în timpul procedurilor în fața Curții Securității de Stat că au fost torturați de către Direcția Generală de Informații iordaniană ("GID"), care împarte responsabilitatea pentru menținerea securității interne în Iordania cu Direcția de Securitate Publică și cu armata. La sfârșitul interogatoriului în care pretindeau că au fost torturați, procurorul a luat o declarație de la fiecare inculpat.

14. La proces s-au adus dovezi de la avocați, medici și rudele inculpaților, care atestau semne vizibile de tortură asupra inculpaților. Cu toate acestea, Curtea Securității de Stat a conchis că inculpații nu au putut dovedi tortura.

15. Au existat o serie de recursuri la Curtea de Casație și retransmiteri la Curtea Securității de Stat, dar, reclamantul fiind condamnat în lipsă, nu s-au depus recursuri în numele său. În cadrul acestor recursuri, s-au menținut condamnările pe baza faptului că declarațiile în cauză au fost făcute în fața procurorului. Mărturiile, în aceste situații, constituie dovezi suficiente pentru condamnare, dacă Curtea le-a acceptat și dacă procurorul a fost mulțumit de calitatea și relevanța acestora. Curtea de Casație a respins afirmația că procurorul trebuie să dovedească faptul că inculpații au mărturisit din proprie inițiativă: obligația procurorului de a dovedi că o mărturisire a fost obținută de bună voie apare doar în cazul în care mărturisirea nu ar fi fost obținută de către el. Mărturisirile în cauză erau autentice și nu există dovezi că au fost făcute sub constrângere financiară sau morală.

16. Curtea de Casație a analizat apoi impactul acuzațiilor conform cărora mărturisirile în fața procurorului au rezultat din constrângerea inculpaților și a familiilor lor, în timp ce aceștia erau fost deținuți GID. Un astfel de comportament în timpul unei investigații era împotriva legii iordaniene, autorii fiind pasibili de pedeapsă. Cu toate acestea, chiar presupunând că afirmațiile inculpaților erau fost adevărate, nu ar anula confesiunile făcute în fața procurorului, cu excepția cazului în care s-ar dovedi că aceste confesiuni au fost consecința constrângerii ilegale prin forță a inculpaților să mărturisească lucruri pe care nu le-au făcut. Inculpații nu au demonstrat că așa s-ar fi întâmplat.

17. Ca urmare a condamnării reclamantului în acest proces, autoritățile iordaniene au solicitat extrădarea reclamantului din Marea Britanie. La începutul anului 2000, cererea a fost retrasă de către Iordania.

2. Procesul conspirației mileniului

18. În toamna anului 2000, reclamantul a fost din nou judecat în absență în Iordania, de data aceasta într-un caz cunoscut sub numele de "Conspirația mileniului", care se referea la o conspirație pentru a provoca explozii la obiective occidentale și israeliene în Iordania care să coincidă cu festivitățile mileniului. Conspirația a fost descoperită înainte ca atacurile să fie

efectuate. Reclamantul a fost suspectat că ar fi oferit bani pentru un calculator și încurajare prin scrierile sale, care au fost găsite în casa unui co-inculpat, domnul Abu Hawsher. Reclamantul susține că principala dovadă împotriva lui a fost mărturia lui Abu Hawsher.

19. Cei mai mulți dintre acuzați au fost condamnați sub mai multe capete de acuzare, unii au fost complet sau parțial achitați. Reclamantul a fost condamnat la 15 ani de închisoare în regim de muncă grea. Ceilalți inculpați, printre care Abu Hawsher, au fost condamnați la moarte. În recurs unii dintre inculpați, inclusiv, se pare, Abu Hawsher, au pretins că au fost torturați în timpul celor 50 de zile de interogatoriu, refuzându-li-se accesul la avocați. Curtea de Casație a respins acest motiv, considerând că procesul-verbal de interogatoriu a arătat că fiecărui inculpat i s-a adus la cunoștință dreptul său de a păstra tăcerea cu privire la acuzații, dacă avocatul nu era prezent. Potrivit reclamantului, Curtea de Casație a constatat că presupusa maltratare în custodia GID era irelevantă, deoarece Curtea Securității de Stat nu s-a bazat pe mărturiile inculpaților în fața GID, ci pe mărturisirile lor în fața procurorului. Abu Hawsher a rămas cu sentința la moarte.

20. Constatările Comisiei britanice Speciale de Apel cu privire la Imigrare (SIAC) cu privire la dovezile prezentate în proces sunt prezentate la punctul 45 de mai jos. Dovezi suplimentare care au devenit disponibile după concluziile SIAC, și care au fost prezentate Curții, sunt rezumate la punctele 94-105 de mai jos.

C. Acordul cu privire la un memorandum de înțelegere (MOU) între Regatul Unit și Iordania

21. În octombrie 2001, Ministerul Afacerilor Externe și Commonwealth a indicat guvernului Regatului Unit că articolul 3 din Convenție interzice deportarea suspectilor de terorism în Iordania. În martie 2003, după o revizuire a posibilității de a elimina astfel de bariere din calea deportării, Ministerul Afacerilor Externe și Commonwealth a confirmat că avizul său din octombrie 2001 era încă în vigoare, dar că lua acum în considerare dacă principalele țări ar fi dispuse și capabile să ofere garanțiile corespunzătoare pentru a garanta că potențialii deportații urmau să fie tratați într-un mod compatibil cu obligațiile Regatului Unit. În mai 2003, ministerul de externe a indicat că furnizarea de asigurări specifice și credibile de către guverne străine, sub formă de memorandumuri de înțelegere, ar putea fi o modalitate de a permite deportarea din Marea Britanie.

22. În noiembrie 2003, Ambasada Marii Britanii la Amman a fost instruită să ridice ideea unui memorandum cadru de înțelegere (MOU) cu guvernul iordanian. În februarie 2005, după întâlniri între prim-ministrul Regatului Unit și regele Iordaniei, și între Secretarul de Stat al Departamentului de Interne și ministerul de Externe iordanian, s-a ajuns la un acord de principiu cu privire la un memorandum de înțelegere.

23. Negocieri ulterioare au avut loc în iunie 2005 și un memorandum de înțelegere a fost semnat la 10 august 2005. MOU stabilit o serie de asigurări (garanții) de conformitate cu standardele internaționale ale drepturilor omului, care ar fi respectate atunci când cineva este returnat dintr-un stat în altul (a se vedea paragraful 76 de mai jos). În aceeași zi, s-a semnat o scrisoare din partea însărcinatului cu afaceri britanic la Amman către Ministerul iordanian de Interne, care a înregistrat capacitatea Guvernului iordanian de a da asigurări, în cazuri individuale, că nu va fi aplicată pedeapsa cu moartea. În ceea ce-l privește pe reclamant, întrebări suplimentare cu privire la o nouă procedură de judecată cu care se va confrunta după deportare au fost, de asemenea, puse guvernului iordanian, care a răspuns în mai 2006 prin consilierul juridic de la Ministerul iordanian al Afacerilor Externe.

24. MOU prevedea, de asemenea, ca orice persoană revine în țară să contacteze și să aibă vizite prompte și periodice din partea unui reprezentant al unui organism independent desemnat de comun acord de către guvernul Regatului Unit și al Iordaniei. La 24 octombrie 2005, Centrul pentru Studii ale Drepturile Omului Adaleh ("Centrul Adaleh") a semnat un acord de monitorizare cu guvernul Regatului Unit. La 13 februarie 2006, s-a stabilit caietul de sarcini pentru Centrul Adaleh (a se vedea paragraful 80 de mai jos).

D. Recursul reclamantului împotriva deportării

25. La 11 august 2005, a doua zi după ce a fost semnat Memorandumul de Înțelegere, secretarul de stat i-a comunicat reclamantului intenția de a-l deporta. Secretarul de stat a certificat că decizia de a-l deporta a fost luată în interesul securității naționale. Reclamantul a depus recurs la SIAC împotriva acestei decizii susținând, printre altele, că acesta era incompatibilă cu articolele 2, 3, 5 și 6 din Convenție. Bazându-se pe cererea sa de azil anterioară, el a susținut că profilul său de terorist înseamnă că este de un real interes pentru autoritățile iordaniene. Dacă s-ar întoarce, el s-ar confrunta, de asemenea, cu rejudecarea pentru infracțiunile pentru care a fost condamnat *in absentia*. El s-ar confrunta, astfel, cu o lungă durată de arest preventiv (cu încălcarea articolului 5) și, dacă este condamnat, s-ar confrunta cu o perioadă foarte lungă de detenție. Toți acești factori înseamnă că se confruntă cu un risc real de tortură, fie înainte de proces sau după condamnare, pentru a se obține de la el o mărturisire sau de a se obține alte informații. El se confruntă, de asemenea, cu riscul pedepsei cu moartea sau extrădarea în alte țări, cum ar fi Statele Unite ale Americii. Bazându-se pe articolul 6, el a pretins că rejudecarea procesului său ar fi flagrant nedreaptă: Curtea Securității de Stat, un tribunal militar, nu este independent de puterea executivă și există un risc real ca probele obținute prin tortură - fie de el, de la co-inculpați sau alți prizonieri - să fie admise împotriva lui.

1. Procedura în fața SIAC

(a) Desfășurarea procedurilor în fața SIAC și concluziile sale privind siguranța națională

26. Recursul reclamantului a fost respins de SIAC la 26 februarie 2007. Recursul a fost examinat de către SIAC în două părți: o "ședință deschisă", în care s-au prezentat susținerile și dovezile secretarului de stat în prezența reclamantului și a reprezentanților săi, și o "ședință închisă", din care părți ale susținerilor secretarului de stat nu pot fi divulgate din motive de securitate (a se vedea paragraful 69 de mai jos). SIAC a audiat probe în ședință închisă cu privire la procesul prin care Memorandumul de Înțelegere a fost încheiat, măsura în care aceasta ar reduce riscul de tortură și, de asemenea, dovezi cu privire la amenințarea la adresa securității naționale a Regatului Unit pe care o reprezenta reclamantul ("material închis"). Reclamantul și reprezentanții săi au fost excluși de la ședința secretă, dar interesele sale au fost reprezentate de avocați speciali. SIAC a pronunțat o "hotărâre publică", care este la dispoziția publicului, și o "hotărâre secretă", care a fost dată doar pentru secretarul de stat și a avocații speciale.

27. Pentru a ajunge la decizia sa conform căreia expulzarea reclamantului era necesară în interesul securității naționale, SIAC considerat că susținerile secretarului de stat sunt "föndate", deoarece reclamantul era considerat de către mulți teroriști ca un consilier spiritual ale cărui viziuni legitimau acte de violență. Cu toate acestea, SIAC nu a luat în considerare condamnarea reclamantului în lipsă, argument care a fost inițial avansat ca parte a susținerilor Guvernului. Motivul a fost că Guvernul a adoptat ceea ce s-a descris ca fiind o "abordare pragmatică" de a nu se întemeia pe nicio dovadă despre care s-a afirmat că ar fi fost obținută prin tortură, pe motiv că ar fi nevoie de o anchetă pentru a stabili dacă aceasta a fost obținută prin tortură. Acest lucru s-a realizat în conformitate cu decizia Camerei Lorzilor în *A. și alții* (nr. 2) (a se vedea punctele 136 și 137 de mai jos).

28. SIAC a analizat apoi probele care i s-au prezentat din diverse surse, inclusiv un diplomat britanic, dl Mark Oakden, care a furnizat probe cu privire la negocierea Memorandumului de Înțelegere, Acordul de monitorizare cu Centrul Adaleh și cu privire la riscul cu care se confruntă reclamantul în Iordania. Pentru reclamant, s-au prezentat probe privind regimul iordanian de către trei academicieni. SIAC a primit, de asemenea, dovezi de la un avocat vorbitor de arabă, dna Rana Refahi, care a călătorit în Iordania pentru a desfășura activități de cercetare cu privire la cele două procese anterioare, inclusiv interviuri cu inculpații și avocații lor. În plus, a primit dovezi ale interesului Guvernului Statelor Unite cu privire la reclamant și acuzațiile că un cetățean iordanian a făcut obiectul predării extraordinare din Iordania în Statele Unite.

(b) Constatările SIAC's cu privire la MOU

29. SIAC a constatat că hotărârile Curții în *Chahal împotriva Regatului Unit*, 15 noiembrie 1996, *Culegere de hotărâri și decizii* 1996 V și *Mamatkulov și Askarov împotriva Turciei* [GC], nr. 46827/99 și 46951/99, ECHR 2005-I, au arătat că garanțiile constituie un element de bază, dar importanța care li se acordă depinde de circumstanțele fiecărui caz. Există o diferență între asigurarea dată de către un stat ca va acționa într-un mod care nu ar fi conform cu legislația normală și asigurarea unui stat să adere la ceea ce legea prevedea, dar nu a fost respectat în totalitate sau în mod regulat în practică. Referindu-se la o decizie a Comitetului Națiunilor Unite împotriva Torturii, *Agiza v. Suedia* (a se vedea punctul 147 de mai jos), cauză în care autoritățile suedeze au expulzat un cetățean egiptean după ce a primit asigurări din partea Egiptului, SIAC a continuat:

"Cazul lui Agiza reprezintă un avertisment clar cu privire la pericolele pe care le ascunde o asigurare bazată doar pe o cuvinte și monitorizare diplomatică. Existaseră deja semne de avertizare care ar fi trebuit să alerteze autoritățile suedeze cu privire la riscurile, inclusiv rolul cheie pe care l-au atribuit unei organizații de informații externe. Dar am remarcat diferențele cruciale: forța, durata și profunzimea relațiilor bilaterale dintre cele două țări în raport cu orice altceva între Suedia și Egipt, modul în care s-au desfășurat negocierile asupra memorandumului de înțelegere și evaluarea diplomatică a semnificației lor, circumstanțele particulare ale reclamantului și Iordaniei, gradul de risc în diferite etape în absența MOU, în special în etapele timpurii ale detenției, când riscul de tortură ar fi în mod normal, cel mai mare, și în când tortura afirmată de Agiza în Egipt pare să fi avut loc, și rapiditatea cu care monitorii ar obține accesul la reclamant. Suedezii nu au examinat dacă Agiza ar trăda o lipsă de încredere în egipteni, întrucât nu există astfel de sentiment nici în Marea Britanie, Centrul Adaleh sau guvernul iordanian. Contrariul se aplică. Un aspect tulburător în acest caz este, de asemenea, că Agiza au fost extrădat în lipsa unei hotărâri judecătorești definitive din cazul său. Alta este situația aici. "

30. În cazul de față, situația politică din Iordania și libertatea, deși limitată, a organizațiilor non-guvernamentale, presei și Parlamentului să-și exprime preocupările ar reduce riscurile cu care se confruntă reclamantul. În plus, nivelul de control pe care Iordania l-a acceptat în conformitate cu MOU nu poate decât demonstra că este dispusă să respecte termenii și spiritul MOU. Fiecare țară are un interes real în prevenirea încălcărilor MOU: relația diplomatică dintre Regatul Unit și Iordania a fost prietenoasă și de lungă durată și cu o valoare reală pentru Iordania și ar avea un stimulent real pentru a evita să fie văzută ca încălcându-și cuvântul. Ambele țări au un interes în menținerea cooperării pe probleme de combatere a terorismului. Marea Britanie s-a preocupat să fie capabilă să extrădeze cetățeni străini fără încălcarea drepturilor prevăzute în articolul 3, astfel încât eșecul într-un astfel de caz extrem de mediatizat ar fi un obstacol major pentru acest proces. Această preocupare ar acționa, astfel, ca un stimulent în plus pentru a investiga eventualele încălcări ale MOU. În timp ce MOU nu a precizat ce măsuri ar putea fi luate într-o astfel de investigație,

SIAC acceptat probe din partea dlui Oakden că orice eșec al Guvernului iordanian de a răspunde la întrebările diplomatice ar duce la "contacte diplomatice și ministeriale și reacții rapide".

31. SIAC a admis că au existat unele deficiențe în memorandumul de înțelegere și de monitorizare a prevederilor. Câteva măsuri de protecție, cum ar fi accesul prompt la un avocat, interviuri înregistrate, examinările medicale independente și interzicerea locurilor de detenție nedecarate, nu au fost în mod explicit prezente, dar, în realitate, cele mai multe dintre aceste aspecte au fost acoperite. Nu a existat nicio garanție că accesul la reclamant, în conformitate cu caietul de sarcini al Centrului Adaleh, s-ar acorda de fiecare dată, dar orice refuz ar fi adus la lumină destul de repede; la începutul perioadei de detenție, Centrul trebuia să-l viziteze pe reclamant de trei ori pe săptămână. SIAC, de asemenea, se aștepta ca GID și Guvernul iordanian să reacționeze rapid la orice abordare a Regatului Unit cu privire la refuzul unei vizite. A fost "deranjant" faptul că Raportorul Special al Națiunilor Unite pe probleme de tortură i s-a refuzat accesul la o instalație GID în iunie 2006, în ciuda unui aranjament prealabil, care ar fi permis accesul. Cu toate acestea, pe baza dovezilor, SIAC a constatat că nu există niciun risc real de maltratare a reclamantului de către GID. Există o slăbiciune în "lipsa de experiență și de anvergură" a Centrului Adaleh, deoarece ar întreprinde o activitate nouă pentru el și nu avea expertiza în rândul personalului său, așa cum a și recunoscut. Era un organism destul de nou cu resurse limitate de personal, deși acest lucru ar putea fi depășit și guvernul Regatului Unit ar putea suporta costul. Monitorizarea vizitelor era esențială și lipsa de expertiză de specialitate nu era fatală pentru valoarea lor.

(c) Constatările SIAC în temeiul articolului 3

32. Guvernul Regatului Unit nu a contestat linia generală a materialului disponibil cu privire la respectarea drepturilor omului din Iordania și, în opinia SIAC, detalii cu privire la încălcările drepturilor omului din Iordania erau relevante pentru evaluarea riscurilor cu care se confruntă reclamantul. Guvernul a adoptat, de asemenea, poziția că nu l-ar putea extrăda pe reclamant în Iordania, în conformitate cu obligațiile sale internaționale, în absența măsurilor speciale prevăzute în memorandumul de înțelegere. Cu toate acestea, SIAC a constatat că este important să ia în considerare riscurile cu care se confruntă, în funcție de succesiunea probabilă de evenimente după extrădare. A constatat că MOU ar putea să nu fie necesar pentru fiecare risc, ci mai degrabă consolidează protecția disponibilă.

33. SIAC a acceptat că, la întoarcere, reclamantul va fi luat în custodia GID și retrimis în judecată pentru cele două capete de acuzare pentru care a fost condamnat *in absentia*. El va fi însoțit de un reprezentant al Centrului Adaleh la locul său de detenție și va fi examinat medical. SIAC, de asemenea, a acceptat faptul că GID îl va interoga pe reclamant cu scopul de

a obține o mărturisire utilizabilă în proces și în scopuri informative mai generale, deși SIAC presupunea că GID îl va interoga pe reclamant cu privire la alte infracțiuni, în scopul de a-i aduce alte acuzații, nu a existat nicio dovadă a altor acuzații. SIAC a acceptat și faptul că Statele Unite vor încerca să-l interogheze pe reclamant și că acest lucru va avea loc la scurt timp după sosirea sa în Iordania. Cu toate acestea, nu a existat niciun risc real că articolul 3 ar fi încălcat înainte de încheierea rejudecării cauzei.

34. A existat un risc real de tortură sau maltratare a unui "extremist islamist obișnuit" în detenția GID înainte de trimiterea în judecată, și astfel de rele tratamente s-au înregistrat pe scară largă și de lungă durată și nu a existat un climat de impunitate și eludare a monitorizării internaționale în GID. Cu toate acestea, reclamantul ar fi protejat prin memorandumul de înțelegere și acordul de monitorizare, mai ales că Centrul Adaleh ar fi "dornic de a-și dovedi angajamentul" și s-ar supune el însuși la supravegherea altor organizații non-guvernamentale. Acest lucru ar împiedica, de asemenea, un risc real de utilizare de către GID de tactici, cum ar fi refuzul accesului pe ultima sută de metri, susțineri potrivit cărora reclamantul nu ar dori să-i vadă pe monitori sau deplasarea acestuia în altă parte fără notificare. Accesul la Centrul Adaleh ar împiedica, de asemenea, detenția *incommunicado* a reclamantului.

35. MOU ar contracara, de asemenea, climatul de impunitate predominant în GID și tolerarea actelor de tortură de către membrii săi importanți. MOU și modalitățile de monitorizare au fost sprijinite la cel mai înalt nivel din Iordania - Regele și puterea politică și prestigiul Iordaniei erau în spatele MOU – așa că a fost rezonabil să presupunem că instrucțiunile cu privire la modul de a-l trata pe reclamant au fost date către GID și sunt conștienți de faptul că orice încălcare nu ar rămâne nepedepsită. Mai mult decât atât, membrii seniori ai GID au participat la negocierile pentru memorandumul de înțelegere și, prin urmare, știu care sunt consecințele nerespectării lui. Chiar dacă abuzurile erau, în mod normal, activitatea ofițerilor obișnuiți, poziția specifică și neobișnuită a reclamantului și efectul MOU ar face ca ofițerii superiori să prevină relele tratamente în cazul lui, chiar dacă ar face-o doar din interes personal.

36. Interogatoriul Statelor Unite ale Americii nu a fost interzis prin memorandumul de înțelegere și SIAC credea că i s-ar permite Agenției Centrale de Informații a Statelor Unite să-l interogheze pe reclamant de față cu GID. Cu toate acestea, Regatul Unit a făcut clar pentru Statele Unite interesele sale în a se asigura că memorandumul de înțelegere nu va fi încălcat. Autoritățile iordaniene și Statele Unite vor fi atente pentru a se asigura că Statele Unite nu "depășesc pragul". Presupunând că reclamantul rămâne în arestul GID și nu va fi predat Statelor Unite, nu există un risc real de rele tratamente în etapa premergătoare procesului. Era, de asemenea, foarte puțin probabil ca reclamantul să fie plasat într-un GID secret sau centru de detenție al CIA în Iordania.

37. Aceiași factori se aplică oricărui interogatoriu care ar putea avea loc imediat după condamnarea sau achitarea reclamantului. MOU ar continua să se aplice și ar fi în interesul atât al autorităților iordaniene, cât și americane să efectueze orice interogatoriu cu prima ocazie, mai degrabă decât să aștepte până după proces. Era puțin probabil ca profilul reclamantului să se diminueze "după câțiva ani".

38. Erau puține șanse ca autoritățile iordaniene să aducă acuzații ulterioare în sarcina reclamantului, care să atragă pedeapsa cu moartea pentru infracțiunile în legătură cu care reclamantul ar fi fost rejudicat. În schimb, în cazul în care el ar fi condamnat, reclamantul s-ar confrunta cu o lungă perioadă de închisoare. Există un risc real de condamnare pe viață în legătură cu acuzația de conspirație, deși există perspectiva ca pedeapsa să fie mai mică, având în vedere modul în care sentințele cu privire la ceilalți inculpați pare să fi fost reduse în apel, la 4 sau 5 ani. Nu există un risc real de condamnare la închisoare pe viață pentru conspirația mileniului. Nu există nicio regulă care să împiedice o sentință mai mare decât cea pronunțată deja de 15 ani. Cu toate acestea, practica era clară în ceea ce privește neaplicarea unor pedepse mai mari în rejudicări în urma condamnărilor inițiale în lipsă și nu exista niciun motiv ca o altă abordare să se adopte în cazul reclamantului. Reclamantul ar executa orice pedeapsă într-o închisoare obișnuită și nu într-un centru de detenție GID, iar sentința la muncă grea nu însemna o pedeapsă suplimentară. Condițiile generale nu ar încălca articolul 3 și, cu toate că, uneori, au avut loc bătăi, nu a existat nicio dovadă că reclamantul ar fi considerat prizonier politic islamist. Statutul său va acționa din nou ca să-l protejeze.

39. În ceea ce privește extrădarea, au fost "stimulente puternice" pentru Iordania și Statele Unite de a nu permite acest lucru să se întâmple, având în vedere, nu în ultimul rând, realele dificultăți politice interne pe care le-ar crea pentru Guvernul iordanian și lipsa de voință a Statelor Unite de a destabiliza regimul iordanian. Orice cazuri de presupusă extrădare din Iordania au implicat oameni de alte naționalități sau, într-un caz, un cetățean cu dublă naționalitate americano-iordaniană. Era, de asemenea, foarte puțin probabil ca reclamantul să fi fost plasat într-un centru de detenție secretă al CIA în Iordania, deoarece acest lucru ar necesita complicitatea autorităților iordaniene, contrar MOU. Era, de asemenea, puțin probabil ca guvernul Statelor Unite să ceară extrădarea reclamantului din Iordania, din moment ce nu au solicitat extrădarea sa din Regatul Unit, și ar exista dificultăți politice pentru ca Iordania să răspundă unei astfel de solicitări.

(d) Concluziile SIAC în temeiul articolului 5

2. În legătură cu detenția reclamantului după întoarcerea lui în Iordania, SIAC a constatat că termenele pentru notificarea autorităților judiciare cu privire la arestare (48 ore) și pentru a aduce acuzații formale (15 zile) au fost în mod regulat extinse în mod legal de către instanțele de judecată, la

cererea procurorului, până la 15 zile și până la un maxim de 50 de zile. Prin urmare, ar fi compatibil cu legislația iordaniană ca reclamantul să fie ținut în detenție timp de 50 de zile, fără a fi adus fizic în fața unei instanțe judecătorești înainte de a fi acuzat. Astfel de prelungiri au fost aprobate de către o autoritate judiciară, deși nu neapărat în prezența fizică a suspectului.

41. SIAC a menționat că memorandumul de înțelegere nu prevede în mod explicit că nu există prelungiri ale termenelor dincolo de termenul de 15 zile inițial, dar este necesar ca o persoană care s-a întors să fie adusă de îndată înaintea unui judecător sau o altă persoană autorizată de lege pentru a determina legalitatea detenției sale. Deși termenul "prompt" nu a fost definit în MOU, SIAC a constatat că această parte a MOU va fi executată, în special, deoarece aceasta a fost unul dintre primele puncte de plecare ale MOU, și că prima apariție a reclamantului în fața unei autorități judiciare ar fi în termen de 48 de ore. Nu s-ar încălca MOU dacă reclamantul ar fi deținut pentru o perioadă maximă de 50 de zile, prin intermediul unor prelungiri de câte 15 zile, sau în cazul în care ar fi absent când se iau aceste decizii ulterioare. Cu toate acestea, în realitate, perioada totală de 50 de zile era puțin probabil să fie parcursă, chiar și fără MOU, deoarece reclamantul s-ar confrunta cu o nouă procedură de rejudecare în care dosarele fuseseră deja prin judecate în fond și în apel de mai multe ori.

(e) Concluziile SIAC cu privire la articolul 6

42. Era clar pentru SIAC că precedentele condamnări ale reclamantului ar fi anulate și ar fi rejudecat în fața Curții Securității de Stat în baza acelorași acuzații.

43. În plus față de cele două elemente pe care le-a contestat cu privire la rejudecare (imparțialitatea Curții Securității de Stat și utilizarea probelor obținute prin tortură) reclamantul a susținut, de asemenea, că va fi interogat în detenție de GID, ofițeri ai Statele Unite ale Americii sau procuror, fără avocat. Procurorul avea autoritatea, în temeiul articolului 64 alineatul (3) din Codul iordanian de procedură penală, de a efectua o anchetă în absența unui avocat "ori de câte ori consideră că este necesar pentru a dezvălui adevărul". Această decizie nu era supusă controlului, deși SIAC a remarcat faptul că o mărturisire în fața procurorului nu era admisă, cu excepția cazului în care persoana a fost avertizat că nu trebuie să răspundă la întrebări fără prezența avocatului său. SIAC a crezut că este puțin probabil că reclamantul să aibă un avocat prezent în timpul interogatoriului GID sau ai unor oficiali ai Statelor Unite, dar, foarte probabil, că va avea acces la un avocat pentru orice apariție în fața unui judecător sau procuror. În ceea ce privește pregătirea apărării, perioada și facilitățile disponibile ar fi mai puțin extinse decât în Regatul Unit, dar, totuși, mai bune decât ar fi în mod normal în Iordania.

44. În ceea ce privește lipsa de independență și imparțialitate a Curții Securității de Stat, SIAC a constatat că instanța va consta din trei judecători,

cel puțin doi dintre ei ar fi ofițeri militari. Procurorul ar fi, de asemenea, un ofițer militar. Apelul s-ar introduce la Curtea de Casație, un tribunal civil, dar această instanță nu ar putea examina un capăt de cerere cu privire la orice inechitate a procesului care ar rezulta din compoziția militară a Curții Securității de Stat.

45. În ceea ce privește utilizarea potențială a probelor obținute prin tortură în rejudecarea reclamantului, SIAC a constatat, după cum urmează:

"418. Sistemul juridic din Iordania, prin urmare, nu permite utilizarea unei mărturii involuntare sau a unor declarații incriminatorii. Există o examinare judiciară a acuzațiilor de această natură înainte de a fi admise probele. Aceste afirmații se pot susține ele însele prin dovezi. Cât de departe aceste afirmații pot fi testate practic depinde de anumite caracteristici ale sistemului. Sarcina probei pentru excluderea mărturisirii făcute în fața procurorului se află la pârât. Există dificultăți evidente de a dovedi actele anterioare sau amenințările GID, în absența unor sisteme de înregistrare a interogatoriilor, a avocaților în timpul interogatoriului, și a unei examinări medicale prompte independente. Este probabil să fie existe o reticență considerabilă din partea Curții de a accepta că mărturiile date în fața procurorului, o sursă obișnuită de probe, sunt afectate de aplicarea de rele tratamente. Curtea sau procurorul nu par pregătiți să oblige funcționari GID să depună mărturie cu privire la aceste acuzații. Poate exista un sentiment că aceste afirmații sunt făcute de obicei, ca o strategie de apărare.

419. S-ar putea să existe o mai mare disponibilitate de a testa natura mărturisirilor făcute în cursul interogatoriului GID. Există unele dovezi că cel puțin la nivelul Curții de Casație, mărturisirile au fost obținute prin tortură au fost excluse, (deși nu este clar dacă acestea au fost făcute în fața GID sau a procurorului).

420. Cu toate acestea, probele generale și specifice celor două procese în cauză arată că există cel puțin un risc real ca declarațiile incriminatorie împotriva [reclamantului] să fi fost obținute ca urmare a tratamentului aplicat de GID care a încălcat articolul 3 din CEDO; acesta poate sau nu considerat tortură. Este foarte puțin probabil ca aceste declarații să fie excluse de la rejudecare, pentru că este puțin probabil ca SSCt să fie convinși că au fost astfel obținute, în special după ce au respins deja această afirmație la primele teste, cu toate că cei care le-au efectuat ar putea furniza dovezi că au fost astfel obținute și au fost, de fapt, false. "

Exista, prin urmare, o mare probabilitate ca declarațiile anterioare făcute în fața procurorului care-l incriminau pe reclamant să fie admise. SIAC a mai constatat că aceste declarații ar fi considerabile, poate decisive, împotriva lui. Pe acest aspect al rejudecării, SIAC a statuat:

"439. Pentru noi, întrebarea revine la aspectul dacă este sau nu este nedrept ca sarcina probei să fie astfel în Iordania; nu credem că este nedrept în sine. Cu toate acestea, această sarcină a probei nu pare să fie însoțită de unele dintre măsurile de protecție de bază împotriva relelor tratamente sau de mijloace de asistență, de exemplu, video sau alte echipamente de înregistrare a interogatoriilor GID, durate limitate de detenție pentru interogatoriu, prezența invariabilă a avocaților, examen medical de rutină, asistență din partea Curții în apel pentru a cita funcționari sau medici. Deciziile sunt, de asemenea, luate de către o instanță care nu este

independentă și nu pare să examineze cu atenție acuzațiile de această natură. Aceste elemente combinate ne duc la concluzia că procesul ar putea fi abuziv în sensul articolului 6 din cauza modului în care acuzațiile cu privire la declarațiile involuntare vor fi examinate".

46. SIAC a conchis că, în ciuda concluziilor sale cu privire la independența și imparțialitatea Curții Securității de Stat și la riscul real de admitere a probelor obținute cu încălcarea articolului 3, nu ar exista nicio negare flagrantă de dreptate în temeiul articolului 6 din Convenție în cazul în care reclamantul ar fi rejudecat în Iordania. SIAC a declarat că rejudecarea cauzei va avea loc "într-un cadru legal, compus din sistemul judiciar, regulile de procedură și infracțiunile prevăzute în lege", reclamantul ar fi prezent și procesul ar fi public. Dosarul de la procesul inițial ar fi adus în fața instanței de rejudecare, dar reclamantul ar putea contesta în mod eficient conținutul său. Executarea lui Al-Jeramaine și dificultățile cu care se confruntă alți martori, în special Abu Hawsher, nu ar face rejudecarea nedreaptă. SIAC a conchis:

"446. Noi acceptăm lipsa de independență instituțională în SSCt. Lipsa de independență a judecătorilor SSCt este în structură și sistem. Nu există dovezi de ce anumiți judecători ar putea fi aleși pentru cazuri particulare, sau că aceștia sunt "sprijiniți". Dar SSCt nu este un simplu instrument al executivului: există dovezi clare că evaluează probe și aplică legea și achită un număr de inculpați. A redus condamnările de-a lungul timpului.

447. Judecătorii săi au pregătire juridică și sunt avocați militari de carieră. Există o marjă foarte limitată dincolo de care se poate susține că nu vor fi imparțiali, și acesta nu a fost elementul esențial al plângerii. Pregătirea lor i-ar putea face sceptici cu privire la acuzațiile de abuz ale GID, care ar afecta declarațiile făcute la Parchet. Ei pot achiesa instinctiv la acuzațiile de rele tratamente, ca fiind parte din rutina unei strategii de apărare pentru a scuza incriminarea altora. Cadrul legal este slab adaptat pentru a detecta și acționa asupra acuzațiilor de abuz. Modul în care abordează admiterea probelor, pe baza materialelor pe care le avem, nu arată nici examinarea atentă a dovezilor potențial afectate. O publicitate considerabilă a rejudecării cauzei ar putea încuraja o mai mare grijă și imparțialitate la examinarea probelor. Acest lucru nu ar fi un simplu proces spectacol, dar nici un proces dinainte judecat, indiferent de dovezi.

448. Deciziile sunt motivate, și un recurs la Curtea de Casație este disponibil. Faptul că o astfel de cale de atac nu poate acoperi lipsă de independență structurală în SSCt nu este un motiv pentru a-l elimina din evaluarea generală cu privire la existența unei negări complete a drepturilor garantate de articolul 6. Această Curte este o instanță civilă și dovezile cu privire la influențe executive nejustificate prin numire sau revocare sunt destul de rare. Nu există dovezi cu privire la modul în care sunt alese completele sale, nici că acestea sunt "sprijinite" de către executiv. Este clar că funcționează ca un corectiv la hotărârile SSCt privind dreptul și procedura, și are o anumită relevanță pentru elementele de fapt, chiar dacă nu readministrează probele și nu are jurisdicție de fapt deplină, cu excepția apelurilor procurorilor. Sentințele probabile nu sunt în întregime disproporționate în raport cu infracțiunile.

449. Am discutat pe larg abordarea SSCt cu privire la admiterea de declarații date unui procuror, care ar fi un rezultat al unor rele tratamente prealabile. Deși am considerat că un astfel de complex de factori ar face, probabil, rejudecarea nedreaptă, ei nu constituie o negare completă a unui proces echitabil. Existența unei interdicții legale cu privire la admisibilitatea unei astfel de probe nu poate fi ignorată, și nici faptul că SSCt ar putea examina probe referitoare la aceste acuzații. Rolul Curții de Casație în revizuirea și, uneori, anularea concluziilor SSCt pe această temă determinant. Prezența unor garanții materiale sau procedurale pentru a echilibra sarcina probei, și valoarea probantă a declarațiilor făcute în fața unui procuror/judecător într-un sistem de drept civil, toate în cadrul unui sistem judiciar militar, nu sunt elemente suficiente pentru a se constata o denegare de dreptate.

450. Există un pericol, având în vedere accentul inevitabil ce se pune pe eventuala nedreptate cu privire la rejudecare, să ne concentrăm exclusiv pe deficiențe atunci când se decide dacă va exista o negare totală a dreptului la un proces echitabil, mai degrabă decât să ne uităm la proces ca un întreg. Asta trebuie făcut și tocmai această imagine ca un întreg este cea care ne-a condus la concluzia noastră pe această temă.

451. Factorii care ar fi de natură să cauzeze inechitatea rejudecării sunt într-o măsură considerabilă legați între ei. Luându-i pe rând nu suntem convinși că există un risc real de negare totală a dreptului la un proces echitabil".

47. În cele din urmă, exista o perspectivă reală a unei pedepse lungi cu închisoarea, dar acest lucru nu influențează concluzia SIAC conform căreia natura globală a rejudecării cauzei nu ar fi o negare totală a drepturilor reclamantului.

2. Procedura în fața Curții de Apel

48. Reclamantul a formulat recurs la Curtea de Apel, care a decis la data de 9 aprilie 2008, în unanimitate, să admită recursul în ceea ce privește articolul 6 și riscul de utilizare a probelor obținute cu încălcarea articolului 3 și l-a respins pe celelalte motive ([2008] EWCA Civ 290).

49. În ceea ce privește pretențiile reclamantului în temeiul articolului 3 cu privire la utilizarea de probe închise de către SIAC și faptul că se întemeiază pe asigurările din memorandumul de înțelegere, Curtea de Apel a considerat că este legată de decizia sa anterioară cu privire la aceste chestiuni pronunțată în cauza *MT (Algeria), RB (Algeria), U (Algeria) c. Secretarul de Stat al Departamentului de Interne* [2007] EWCA Civ 808, prin care a constatat că: (i) SIAC ar putea lua în considerare dovezile închise privind siguranța la întoarcere și (ii) relevanța asigurărilor cu privire la siguranța întoarcerii este o chestiune de fapt, nu de drept și, astfel, nu are competența de admite un apel din acest motiv. Curtea de Apel a respins, de asemenea, capetele de cerere ale reclamantului întemeiate pe articolul 5.

50. Cu privire la articolul 6, Curtea de Apel a respins argumentul reclamantului conform căruia există un risc real de "negare flagrantă de dreptate" în rejudecarea sa în Iordania din cauza lipsei de independență și

imparțialitate a Curții Securității de Stat: SIAC era îndreptățit să adopte decizia pe care a adoptat-o și această concluzie nu a fost modificată prin decizia ulterioară a acestei instanțe în *Al Moayad împotriva Germaniei* (dec.), nr. 35865/03, 20 februarie 2007.

51. Cu toate acestea, Curtea de Apel a admis argumentul reclamantului potrivit căruia există un risc real ca el va suferi o "negare flagrantă de dreptate", din cauza riscului că declarațiile obținute prin tratament contrar articolului 3 ar putea fi admise ca probe împotriva lui în rejudecare. Curtea de Apel a observat:

"45. SIAC a subevaluat sau a înțeles greșit natura fundamentală în sistemul Convenției a interzicerii utilizării probelor obținute prin tortură. Avocatul Secretarului de Stat a spus că nu a susținut niciodată că, dacă ar fi clar că un proces va avea loc pe baza probelor obținute prin tortură, fie din partea unor autorități sau a unor terți, acest lucru nu ar implica o negare flagrantă de dreptate. În consecință, odată ce SIAC a constatat că ar exista o mare probabilitate ca dovezi obținute prin tortură (SIAC, § 436), sau cu privire la care există un risc să fie obținute prin tortură sau orice alt comportament cu încălcarea articolului 3 (SIAC, § 437), ar fi admise la procesul dlui Othman, SIAC trebuie să se asigure că astfel de probe vor fi excluse. Motivele invocate de către SIAC pentru a nu găsi o încălcare a articolului 6 în acest sens au fost insuficiente.

46. Subliniem că nu este, sau, cel puțin, nu în primul rând o critică a raționamentului SIAC în termeni de logică, dar considerăm în plus că concluziile SIAC nu au urmat în mod rațional constatările sale de fapt. Mai degrabă, constatarea noastră principală este că SIAC a comis o eroare prin aplicarea unui test insuficient pentru a determina dacă drepturile garantate de articolul 6 ar fi încălcate.

...

48. Utilizarea probelor obținute prin tortură este interzisă prin Convenție, nu doar pentru că face ca un proces să fie nedrept, dar, de asemenea, și în special, din cauza conexiunii cu articolul 3, o interdicție fundamentală, necondiționată și nederogabilă care reprezintă centrul de protecție al Convenției. Așa cum CEDO a statuat în paragraful 105 din hotărârea *Jalloh v. Germania*, 44 EHRR 32:

"Probă incriminatoare - fie sub forma unei confesiuni sau a unor dovezi obținute ca urmare a actelor de violență sau brutalitate sau a altor forme de tratament care pot fi caracterizate drept tortură, trebuie să nu fie invocată ca dovadă a vinovăției victimei, indiferent de valoarea sa probatorie. Orice altă concluzie ar servi doar pentru a legitima indirect un astfel de comportament reprobabil din punct de vedere moral, pe care autorii articolului 3 din Convenție au căutat să-l interzică sau, așa cum a fost atât de bine spus în hotărârea Curții Supreme a SUA în cazul *Rochin* 342 US 165, "pentru a nu atribui brutalității mantia legii". "

Acest punct de vedere, că utilizarea probelor obținute prin tortură sau rele tratamente este interzisă nu doar din cauza lipsei sale de fiabilitate, ci, mai degrabă, pentru că statul trebuie să aibă o poziție fermă împotriva unui astfel de comportament care a produs dovada, este recunoscut universal atât în interiorul cât și în afara sistemului Convenției.

O declarație deosebit de puternică în acest sens, citând o multitudine de autorități la fel de puternice, se regăsește în paragraful 17 din discursul Lordului Bingham în *A v. Home Secretary (No. 2)* [2006] 2 AC 221.

49. SIAC a greșit când nu a recunoscut această diferență esențială între încălcările articolului 6 sub acest aspect și încălcări ale articolului 6 bazate pur și simplu pe defecte în procesul de judecată sau în componența Curții. Mai degrabă, în concluziile sale din §§ 442-452... a tratat o posibilă utilizare a probelor obținute prin tortură *pari passu* cu plângeri cu privire la independența Curții: a se vedea, în special, SIAC la §§ 449-450. Asta a determinat-o să nu recunoască gradul ridicat de asigurări necesare în ceea ce privește procedurile într-un stat străin înainte ca o persoană să poate fi în mod legal deportată și să se confrunte cu un proces care poate implica probele obținute prin tortură. "

52. Curtea de Apel a constatat că SIAC a ajuns la concluzia că nu ar exista o negare de dreptate în legătură cu utilizarea probelor obținute prin tortură bazându-se pe procesul în fața Curții Securității de Stat și a Curții de Casație. Pentru Curtea de Apel această concluzie nu concordă cu propriile constatări ale SIAC despre procesul în fața Curții Securității de Stat, în special, constatarea SIAC cu privire la dificultățile de a dovedi că probele au fost obținute prin tortură. În opinia Curții de Apel, preocuparea SIAC a fost "amplu justificată de o litanie de carențe de bază ale protecției împotriva relelor tratamente" în Iordania. Aceasta a criticat, de asemenea, "eșecul îngrijorător" al SIAC de a lua în considerare constatările cu privire la carențele Curții Securității de Stat. Curtea de Apel a conchis:

"SIAC nu a putea conchide pe baza acestor probe că riscul de negare totală de dreptate, care este reprezentat de utilizarea probelor obținute prin tortură, a fost exclus în mod adecvat. SIAC nu putea conchide astfel dacă ar fi înțeles în mod corespunzător locul articolului 6 în sistemul de drept al Convenției".

3. Procedura în fața Camerei Lorzilor

53. Secretarul de stat a făcut apel la Camera Lorzilor cu privire la concluzia Curții de Apel cu privire la articolul 6. Reclamantul a făcut și ele apel cu privire la celelalte capete de cerere întemeiate pe Convenție. Apelul a fost examinat împreună cu apelurile a doi dintre apelanții din *MT (Algeria)*, *RB* și *U* (vezi paragraful 48 de mai sus). În apelurile unite, House of Lords (n.trad. Camera Lorzilor) a fost în măsură să examineze utilizarea probelor închise în fața SIAC, recurgerea la asigurări cuprinse în Memorandumul de înțelegere și plângerile reclamantului întemeiate pe articolele 5 și 6. Camera Lorzilor s-a pronunțat la 18 februarie 2009, admitând, în unanimitate, recursul Guvernului și respingând recursul reclamantului ([2009], UKHL 10).

(a) Articolul 3: procedura în fața SIAC

54. Lord Phillips a considerat că SIAC avea dreptul legal să ia în considerare materialul secret în evaluarea siguranței întoarcerii reclamantului în Iordania și existau considerente incontestabile de strategie pentru a face acest lucru. O distincție ar trebui făcută între materialul secretizat privind siguranța returnării și utilizarea de materiale secretizate în alte proceduri, de exemplu, pentru a stabili o amenințare la adresa securității naționale reprezentată de o anumită persoană. În primul caz, individul ar fi în mod normal conștient de natura oricărui risc de returnare și, în orice caz, persoana însăși, și stat, trebuie să susțină că există un risc. Nu este deosebit de greu pentru un avocat specializat să obțină informații de la persoana care urmează să fie expulzată în raport cu probele secretizate. În ceea ce privește dificultățile de a obține declarația unui martor expert adecvat cu *clearance*-ul de securitate pentru a vedea materialul, Lordul Phillips nu a considerat chestiunea ca nedreaptă. Regulile SIAC permit unui avocat specializat să ceară SIAC mai multe probe și SIAC, ca expert, ar putea fi citat "să facă o evaluare realistă a materialului secret în lumina susținerilor avocatului specializat". În ceea ce privește asigurările, Lordul Phillips a aprobat punctul de vedere că asigurările cuprinse în Memorandumul de Înțelegere trebuie să fie dezvăluite, dar detalii cu privire la negocierile care au condus la MOU ar putea rămâne secretizate.

55. Lordul Hoffmann a respins argumentul reclamantului, în opinia sa jurisprudența acestei Curți făcând clar faptul că determinarea faptului dacă un ordin de deportare ar putea încălca articolul 3 nu are nevoie de "panoplia judiciară deplină a articolelor 6 sau chiar 5 (4)". Citând *Chahal*, citată mai sus, el a subliniat că tot ce era necesar era un "control independent al cererii", care a avut loc în cazul reclamantului.

56. Lordul Hope a fost de acord, deși admite că această Curte nu a avut încă ocazia de a analiza dacă sistemul SIAC îndeplinea cerințele Convenției. În opinia sa, răspunsul este afirmativ. Lordul Brown este, de asemenea, de acord, subliniind că, în ceea ce privește siguranța la întoarcere, nu exista o oprimare împotriva reclamantului, ci mai degrabă el se manifesta agresiv față de statul de întoarcere.

(b) Articolul 3: asigurările și MOU

57. Lord Phillips (cu care ceilalți Lorzi au fost de acord), a interpretat că jurisprudența acestei Curți în *Mamatkulov și Askarov*, citată mai sus, trata asigurările "ca parte din matricea care ar trebui să fie luată în considerare" atunci când se decide dacă există motive serioase pentru a crede că reclamantul s-ar confrunta cu un tratament contrar articolului 3. El s-a referit la "abundența" documentelor de drept internațional, care susțin că garanțiile ar trebui să fie tratate cu scepticism, dacă acestea sunt date de către o țară în care tratamentul inuman de către agenții statului a fost endemic. Cu toate acestea, pentru Lord Phillips asta este "aproape de o

propunere tip "Catch 22", pe care, dacă aveți nevoie de asigurări, nu te poți baza". În respingerea propunerii, el a considerat că singurul element de îndoială asupra asigurărilor este acela dacă acestea pot fi folosite în mod irațional, dar SIAC a susținut că nu este cazul.

(c) Articolul 5

58. Camera Lorzilor a refuzat în unanimitate să interfereze cu constatarea de fapt a SIAC conform căreia expunerea reclamantului, în conformitate cu legislația iordaniană, la o detenție 50 zile fără a avea acces la o instanță sau la un avocat, nu ar putea apărea. Lord Phillips a constatat că, chiar dacă ar apărea, detenția de 50 zile "nu ar constitui o încălcare flagrantă a articolului 5. O încălcare flagrantă este o încălcare a cărei consecințe ar fi atât de grave încât ar anula dreptul unui stat de a expulza un străin de pe teritoriul său. Poate fi considerată o încălcare o detenție arbitrară de mai mulți ani, dar nu o detenție de 50 zile".

(d) Articolul 6

59. În ceea ce privește articolul 6, examinând dacă ar exista o "negare sau anulare" a dreptului la un proces echitabil, Lord Phillips a observat:

"136. Această examinare nu este nici ușoară, nici adecvată dacă articolul 6 ar trebui să interzică deportarea unui străin. În primul rând, nu este ușor de statuat asupra a ceea ce echivalează cu "o negare sau anulare a dreptului la un proces echitabil". Această prevedere nu presupune ca fiecare aspect al procesului să fie nedrept. ... Ceea ce se cere este ca deficiența sau deficiențele în procesul de judecată să fie fundamentale pentru a distruge echitatea procedurii.

137. În al doilea rând, faptul că un deportat poate fi supus în țara de destinație unui proces nedrept nu poate, în sine, justifica introducerea unui embargo la expulzarea sa. Accentul nu trebuie să fie pus pur și simplu pe caracterul inechitabil al procesului, ci pe consecințele potențiale. Un proces nedrept este de natură să conducă la încălcarea drepturilor omului și încălcarea potențială trebuie să fie clar un factor important în a decide dacă deportarea este interzisă. "

60. După ce a analizat, jurisprudența relevantă a Curții, inclusiv *Bader și Kanbor împotriva Suediei*, nr. 13284/04, § 42, CEDO 2005 XI, cauză pe care a luat de exemplu pentru necesitatea de a lua în considerare riscul unei încălcări a articolului 6, în combinație cu alte articole, cum ar fi articolele 2 și 3, Lord Phillips a statuat:

"Jurisprudența de la Strasbourg m-a condus la aceste concluzii. Înainte ca deportarea unui străin să fie capabilă de a încălca articolul 6 trebuie să existe motive întemeiate pentru a crede că există un risc real (i) că va exista o încălcare fundamentală a principiilor unui proces echitabil garantat de articolul 6 și (ii) că aceasta va duce la o eroare judiciară care constituie o încălcare flagrantă a drepturilor fundamentale ale victimei. "

61. În cazul de față, a doua parte a fost îndeplinită de potențiala pedeapsă cu închisoarea cu care reclamantul se confruntă. Pentru primul aspect, Lordul Phillips a concluzionat că, deși compoziția militară a Curții Securității de Stat iordaniane ar face procesul contrar articolului 6 în cazul în care ar avea loc într-un stat parte la Convenție, el a fost de acord cu SIAC și Curtea de Apel, că nu constituie o "negare flagrantă de dreptate" suficientă pentru a împiedica deportarea.

62. În ceea ce privește plângerea reclamantului că există un risc real ca dovezile împotriva lui să fi fost obținute prin tortură, Lord Phillips a considerat că instanța de apel a comis o eroare. Ea a cerut prea multe asigurări că probele obținute prin tortură nu vor fi folosite într-un proces într-o țară străină. El a declarat:

"Interdicția de a admite probe obținute prin tortură nu este prevăzută doar pentru că astfel de dovezi nu sunt sigure sau că admiterea probelor ar face procesul inechitabil. Mai degrabă, pentru că "statul trebuie să aibă o poziție fermă împotriva comportamentului care a produs dovezile". Acest principiu se aplică la momentul încercării de a produce astfel de dovezi. Regatul Unit poate să-l păstreze în această țară în detrimentul securității naționale pe un suspect de terorism dacă nu obține asigurări că probele obținute prin tortură nu vor fi reținute împotriva sa în Iordania ... Problema supusă SIAC era dacă există motive rezonabile pentru a crede că, dacă domnul Othman ar fi deportat în Iordania, procesul lui penal ar avea defecte atât de semnificative încât s-ar distruge caracterul echitabil al procesului său sau, așa cum SIAC a spus, pentru a ajunge la negarea totală a dreptului la un proces echitabil. SIAC a concluzionat că deficiențele identificate nu îndeplinesc acest test exigent. Nu mi se pare că pentru a ajunge la această concluzie SIAC a fost în eroare de drept. "

63. Lord Hoffmann a constatat că nu a existat în Convenție o regulă potrivit căreia, în contextul aplicării articolului 6 pentru un caz de expulzare, riscul de utilizare a probelor obținute prin tortură în mod obligatoriu ar constituit o negare flagrantă de dreptate.

64. Lordul Hope a fost de acord. El a admis că această Curte a adoptat o "abordare fără compromisuri" cu privire la utilizarea în proces a probelor obținute prin tortură, dar dovezile prezentate în fața SIAC nu s-au ridicat la acest standard. Au existat acuzații, dar nicio dovadă. Afirmația că există un risc real ca probele să fi fost obținute prin tortură nu a fost suficientă pentru a interzice expulzarea. El a reamintit concluziile SIAC că rejudecarea cauzei nu s-ar conforma, probabil, articolului 6 în cazul în care Iordania ar fi parte la Convenție, dar va avea loc într-un cadru legal. Au existat dovezi clare că instanța iordaniană, care nu era un simplu instrument al executivului, ar evalua probele și ar aplica legea. Prin urmare, SIAC avea dreptul de a decide așa cum a făcut-o, pe baza probelor prezentate în fața sa.

65. Lordul Brown a fost de acord cu Lordul Phillips și, referindu-se la opinia majoritară a Marii Camere în *Mamatkulov și Askarov*, citată mai sus, a declarat: "în cazul în care extrădarea nu a fost ilegală, chiar și în condițiile

care apar acolo, după judecata mea mai mult ca sigur nu este ilegală în cazul de față. "

66. Lord Mance, care a fost de acord cu ceilalți membri ai Camerei Lorzilor cu privire la articolul 6 și celelalte cereri de apel, a remarcat o asemănare considerabilă între conceptul de "nedreptate flagrantă" în jurisprudența acestei Curți și conceptul de denegare de dreptate în dreptul internațional public, în general. Pentru acesta din urmă, consensul modern a fost că circumstanțele de fapt trebuie să fie extraordinare pentru ca responsabilitatea statului în dreptul internațional să fie antrenată.

II. DREPT INTERN ȘI DOCTRINĂ RELEVANTE

A. Procedurile SIAC

67. După cum se menționează în *A. și alții împotriva Regatului Unit*, citată mai sus, § 91, SIAC a fost creat ca răspuns la hotărârea Curții în *Chahal*, citată mai sus.

68. În conformitate cu secțiunea 2 (1) din Legea Comisiei Speciale de Apel în cazuri de Imigrare 1997, recursul în fața SIAC este posibil cu privire la deciziile în materie de imigrație, inclusiv deciziile privind expulzarea, în cazul în care decizia Secretarului de Stat este luată în întregime sau parțial din motive de securitate națională sau în întregime sau parțial bazându-se pe informații care, în opinia secretarului de stat nu ar trebui să fie făcute publice în interesul securității naționale, interesele relației dintre Regatul Unit și orice altă țară, sau în alt interes public.

69. Așa cum s-a declarat, de asemenea, în *A. și alții*, § 92, SIAC are o procedură specială, care îi permite să ia în considerare nu numai materiale care pot fi făcute publice ("documente publice"), dar și alte materiale care nu pot fi făcute publice ("documente secrete"). Nici reclamantul, nici avocatul său nu pot vedea documentele secrete. În consecință, unul sau mai mulți avocați specializați, denumiți în continuare "avocați speciali", sunt numiți de către Avocatul General pentru a acționa în numele reclamantului.

Regula 4 din Regulamentul de Procedură al Comisiei Speciale de Apel în cazuri de Imigrare 2003 ("Regulamentul 2003") reglementează utilizarea documentelor secrete și prevede:

"(1) În exercitarea funcțiilor sale, Comisia trebuie să se asigure că informațiile nu sunt divulgate contrar intereselor de securitate națională, relațiilor internaționale ale Regatului Unit, detectării și prevenirii criminalității, sau în orice alte circumstanțe în care este posibil ca divulgarea să dăuneze interesului public.

(2) În cazul în care aceste norme cer ca informații să nu fie divulgate contrar interesului public, această cerință trebuie să fie interpretată în conformitate cu alineatul (1).

(3) Sub rezerva alineatelor (1) și (2), Comisia însăși trebuie să se asigure că documentele aflate la dispoziția sa îi permit să ia o decizie. "

Regula 37 alineatul (3) litera (c) indică faptul că, atunci când comunică documentele secrete avocatului special, Secretarul de Stat trebuie să comunice de asemenea, o declarație asupra materialului care poate fi comunicată reclamantului, dacă și în măsura în care aceasta este posibil fără a dezvălui informații contrare interesului public.

70. Articolul 38 prevede că un avocat special poate contesta obiecțiile secretarului de stat cu privire la dezvăluirea documentelor secrete. SIAC poate susține sau respinge poziția secretarului de stat. Dacă se resping obiecțiile, aceasta poate conduce la faptul că secretarul de stat comunică reclamantului toate sau o parte din documentele secrete pe care le-a depus la SIAC, dar nu le-a comunicat reclamantului. În acest caz, secretarul de stat nu va avea obligația de a comunica documentele, dacă acesta nu dorește să se bazeze pe ele în cadrul procedurii.

71. Se efectuează o căutare de "materiale de apărare", adică, materiale în apărarea reclamantului. Documentele exoneratoare sunt dezvăluite reclamantului, dacă acest lucru nu este contrar interesului public. În acest caz, este prezentat avocatului specializat.

72. Secțiunea 7 din Legea din 1997 conferă un drept de recurs la Curtea de Apel împotriva unei decizii finale a SIAC în Anglia și Țara Galilor "cu privire la orice chestiune de drept determinantă".

B. Jurisprudența SIAC cu privire la asigurări

73. În plus față de Iordania, Guvernul a negociat memorandumuri de înțelegere privind asigurările cu Etiopia, Liban și Libia. A negociat un acord-cadru pentru obținerea de asigurări din partea Algeriei. SIAC a examinat apeluri de la șaptesprezece persoane pe care guvernul intenționa să le deporteze. SIAC a examinat aceste apeluri de la caz la caz, dar abordarea generală a fost stabilită în *BB. c. Secretarul de Stat al Departamentului de Interne*, din 5 decembrie 2006, § 5, în care a constatat că, înainte ca asigurările să elimine un risc real de maltratare, patru condiții trebuie să fie îndeplinite:

(i) termenii asigurărilor trebuie să fie astfel încât, dacă sunt îndepliniți, persoana returnată nu va fi supusă unui tratament contrar articolului 3;

(ii) asigurările au fost date cu bună credință;

(iii) există o bază obiectivă și întemeiată pentru a crede că asigurările vor fi îndeplinite; și

(iv) realizarea asigurărilor trebuie să poată fi verificată.

74. Aplicând acest test, SIAC a găsit asigurări suficiente din partea Algeriei (a se vedea decizii SIAC în *G* (8 februarie 2007), *Z și W* (14 mai 2007) *Y*, *BB și U* (2 noiembrie 2007), *PP* (23 noiembrie 2007), *B* (30 iulie

2008), *T* (22 martie 2010); *Sihali* (nr. 2) (26 martie 2010)). De asemenea, a constatat ca acestea sunt suficiente în cazul Etiopiei, în cazul *XX* (10 septembrie 2010). SIAC a constatat asigurările insuficiente în ceea ce privește Libia, având în vedere natura schimbătoare a regimului Gaddafi (*DD și AS* (27 aprilie 2007)).

75. Asigurările Iordaniei, de asemenea, s-au dovedit a fi compatibile cu articolul 3 din *IV* alineatul (2 noiembrie 2007). SIAC a luat act de rapoartele suplimentare cu privire la tortură în închisorile iordaniene și a considerat că aceste rapoarte au confirmat opinia că, fără MOU, exista un risc real de rele tratamente. Cu toate acestea, aceste rapoarte nu a modificat concluziile sale în prezenta cauză, conform cărora MOU și rolul de monitorizare al Adaleh oferă o protecție suficientă.

III. ACORDURILE ÎNTRE MAREA BRITANIE ȘI IORDANIA

A. MOU

3. Titlul MOU a fost convenit între Guvernul Regatului Unit și Guvernul iordanian și se referă la reglementarea "furnizării de servicii în ceea ce privește anumite persoane înainte de deportare".

77. MOU afirmă că se înțelege că autoritățile din fiecare stat vor respecta obligațiile privind drepturile omului în conformitate cu dreptul internațional în ceea ce privește o persoană care a revenit în temeiul memorandumului de înțelegere. Când cineva a fost acceptat în conformitate cu termenii Memorandumului de înțelegere, condițiile prevăzute la alineatele 1-8 ale MOU se vor aplica, împreună cu orice garanții specifice suplimentare oferite de stat primitor. Alineatele de la 1 la 5 prevăd următoarele:

"1. Dacă este arestată, reținută sau închisă după întoarcerea sa, o persoană care a revenit va beneficia de cazare adecvată, hrană, și tratament medical și va fi tratată în mod uman și adecvat, în conformitate cu standardele acceptate pe plan internațional.

2. O persoană care a revenit și care este arestată sau deținută va fi adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege să exercite puterea judecătorească, pentru că legalitatea detenției sale să poată fi decisă.

3. O persoană care a revenit și care este arestată sau deținută va fi informată imediat de către autoritățile statului de primire de motivele arestării sau reținerii, precum și de orice acuzații aduse împotriva sa.

4. În cazul în care persoana care a revenit este arestată, reținută sau închisă în termen de 3 ani de la data întoarcerii sale, va avea dreptul de a contacta, iar apoi de a primi vizitele prompte și periodice ale reprezentantului unui organism independent numit de comun acord de către autoritățile britanice și iordaniene. Astfel de vizite vor fi permise cel puțin o dată la două săptămâni, și indiferent dacă persoana care s-a întors a fost condamnată, va include posibilitatea de interviuri private cu persoana

respectivă. Organismul desemnat va da un raport al vizitelor sale la autoritățile statului trimițător.

5. Cu excepția cazului în care persoana care a revenit este arestată, reținută sau închisă, statul acreditat nu va împiedica, limita, restrânge sau împiedică în alt mod accesul către o persoană care a revenit, la oficiile consulare ale statului trimițător în timpul orelor normale de lucru. Cu toate acestea, statul acreditat nu este obligat de a facilita un astfel de acces prin asigurarea transportului gratuit sau la tarife reduse. "

78. Alineatul 6 garantează dreptul la respectarea libertății religioase în detenție și punctul 7 prevede dreptul la un proces echitabil pentru o persoană care a fost deportată în termeni similari cu cei ai articolului 6 § 1 din Convenție. Alineatul 8 reproduce articolul 6 § 3, omițând referirile la literele (a) și (e) din articolul menționat.

79. Memorandumul de înțelegere prevede ca fiecare dintre Guverne se poate retrage din Memorandumul de înțelegere prin acordarea unui preaviz de 6 luni, dar va continua să se aplice pentru oricine care a fost returnat.

B. Caietul de sarcini al Centrului Adaleh

80. Caietul de sarcini al Centrului Adaleh (organul de control) prevede că acesta trebuie să fie operațional și financiar independent de statul de primire și trebuie să fie capabil de a întocmi rapoarte sincere. Caietul de sarcini, de asemenea, statuează că trebuie să aibă capacitatea de a îndeplini sarcina, cu experți ("monitori") instruiți în detectarea semnelor fizice și psihologice de tortură și rele tratamente și acces la experți independenți, după caz. Un monitor ar trebui să însoțească fiecare persoană care a revenit sub MOU ("persoana care a revenit") de-a lungul călătoriei din statul trimițător în statul primitor, și ar trebui să meargă la casa ei sau, dacă este dusă în alt loc, în acel loc. Acesta ar trebui să aibă detaliile de contact ale persoanei și a rudelor și ar trebui să fie posibil pentru orice persoană returnată sau rudă să-l contacteze. Acesta ar trebui să raporteze la statul trimițător cu privire la orice probleme ridicate de tratamentul persoanei sau dacă persoana dispare. Pentru primul an de după întoarcerea persoanei, un monitor trebuie să-l contacteze, fie prin telefon sau în persoană, pe bază săptămânală.

81. În ceea ce privește detenția, caietul de sarcini prevedea, după cum urmează:

"4. Vizite la deținuți

(a) În cazul în care organismul de monitorizare constată că o persoană care a revenit a fost luată în detenție, un monitor sau monitorii trebuie să viziteze acea persoană prompt.

(b) Ulterior, monitorii ar trebui să viziteze toți deținuții frecvent și fără preaviz (cel puțin la fel de des cât MOU permite; monitorii trebuie să ia în considerare solicitarea de vizite mai frecvente acolo unde este cazul, în special în primele etape de detenție.

(c) Monitorii trebuie să realizeze interviuri cu deținuții, în privat, cu un interpret, dacă este necesar.

(c) vizitele de monitorizare ar trebui să fie efectuate de către experți formați pentru a detecta semnele fizice și psihologice de tortură și rele tratamente. Monitorul sau monitorii trebuie să stabilească dacă deținutul are cazare adecvată, hrană, și tratament medical, și este tratat în mod uman și adecvat, în conformitate cu standardele acceptate pe plan internațional.

(e) la interviuarea unui deținut, un monitor ar trebui să încurajeze discuția sinceră și să respecte starea deținutului.

(f) Monitorii trebuie să organizeze ca examene medicale să fie efectuate cu promptitudine, în orice moment în cazul în care au dubii asupra bunăstării fizice sau mentale a deținutului.

(g) organul de control ar trebui să obțină cât mai multe informații posibil despre situația deținutului în detenție și tratamentul său, inclusiv prin inspecție la locul de detenție, și să aranjeze să fie informat cu promptitudine în cazul în care deținutul este mutat dintr-un loc de detenție în altul. "

82. Paragraful 5 prevede că, în scopul de a monitoriza conformitatea cu dreptul la un proces echitabil, monitorii trebuie să aibă acces la toate ședințele de judecată, sub rezerva cerințelor de securitate națională. Alineatul 6 prevede că monitorii ar trebui să asigure că ei sunt conștienți de orice asigurare specifică efectuată de statul de reședință cu privire la orice individ returnat, și ar trebui să monitorizeze respectarea acestor asigurări. Paragraful 7, referitor la raportare, prevede că organismul de monitorizare ar trebui să furnizeze rapoarte periodice sincere statului acreditant și trebuie să contacteze imediat statul de trimitere dacă observațiile sale justifică acest lucru.

C. Alte probe cu privire la MOU și Centrul Adaleh

1. Declarațiile dlui Layden

83. În cadrul procedurii în fața Curții, Guvernul a prezentat două declarații din partea dlui Anthony Layden, un fost diplomat și în prezent Reprezentant Special al Marii Britanii privind deportarea cu asigurări.

84. Prima declarație, din 24 septembrie 2009, a subliniat legăturile apropiate între Regatul Unit și Iordania, sprijinul Marii Britanii pentru diverse inițiative de îmbunătățire a drepturilor omului în Iordania, precum și diverse rapoarte (rezumate la punctele 106-124 de mai jos), care au demonstrat îmbunătățirea drepturilor omului în Iordania.

85. Prima declarație, de asemenea, a explicat că, după semnarea Memorandumului de înțelegere, guvernele au evaluat împreună organizația

care ar trebui să facă monitorizarea independentă. Guvernul iordanian a propus Centrul Național pentru Drepturile Omului (CNDR) și, atunci când organismul a refuzat, guvernul iordanian a sugerat Adaleh, care a fost astfel numit. Acordul de monitorizare a fost semnat după ce reprezentanții de la Adaleh l-au întâlnit pe ministrul britanic de externe pentru Orientul Mijlociu și Africa de Nord. A avut loc o întâlnire ulterioară între Secretarul de Stat al Departamentului de Interne și președintele Consiliului de Administrație, domnul Arslan MP și fondatorul și președintele acesteia, dl Rababa. Dl Arslan și dl Rababa au făcut clar faptul că, în ciuda criticilor cu privire la decizia lor de a acționa în calitate de organism de monitorizare, au considerat că este important pentru protecția drepturilor omului. Ei nu au fost forțați să preia rolul și nu l-au acceptat pentru beneficii financiare.

86. Prima declarație a subliniat, de asemenea, pregătirea și activitățile de conștientizare privind drepturile omului ale Centrului Adaleh, înființat în anul 2003. A primit finanțare de la un număr mare de agenții donatoare, dar nici una din partea Guvernului iordanian. A criticat Guvernul și au pregătit un studiu privind combaterea torturii în Iordania, care a criticat sincer Guvernul și GID. După boicotarea atelierelor lor timp de optsprezece luni, GID a participat la o serie de ateliere de lucru care au început în iulie 2009. În 2007, Adaleh au participat la patru vizite Human Rights Watch la centrul de detenție al GID din Amman. Dl Rababa a răspuns în detaliu la criticile Human Rights Watch cu privire la capacitatea sa de a monitoriza MOU (a se vedea punctele 91 și 146 de mai jos).

87. Dl Layden, de asemenea, a declarat că guvernul Regatului Unit a furnizat granturi și finanțare Centrului Adaleh în valoare de GBP 774,898, care au fost orientate spre formarea în domeniul drepturilor omului pentru funcționari și s-a înființat un grup de experți. Din septembrie 2009, Centrul a avut zece membri full-time și de douăzeci de experți în medicină legală și juriști part-time. Centrul s-a extins pentru a include echipa națională de combatere a torturii (NTCT), care acționa ca organism de monitorizare. Echipa avea douăzeci și șase de membri și trei membri ai personalului Centrului Adaleh.

88. A doua declarație a domnului Layden, din data de 26 mai 2010, a reiterat faptul că legăturile dintre Iordania și Marea Britanie au rămas apropiate după schimbarea de guvern în Regatul Unit. Declarația a oferit, de asemenea, o prezentare generală a reformelor recente din Iordania, inclusiv modificările la legea penală și introducerea unor sancțiuni mai severe pentru infracțiuni grave, cum ar fi tortura, și măsuri de creștere a libertății presei. Declarația rezumă, de asemenea, observațiile Iordaniei către Comitetul ONU împotriva torturii în cadrul celui de-al doilea raport al Comitetului periodic cu privire la Iordania (a se vedea punctul 107 de mai jos).

89. În a doua declarație, domnul Layden a respins orice sugestie că nu ar exista niciun stimulent pentru a descoperi încălcări ale Memorandumului de înțelegere; nerespectarea prevederilor sale ar fi susceptibilă de a dauna grav

relațiilor diplomatice și acțiuni proporționate pentru orice încălcare ar fi cu siguranță luate de către Regatul Unit. Cât despre Centrul Adaleh, el a declarat că nu era nimic neobișnuit în faptul că nu a efectuat nicio monitorizare în Iordania până acum, deoarece a funcționat pe baza unui proiect de dezvoltare de propuneri, căutare de finanțare și punere în aplicare a inițiativelor. NTCT a vizitat deja închisoarea Qafqafa la data de 9 mai 2010. Centrul nu a fost motivat financiar, ci, din contră, a pierdut bani fiind de acord să acționeze în calitate de organism de monitorizare. Nu era nici organizație de profit, deci era necesar să întoarcă orice surplus la donatori. Nimic nu o preschimba într-o societate cu răspundere limitată.

90. Dl Layden, de asemenea, a indicat că s-au cerut clarificări Guvernului iordanian cu privire la aparenta discrepanță între versiunea în engleză și arabă a Memorandumului de înțelegere (versiunea arabă afirmând că dreptul de monitorizare ar subzista timp de trei ani de la întoarcere, versiunea în limba engleză specificând că, în cazul în care un repatriat a fost reținut în termen de trei ani de întoarcere, el are dreptul la monitorizare). Prin recentul schimb de note verbale între Ambasada Marii Britanii în Iordania și Guvernul iordanian (anexată la declarație), părțile au indicat înțelegerea lor, și anume: (i) în cazul în care un repatriat a fost reținut în termen de trei ani de întoarcere, MOU prevede monitorizarea până în momentul eliberării și, eventual, pe termen nelimitat, și (ii) un repatriat care a fost reținut mai mult de trei ani după întoarcere, nu are dreptul la vizite de monitorizare.

2. Declarația dlui Wilcke

91. Reclamantul a prezentat o declarație a dlui Christophe Wilcke, de la Human Rights Watch, care a fost inițial pregătită pentru cazul *IV* (a se vedea paragraful 75 de mai sus). Dl Wilcke a efectuat vizite la diverse centre de detenție din Iordania, care au constituit baza pentru raportul ulterior al Human Rights Watch din 8 octombrie 2008 (a se vedea punctul 117 de mai jos). Dl Wilcke a declarat că a fost însoțit într-o vizită de dl Rababa de la Centrul Adaleh. Potrivit dlui Wilcke, atunci când au discutat despre cazul reclamantului, dl Rababa părea să fi auzit detalii despre procedurile de deportare ale Regatului Unit pentru prima dată. În declarația sa, dl Wilcke caracterizat Adaleh ca fiind foarte mic și a remarcat că acesta nu a efectuat nicio vizită independentă în închisoare și nu a încercat să facă acest lucru. Prin urmare, dl Wilcke se îndoia că asigurările ar oferi o protecție eficace împotriva relelor tratamente.

3. Declarația dnei Refahi

92. Într-o declarație din 7 februarie 2010, pregătită în mod special pentru procedura în fața Curții, dna Refahi, avocata vorbitoare de arabă care a dat declarație în fața SIAC în ceea ce privește studiile anterioare în Iordania, a

relatat discuțiile avute cu avocați și ONG-uri din Iordania despre Adaleh. Aceștia i-au spus că dl Rababa a avut legături puternice de familie cu serviciile de securitate iordaniene. Schimbarea destinației centrului într-unul pentru profit ar necesita, de asemenea, aprobarea Ministerului de Interne și GID, ca de altfel și numirea dlui Rababa în Consiliul de Administrație al NCHR.. Nici unul dintre cei intervievați nu aveau cunoștință de existența centrului înainte de a deveni organ de monitorizare, nu avea nicio experiență practică de monitorizare și era în imposibilitatea de a preveni rele tratamente. Se spunea că Centrul s-a comportat haotic în alegerea experților pentru programele sale anti-tortură; a preferat avocați în locul medicilor și nu a ales persoane cu experiență de monitorizare.

D. Dovezi suplimentare a proceselor anterioare ale reclamantului și procedurile aplicabile pentru redeschiderea procesului

93. Părțile au furnizat, de asemenea, dovezi ample cu privire la cele două proceduri anterioare ale reclamantului, inclusiv probe care nu a fost înainte SIAC.

1. Dovezi furnizate de către guvernul pârât

94. Guvernul a furnizat un raport din 6 septembrie 2009, care a fost pregătit de către doi avocați iordanieni, dl Al-Khalila și dl Najdawi, primul fiind consilier juridic de onoare al ambasadorului Regatului Unit în Iordania din 1975.

95. Raportul a subliniat structura sistemului juridic din Iordania și diversele și largile puteri ale procurorilor care-l caracterizează ca fiind un judecător cu un rol inchizitorial. Acesta a subliniat, de asemenea, funcțiile GID și a declarat că cooperarea între acesta și Curtea Securității de Stat a fost foarte strânsă. Procurorul în fața instanței era un ofițer militar al cărui birou se afla în incinta GID. De asemenea, raportul a menționat că interogatoriile de către ofițerii de GID aveau scopul de a obține "mărturisiri" de la suspecți în fața Curții Securității de Stat (ghilimele în original).

96. Raportul a declarat că drepturile acuzatului au fost îmbunătățite prin modificările aduse în 2001 la Codul penal, care este considerat a fi un "punct vital" în concluziile sale că reclamantul ar beneficia de un proces echitabil. Modificările, de asemenea, însemnau că nu ar fi nicio negare flagrantă a dreptului reclamantului la libertate, deoarece, printre alte reforme, termenul maxim în care un deținut trebuie să fie adus în fața unui tribunal sau procuror a fost redus la douăzeci și patru de ore (articolul 100 (b) din Codul de procedură penală (CPP). Cu toate acestea, raportul a menționat că nu era posibil să se determine dacă procurorul va aduce reclamantului noi acuzații, care au fost introduse de Legea privind prevenirea terorismului din 2006 și care ar permite ca procurorul să-l rețină pentru cincisprezece zile (până la două luni) pentru anchetă.

97. De asemenea, raportul a căutat să comenteze o serie de reglementări cu privire la SIAC în dreptul iordanian. De exemplu, accesul la un avocat în timpul procedurilor în fața SIAC nu era nici obligatoriu, nici interzis și avocații nu erau prezenți în timpul interogatoriilor GID. Cu toate acestea, exista o obligație de reprezentare juridică în fața unui procuror, care ar putea fi anulată prin decizie motivată, de exemplu, atunci când este nevoie de o acțiune rapidă pentru a preveni pierderea probelor (articolul 63 alineatul (2) din Codul de procedură penală). Prezența unui avocat era neobișnuită în toate interogatoriile procurorilor. În mod similar, deși SIAC făcea referire la posibilitatea detenției *incommunicado*, articolul 66 alineatul (2) din Cod prevedea ca atunci când contactul cu un suspect era limitat, acest lucru nu se aplica relației cu avocatul său. SIAC a constatat, de asemenea că, în orice nouă procedură de judecată, dosarul de la primul proces ar putea fi admis ca probă și că martorii nu ar fi rechemati pentru interogatoriu; acest lucru era incorect, deoarece articolul 254 din Cod permitea doar ca un dosar anterior să fie utilizat cu titlu de context, instanța de judecată putea lua în considerare numai probele examinate în proces și inculpatul putea interoga martori.

98. De asemenea, raportul a comentat cu privire la Curtea Securității de Stat, care era compusă din ofițeri militari calificați juridic, care nu au urmat o carieră militară și nu au servit ca ofițeri. Legea cu privire la independența justiției nu li se aplica, dar nici nu se bucurau de imunitate judiciară de la urmărirea penală sau procedura civilă. Audierile erau adesea cu ușile închise, dar inculpatul era reprezentat.

99. Raportul a recunoscut că acuzațiile de tortură erau dificil de verificat, deoarece poliția și securitatea negau frecvent deținuților accesul în timp util la avocați. Cu toate acestea, tortura, deși utilizată ocazional de către poliție, nu a fost instituționalizată, și a rămas o "acțiune individuală" care, dacă este detectată, expune ofițerii care a întreprins-o la sancțiuni penale. O măsură de protecție a fost furnizată învinutului în cadrul procedurilor penale prin articolul 63 alineatul (3) din Cod, care impunea ca declarația lui să fie semnată și amprentată de către acesta. Declarația era, de asemenea, verificată de către procuror și grefier. În cazul în care acuzatul refuza să semneze, motivele sale trebuiau să fie înregistrate. Articolul 63 (3) era o cerință fundamentală, care, în cazul în care nu era îndeplinită, invalida declarația. O semnătură și, în cazul în care acuzatul era analfabet, o amprentă, erau necesare pentru a demonstra că declarația era a acuzatului însuși. Spre deosebire de dovezi dnei Refahi (vezi paragraful 104 de mai jos), nu a existat nicio dovadă că amprentarea era clar de o mărturisire falsă.

100. Pentru mărturisiri în fața procurorului, sarcina probei era la pârât să demonstreze că nu a fost legală; sarcina a fost inversată pentru mărturisiri la poliție. Exista o cerință de coroborare atunci când proba unui co-inculpat era folosită împotriva altui co-inculpat. Raportul a analizat, de asemenea, o serie de hotărâri ale Curții de Casație, prin care s-au casat hotărârile Curții

Securității de Stat din cauza mărturisirilor obținute în mod necorespunzător. De asemenea, a stabilit norme privind admiterea sau respingerea mărturisirilor; în cazul în care cineva a fost deținut mai mult decât termenul prevăzut, exista o prezumție relativă că mărturisirea a fost obținută în mod necorespunzător.

101. Raportul a examinat hotărârile care au fost date în procesele anterioare ale reclamantului. Pentru procesul cu privire la "reformare și provocare", raportul a menționat că, pentru respingerea unora dintre alegațiile inculpatului de a fi fost torturat pentru a mărturisi, Curtea Securității de Stat s-a bazat pe probele obținute de la medicul legist, care a declarat că nu a găsit leziuni. În cazul conspirației mileniului, Curtea Securității de Stat nu a găsit nicio dovadă în sprijinul afirmațiilor de mărturie false ale unora dintre inculpați și cum avocații inculpaților nu i-au dus la medicul legist pentru examinare, nu au existat dovezi medicale pentru a sprijini cererile lor. Curtea Securității de Stat, cu toate acestea, i-a audiat pe ofițerii care au fost prezenți la mărturisiri și care au declarat că nu au existat bătăi de vreun fel. Curtea Securității de Stat s-a bazat în hotărârile sale pe mărturii (inclusiv reconstituiri de la locul crimei) și expertize. Declarațiile celorlalți inculpați nu sunt susceptibile de fi determinate la rejudecarea cauzei, așa cum au fost în procesele în lipsă. Raportul a statuat, de asemenea, că, dacă sunt în viață, Al-Hamasher și Abu Hawsher ar fi audiați cu ocazia reexaminării cauzei.

2. Elemente de probă furnizate de către reclamant

102. Pentru procesul cu privire la "reformare și provocare", reclamantul a furnizat o copie a raportului de anchetă al parchetului, care arăta că singura dovadă împotriva lui a fost mărturisirea lui Al-Hamasher. Mărturisirea a fost citată în raport ca atestând că reclamantul a încurajat atacurile și a felicitat grupul după aceea. Singura dovadă suplimentară împotriva lui înregistrată în raport erau două cărți pe care reclamantul le-a scris, care fuseseră găsite în posesia lui Al Hamasher și a unui alt inculpat. Reclamantul a furnizat, de asemenea, motivele de recurs ale lui Al-Hamasher în care declara că a fost reținut și maltratat timp de șase zile în arestul GID, apoi adus în fața procurorului în biroul acestuia din clădirea GID. Reclamantul a prezentat, de asemenea, o scrisoare de la GID către avocatul Al-Hamasher, în care era informat că înregistrările video originale ale interogatoriului au fost distruse. Motivele de recurs precizau că, la proces, un ofițer GID a declarat că a distrus înregistrările la ordinele superiorului său, dar a refuzat să dezvăluie identitatea superiorului. În motivele de apel ale lui Al-Hamasher, de asemenea, a declarat că avocații unui alt inculpat l-au asistat pe clientul lor când spunea procurorului că a fost maltratat: dovezile aduse de către avocat nu au fost acceptate de către Curtea Securității de Stat, care le-a preferat pe cele ale parchetului. Motivele de recurs rezumau, de asemenea, un raport medical întocmit de către un

medic care a examinat inculpații după cinci luni de la interogatorii. Medicul a găsit vânătăi și cicatrici pe trupurile oamenilor, în special pe picioare și tălpi. Având în vedere trecerea timpului, medicul a fost în imposibilitatea de a conchide de când erau leziunile, dar a observat că acestea ar fi putut fi cauzate de impactul cu obiecte dure. În cazul lui Al-Hamasher, medicul a remarcat cicatrice pe fese, care erau în concordanță cu aceea că ar fost lovit în mod deliberat cu un baston sau cu obiecte similare. Motivele de recurs, de asemenea, remarcă faptul că membrii familiei inculpaților, inclusiv mama lui Al-Hamasher, au observat cicatrice pe picioarele și tălpile inculpaților atunci când li s-a permis să-i viziteze. Anchetatorii GID nu au fost audiați la proces, nici nu s-au depus fișele medicale ale inculpaților.

103. Pentru procesul privind conspirația mileniului, reclamantul a prezentat o copie a raportului de anchetă al parchetului în acest caz, care a arătat că mărturisirea lui Abu Hawsher a fost determinantă pentru urmărirea penală împotriva reclamantului. O copie a declarației sale privind tortura a fost, de asemenea, furnizată, care descria leziuni la tălpile picioarelor (pielea cădea la spălare), leziuni faciale, vânătăi și cicatrici. El a susținut că leziunile sale au fost constatate de către cumnatul său, colegii lui de celulă și un reprezentant din partea Comitetului Internațional al Crucii Roșii. De asemenea, el a descris modul în care declarația sa a fost schimbată de mai multe ori până când oficialii responsabili au fost mulțumiți de ea. Ulterior, când a fost adus în fața procurorului și a pretins că a fost torturat, procurorul a refuzat să-l asculte. Au fost, de asemenea, furnizate scrisori scrise de către avocatul Abu Hawsher reprezentantului reclamantului, dna Peirce, care sintetizau etapele pe care echipele de apărare le-au parcurs pentru a aduce acuzațiile de tortură făcute de diverse inculpați în atenția Curții Securității de Stat, inclusiv protestele făcute de către Ambasada Statelor Unite ale Americii cu privire la maltratarea unui pârât, dnul Ra'ed Hijazi, un iordanian cetățean al Statelor Unite (a se vedea, de asemenea, raportul Amnesty, la punctul 114 de mai jos). În scrisoare, de asemenea, s-a declarat că familiile inculpaților au depus mărturie cu privire la leziunile pe care le-au văzut.

104. Reclamantul a furnizat, de asemenea, două declarații cu privire la studiile dnei Refahi: ceea prezentată către SIAC și declarația din 7 februarie 2010. Prima declarație, din 5 mai 2006, a stabilit rezultatele interviurilor sale cu avocații apărării și a determinat inculpați în fiecare caz cu privire la modul în care inculpații au fost torturați și având în vedere declarațiile prestabilite. S-a declarat că tortura includea bătăi cu curele și bice, privarea de somn și administrarea de medicamente pentru a slăbi rezistența. I s-a spus că, pentru mărturii false, era o practică obișnuită ca deținutul să semneze și să amprenteze declarația pentru a-l împiedica să o retragă mai târziu. Dna Refahi a inspectat dosarul în fiecare caz: mărturisirea lui Abu Hawsher purta amprenta sa.

105. Declarația din 7 februarie 2010, rezuma rezultatele unei vizite de-a sa în Iordania în septembrie 2009, când a efectuat interviuri ulterioare cu inculpații și avocații lor. "Pârâtul A" din "procesul cu privire la reformare și provocare" a spus că a fost torturat timp de zece zile (inclusiv prin bătaie pe tălpi și la picioare) și interogată sub tortură pe două sau trei ori. La un moment dat, a auzit o voce pe care a recunoscut-o ca aparținând unui alt inculpat; I-a fost clar că și celălalt inculpat era torturat. În ziua a zecea a semnat o mărturisire elaborată de către GID. A unsprezecea zi, a fost adus în fața procurorului, care avea mărturisirea GID în fața sa. El a semnat apoi o mărturisire identică, elaborată de către procuror. Nu au mai existat acte de tortură după acest moment, dar ulterior, când a apărut în fața procurorului, procurorul l-a amenințat cu tortura. El a spus Curții Securității de Stat că a fost torturat, dar instanța nu a investigat. El nu a fost examinat medical decât după o detenție de cinci luni.

IV. DREPTURILE OMULUI ÎN IORDANIA

A. Rapoartele Națiunilor Unite

1. *Consiliul pentru Drepturile Omului*

106. Consiliul ONU pentru Drepturile Omului - Grupul de lucru privind evaluarea periodică universală a Iordaniei a prezentat raportul său la data de 3 martie 2009 (A/HRC/11/29). Raportul a remarcat acceptarea de către Iordania a unor recomandări orientate spre eradicarea torturii. În urma acestui raport, Human Rights Watch a salutat satisfacția Iordaniei cu privire la "revizuirea constantă", a standardelor privind drepturile omului, dar a constatat că respingerea de către Iordania a unor recomandări importante determină ca eradicarea torturii să fie "profund dezamăgitoare". Organizația a solicitat Iordaniei să implementeze rapid recomandările pentru a stabili mecanisme independente de recurs, de a permite vizite neanunțate în închisoare și de a elimina instanțele polițienești, compuse din ofițeri de poliție care audiau acuzațiile de tortură împotriva unor colegi ofițeri. Recomandări similare au fost făcute de către guvernul Regatului Unit în declarația sa de la Consiliul pentru Drepturile Omului.

2. *Comitetul împotriva Torturii*

107. Comitetul ONU împotriva torturii, în observațiile sale finale cu privire la Iordania din 25 mai 2010, a salutat eforturile de reformă în curs de desfășurare în Iordania, care au inclus înființarea Centrului Național pentru Drepturile Omului, un Ombudsman independent, pentru a primi reclamații, și un plan cuprinzător pentru modernizarea centrelor de detenție. Cu toate

acestea, a fost, de asemenea, profund îngrijorat de " acuzații numeroase, coerente și credibile cu privire la o practicare larg răspândită și de rutină a torturii și a relelor tratamente aplicate deținuților din locurile de detenție, inclusiv cele aflate sub controlul Direcției Generale de Informații". Acesta a constatat, de asemenea, un "climat de impunitate" și o absență a urmăririi penale adecvate pentru autori. Comitetul și-a exprimat, de asemenea, îngrijorarea cu privire la numărul limitat de investigații privind acuzațiile de tortură și îngrijorarea cu privire la lipsa de garanții juridice fundamentale pentru deținuți și excesul de detenție administrativă, care a plasat deținuții dincolo de controlul judiciar. De asemenea, Comitetul a recomandat ca GID să fie plasat sub autoritate civilă, având în vedere că acesta a continuat să rețină suspecti în mod arbitrar și fără mijloace de comunicare și să priveze deținuții de accesul la judecători, avocați sau medici. Comitetul a fost, de asemenea, extrem de îngrijorat de sistemul special al instanțelor din Iordania, care includea Curtea Securității de Stat, unde personalul militar și de securitate presupus a fi responsabil pentru încălcări ale drepturilor omului ar fi protejat de răspundere juridică și unde procedurile nu erau întotdeauna în concordanță cu standardele unui proces echitabil. În cele din urmă, în ceea ce privește articolul 15 din Convenția împotriva torturii, Comitetul a constatat:

"Luând act de existența articolului 159 din Codul de procedură penală [excluderea probelor obținute prin constrângere], care nu se referă în mod explicit la tortură, Comitetul și-a exprimat îngrijorarea cu privire la rapoartele care arată că utilizarea de mărturii forțate ca probe în instanțe este larg răspândită în Statul parte.

...

Statul-parte trebuie să ia măsurile necesare pentru a asigura inadmisibilitatea în instanța de judecată a mărturiilor obținute ca urmare a torturii, în toate cazurile, în conformitate cu prevederile articolului 15 din Convenție. Comitetul cere Statului-parte să interzică ferm admisibilitatea probelor obținute ca urmare a torturii în cadrul oricărei proceduri, și să furnizeze informații privind eventualii oficialii care au fost judecați și pedepsiți pentru extragerea unor astfel de mărturii. "

3. Comitetul pentru Drepturile Omului

108. Observațiile finale ale Comitetului pentru Drepturile Omului al Națiunilor Unite din 18 noiembrie 2010 a lăudat, de asemenea, reformele Iordaniei, inclusiv încorporarea în dreptul intern al ICCPR. Cu toate acestea, Comisia pentru Drepturile Omului este îngrijorată de: numărul mare de cazuri raportate de tortură și rele tratamente în centrele de detenție, în special cele ale GID, lipsa unui mecanism cu adevărat independent de plângeri cu privire la presupusa tortură sau rele tratamente de către funcționari publici, precum și numărul redus de anchete ale unor astfel de cazuri, refuzarea accesului prompt la un avocat și la examinare medicală independentă, precum și faptul că ONG-urile le-a fost refuzat accesul la centrele de detenție. Prin urmare, Comitetul a recomandat instituirea unui

mecanism eficient și independent, pentru a examina acuzațiile de tortură; investigații și urmăriri penale adecvate, accesul imediat pentru deținuți la un avocat ales de ei și la un examen medical independent, precum și crearea unui sistem de vizite independente la toate locurile de privare de libertate.

Comitetul și-a exprimat de asemenea îngrijorarea față de independența organizațională și funcțională limitată a Curții Securității de Stat și a recomandat abolirea acesteia.

4. Raportorul special

109. În raportul său din 5 ianuarie 2007, Consiliul pentru drepturile omului, raportorul special al ONU pentru tortură, Manfred Nowak, a remarcat, printre altele, că GID a refuzat să-i permită vizite private cu deținuții și a conchis că:

"Multe plângeri consistente și credibile de tortură și rele tratamente au fost aduse în atenția Raportorului Special. În special, s-a afirmat că tortura a fost practică de către Direcția Generală de Informații (GID), pentru a obține mărturii și informații în vederea realizării contra-terorismului și a obiectivelor de securitate națională, și în cadrul Departamentului de Investigații Criminale (CID), pentru a obține mărturii în cursul cercetărilor penale de rutină. Având în vedere că aceste două entități au fost cele mai des citate ca două centre de tortură cele mai notorii din Iordania, pe baza tuturor dovezilor adunate, negarea posibilității de evaluare a acestor acuzații prin intermediul unor interviuri private cu deținuții în GID, și ținând cont de încercările deliberate ale oficialilor de a împiedica activitatea sa, Raportorul Special confirmă că practicarea torturii este o rutină în GID și CID ... Mai mult decât atât, în practică prevederile și garanțiile prevăzute în legea iordaniană pentru combaterea torturii și a relexor tratamente sunt lipsite de sens, deoarece serviciile de securitate sunt efectiv excluse de la urmărirea penală independentă și de controlul judiciar, abuzurile de către funcționari fiind tratate de către instanțele judecătorești speciale de poliție, instanțele de informații și instanțele militare, care nu dispun de garanții de independență și imparțialitate. "

110. În acest context, raportorul a constatat, de asemenea:

"57. Raportorul Special arată că nu sunt efectuate anchete din oficiu chiar și în cazul unor leziuni grave suferite de către un suspect criminal, niciun oficial nu a putut demonstra Raportorului măsuri concrete de anchetă, cel puțin o examinare medicală promptă și documentarea rănilor suferite de către deținuți ...

60. În mod paradoxal, în timp ce agenții statului însărcinați cu aplicarea legii susțin că acuzațiile de tortură sunt o raritate în instituțiile lor, Curtea de Casație a anulat o serie de condamnări pe motiv că s-au obținut mărturii de la inculpați sub tortură. Din păcate, chiar și aceste rezultate nu impulsionează anchetele oficiale și niciunul dintre agenții statului implicați în aceste cazuri nu a fost vreodată adus în fața justiției.

61. Mai mult, deciziile și hotărârile Curții de Casație în legătură cu cazurile în care suspiecții sunt judecați de către instanțe speciale sunt, în același timp, citate de oficialii

guvernamentali pentru a apăra sistemul, indicând existența unei forme de supraveghere independentă a hotărârilor judecătorești speciale de către Curte.

62. Cu toate acestea, cu privire la problema *impunității* și a *urmăririi penale de către instanțele speciale de poliție sau ofițerii de informații pentru tortură sau rele tratamente*, nu s-a produs nicio dovadă care să indice exemple cu privire la achitări ale unor ofițeri de poliție care să fi fost contestate cu succes la Curtea de Casație.

63. Acest lucru conduce la concluzia că impunitatea este totală. Sistemul judiciar special nu funcționează în mod eficient în ansamblul său. Absența unei infracțiuni de tortură, în conformitate cu articolul 1 din Convenția împotriva torturii este doar o parte a problemei. În centru se află un sistem în care prezumția de nevinovăție este iluzorie, accentul este pus pe obținerea de mărturisiri, funcționarii publici nu demonstrează, în esență, niciun simț al datoriei, și nu își asumă nicio responsabilitate de a investiga încălcările drepturilor omului împotriva suspectilor, și sistemul de instanțe speciale servește doar pentru a proteja agenții statului. (Notele de subsol omise) "

111. Raportorul recomandă introducerea unei serii de măsuri de protecție de bază pentru deținuți, inclusiv norme privind admisibilitatea mărturisirilor. El a recomandat, de asemenea, desființarea Curții Securității de Stat.

B. Alte rapoarte

1. Amnesty International

4. Amnesty International a întocmit o serie de rapoarte cu privire la tratamentul deținuților în Iordania. Raportul său cel mai amplu a fost publicat în iulie 2006. Amnesty International a publicat un raport intitulat "Iordania: mărturisirea dvs. este gata pentru semnare": detenția și torturarea suspectilor politici". Raportul a criticat Iordania pentru menținerea unui sistem detenție *incommunicado* care facilitează tortura, în special sub auspiciile GID, unde tortura este sistemică și practică cu impunitate. Sfera abuzurilor GID este mult mai mare, deoarece ofițerilor GID li s-au acordat autoritatea de către procurori (și, astfel, puterea judecătorească), de a prelungi perioada de detenție în scop de interogatoriu. Era o sarcină practic imposibilă pentru un deținut să dovedească că a fost torturat de către GID atunci când era cuvântul deținutului împotriva ofițerilor GID. Raportul a considerat că introducerea monitorizării de către NCHR și ICRC a fost pozitivă, dar că era nevoie de măsuri pentru ca cele două organizații să nu fie împiedicate să-i viziteze pe cei aflați în custodia GID.

113. Deși amendamentele din 2001 la articolul 66 din Codul de procedură penală au permis deținuților acces la avocații lor, chiar și în perioada detenției *incommunicado*, în contradicție aparentă a acestor prevederi, practica generală în cazuri care priveau siguranța statului era ca deținuții să fie ținuti în detenție *incommunicado* prelungită. Au existat, de

asemenea, încălcări ale dreptului de a avea un avocat prezent în timpul înfățișării la procuror. Curtea Securității de Stat a fost "în mare măsură reținută" în fața acuzațiilor de tortură, neefectuând anchete. Procesele desfășurate în fața sa au fost adesea nedrepte, a fost predispusă să condamne inculpați pe baza mărturisirilor pretinse a fi extrase prin tortură. Raportul a remarcat că, peste zece ani, o sută de inculpați au susținut în fața Curții Securității de Stat că au fost torturați pentru a face mărturisiri, acuzații au fost făcute în paisprezece astfel de cazuri, în 2005, dar Curtea Securității de Stat nu a efectuat anchete cu privire la acestea. Recursul la Curtea de Casație nu a fost o măsură de protecție adecvată.

114. Raportul a descris nouă studii de caz de mărturisiri prin tortură de către GID în cazuri de securitate a statului, inclusiv cel din procesul conspirației mileniului. Raportul a înregistrat că cel puțin patru dintre inculpați, printre care Abu Hawsher, au fost torturați în timpul interogatoriului GID, trupurile lor aveau semne de tortură atunci când rudele și avocații i-au văzut pentru prima dată. Martori au declarat că, în cursul unei reconstituiri la fața locului, au văzut un pârât, dl Sa'ed Hijazi, sprijinit de doi gardieni aparent în imposibilitatea de a sta pe picioarele lui. În cazul altuia, dl Ra'ed Hijazi, (un cetățean americano-iordanian), un medic a mărturisit că a contractat pneumonie gravă în timpul detenției *incommunicado*. Consulul Statelor Unite, despre care s-a spus că a văzut semne de tortură pe el, nu a putut da mărturie la proces din motive de imunitate diplomatică.

115. De asemenea, raportul a conchis că memorandum-ul de înțelegere între Regatul Unit și Iordania a fost inadecvat, dat fiind eșecul Iordaniei de a respecta interdicția absolută a torturii și, în plus, monitorizarea nu ar putea înlocui cerințele de drept internațional potrivit cărora trebuie să existe garanții legislative, judiciare și administrative sistemice pentru prevenirea torturii. Monitorizarea, chiar și de către organizațiile profesionale, era o măsură preventivă insuficientă.

2. *Human Rights Watch*

116 În raportul său "Verificări amănunțite: Direcția Generală de Informații și problema statului de drept în Iordania" din 18 septembrie 2006, organizația a relatat cazuri de maltratare de către GID. Raportul conține, de asemenea, secțiunea următoare cu privire la procurori în fața Curții Securității de Stat:

"CSS este o instanță specială stabilită în temeiul articolelor 99 și 100 din Constituția Iordaniei.

...

Generalul numește un ofițer militar pentru a servi ca procuror, subliniind caracterul subordonat al Curții. Birourile parchetelor SSC se află fizic în interiorul complexului central GID. Procurorul SCC [sic] este ofițerul care formulează acuzații

împotriva deținuților și autorizează detenția. Procurorul SSC care investighează infracțiunile de care deținuții GID sunt acuzați este un ofițer militar, în cele din urmă sub aceeași autoritate administrativă ca și agenții serviciilor secrete. Acest lucru reflectă o lipsă fundamentală de independență și imparțialitate.

...

Articolul 7 din Legea SSC prevede că persoanele care sunt investigate, în vederea urmăririi lor pentru o infracțiune pentru care SCC se bucură de competență poate fi reținută "în cazul în care este necesar pentru o perioadă de maximum șapte zile înainte de a fi adusă în fața procurorului. Procurorul poate prelungi mandatul de arest pentru o perioadă de cincisprezece zile de la acuzare, în cazul în care acesta este "în interesul anchetei." Un avocat al apărării a declarat Human Rights Watch că "este normal ca deținuții să rămână la GID pentru aproximativ șase luni. Aceștia sunt transferați la o închisoare normală sau eliberați atunci când GID a terminat investigația. "

Conform legii iordaniene, deși procurorul este formal responsabil de o anchetă o dată ce s-au formulat acuzațiile, în practică procurorul delegă responsabilitatea ofițerilor GID de a continua ancheta, inclusiv interogatoriul. Toți deținuții intervievați de Human Rights Watch au spus că în timpul lor în detenție s-au întâlnit doar cu personalul GID, cu excepția cazului când au fost aduși în fața procurorului. Cu toate acestea, mai mulți deținuți au spus în mod clar că nu pot să distingă cu certitudine ofițerii GID de cei de la biroul procurorului, deoarece purtau toți haine civile, interogatoriile erau similare și se birourile lor erau în imediata apropiere.

Procurorul este, de asemenea, autoritatea legală pentru plângerile deținuților cu privire la tortură sau tratamente crude sau inumane. Legea iordaniană cere ca orice funcționar, inclusiv ofițeri GID, să accepte și să transmită plângerile la superiorii săi. Rolul procurorului include analiza reclamațiilor care invocă o încălcare a legii. Lipsa fundamentală de independență a procurorului în cadrul structurilor GID și SCC face acest rol cu totul inefficient. Samih Khrais, un avocat care a apărut zeci de clienți în fața Curții Securității de Stat, a declarat Human Rights Watch: "Procurorul va trimite un deținut înapoi în celulă, dacă el spune că a mărturisit sub tortură", Khrais a spus că, din cauza rolului procurorului în procesul în fața SCC, și a regulilor care fac declarațiile obținute sub tortură inadmisibile în instanța de judecată, procurorii SCC sunt reticenți să acționeze în privința plângerilor de tortură. Un deținut, Mustafa R., care a spus că a fost torturat atât înainte, cât și după ce a fost acuzat, a spus Human Rights Watch că atunci când a fost adus în fața procurorului, a fost singur cu procurorul în biroul său din complexul GID în timp ce o mașină cu anchetatorii săi a așteptat afară să-l ia înapoi în celulă. Procurorul nu a făcut nicio anchetă pentru a stabili dacă forța ilegală sau constrângerea au fost folosite împotriva lui Mustafa R. în timpul interogatoriului. Un alt fost deținut, Muhammad al-Barqawi, a spus Human Rights Watch că în cazul în care un deținut cere un avocat sau pretinde tortura, procurorul trimite deținutul înapoi pentru mai multe interogatorii, spunând: "El nu e gata încă. "

117. În raportul său din 8 octombrie 2008, "Tortura și impunitatea în penitenciarele Iordaniei", care s-a bazat pe vizitele în închisori pe care le-a efectuat în 2007 și 2008, Human Rights Watch a ajuns la concluzia că tortura este încă răspândită și de rutină în închisorile iordaniene. Organizația a primit plângeri de rele tratamente de la 66 dintre cei 110 prizonieri chestionați. De asemenea, s-a ajuns la concluzia că gardienii au torturat deținuții deoarece procurorii și judecătorii au făcut prea puțin pentru a-i

urmări penal. Raportul a remarcat faptul că dorința Guvernului iordanian de a acorda acces la închisori a fost lăudabilă și reflectă un angajament pozitiv pentru reformă. Cu toate acestea, raportul a remarcat faptul că această atitudine nu a demonstrat efecte de durată pe teren. Tortura era aplicată în mod curent atunci când deținuții încălcau regulile închisorii, făceau cereri de examinare medicală, cereau dreptul la apeluri telefonice sau vizite, sau făceau reclamații. Prizonierii islamiști sufereau abuzuri mai mari decât alții. Plângerile cu privire la acte de tortură au scăzut, dar au rămas un eveniment comun. Tortura nu era o politică generală, deși oficialii de rang înalt ai închisorii ordonau bătăile. Tortura era o "practică tolerată", deoarece mecanismele de tragere la răspundere individuală lipseau, Guvernul a luat câteva măsuri inițiale pentru a oferi oportunități mai mari de recurs, dar nu a realizat acest demers până la capăt.

118. În secțiunea privind Iordania din Raportul Mondial din 2010, Human Rights Watch a comentat că reformele ulterioare pozitive, cum ar fi programele de formare împotriva torturii ale UNCHR, au fost departe de a fi suficiente având în vedere lipsa de voință politică a Iordaniei și de mecanisme eficiente pentru a deferi vinovații justiției.

3. Centrul național iordanian pentru drepturile omului

119. În Raportul său anual din 2005, CNDR a recunoscut că, deși, legea iordaniană era clară cu privire la ilegalitatea unei condamnări bazate pe o mărturisire care a fost obținută prin constrângere, era dificil pentru inculpați să dovedească că mărturiile au fost astfel obținute, mai ales având în vedere lipsa martorilor și perioadele lungi de detenție, care însemnau că medicii legiști nu puteau detecta abuzurile.

120. În raportul său din 2007, CNDR a remarcat că informațiile privind procesele penale au relevat "o eludare clară - în multe cazuri - a criteriilor de bază ale unui proces echitabil". S-a referit, în special, la judecarea civililor în fața Curții Securității de Stat, ai cărei judecători erau "înclinați militar", ceea ce a subminat principiul independenței justiției și a redus garanțiile unui proces echitabil.

121. În raportul său din 2008, CNDR a menționat dificultățile continue în detectarea torturii, inclusiv perioade prelungite de detenție și faptul că cei responsabili de constrângerea inculpaților nu-și scriau declarațiile lor, adică declarațiile deveneau dovezi concludente din punct de vedere juridic. CNDR a remarcat și faptul că, pentru o parte a anului, i-au fost interzise vizitele în închisori. Cu toate acestea, au existat o serie de măsuri pozitive introduse de către Guvern.

122. În raportul său din 2009, CNDR a menționat că eforturile anti-tortură erau încă "mediocre și ezitante". Problemele includeau Legea de Prevenire a Criminalității, care a permis detenția *incommunicado*, fără monitorizare judiciară; Legea privind securitatea statului, care a permis

reținerea timp de șapte zile înainte de trimiterea în fața unui judecător, și ca o declarație făcută de un suspect, fără prezența procurorului, să fie admisă în cazul în care a fost "prezentată procurorului, împreună cu un început de dovadă a circumstanțelor în care a fost făcută, și cu atestarea faptului că suspectul a făcut această declarație în mod voluntar."

4. *Departmentul de Stat al SUA*

123. Raportul pe tema drepturilor omului al Departamentului de Stat al SUA din 2009 cu privire la Iordania a înregistrat preocupările ONG-urilor internaționale, potrivit cărora tortura este încă răspândită pe scară largă la nivel local, deși au remarcat o scădere a numărului de plângeri depuse. ONG-urile au constatat, de asemenea, că mecanismele de tratare a plângerilor s-au îmbunătățit, dar sunt necesare reforme suplimentare. De asemenea, în raportul s-a declarat:

"Spre deosebire de anii anteriori, nu au existat noi alegații de tortură de către inculpați în fața Curții Securității de Stat. La 15 aprilie, trei din cinci bărbați care pretindeau că au fost torturați din 2007 până în mai 2008, au primit pedepse de cinci ani. Ceilalți doi bărbați au fost achitați din lipsă de dovezi. Guvernul a constatat că susținerile cu privire la tortură sunt nefondate, ca, de altfel și două plângeri cu privire la tortură din ianuarie 2008 a doi bărbați acuzați de a fi exportat arme în West Bank, ale căror cauze penale erau în curs de desfășurare la sfârșitul anului.

La 14 mai, Curtea Securității de Stat i-a pe condamnat Nidal Momani, Tharwat Draz și Sattam Zawahra la moarte pentru complot, pentru a fi ucis un lider străin în timp ce vizita țara în 2006, dar le-a comutat imediat pedeapsa la 15 ani de închisoare. În 2007 și 2008, inculpații au afirmat că au fost bătuți și au fost supuși la presiuni psihologice pentru a mărturisi".

124. Raportul din 2010 a înregistrat că legea iordaniană interzice tortura, cu toate acestea, ONG-urile internaționale au continuat să raporteze cazuri de tortură și de maltratare pe scară largă în centrele de detenție ale poliției și ale securității. În ceea ce privește procedurile de arestare și de judecată, raportul a menționat următoarele:

"Curtea Securității de Stat oferă poliției judiciare, însărcinată cu efectuarea urmăririi penale, autoritatea de a aresta și menține persoanele în arest timp de 10 zile. Această autoritate include arestări pentru presupuse contravenții. În cazurile care implică securitatea de stat, forțele de securitate arestau cetățeni fără mandat sau control judiciar, mențineau inculpații în arest preventiv de lungă durată, fără informarea acestora cu privire la acuzațiile împotriva lor, și nu permiteau inculpaților să se întâlnească cu avocații lor sau întâlnirile erau permise numai în scurt timp înainte de proces. Acuzații înaintea Curții Securității de Stat, de obicei, se întâlneau cu avocații lor, la începutul unui proces sau doar una sau două zile înainte. Un caz putea fi amânat pentru mai mult de 48 de ore numai în circumstanțe excepționale, determinate de către instanța de judecată. În practică, cazurile presupunea în mod curent amânări de mai mult de 10 zile între ședințe, cu proceduri care durau mai multe luni. În cele mai multe cazuri, acuzatul rămânea în detenție fără cauțiune în cursul

procedurii. Mai mulți deținuți au fost în detenție fără a fi formal puși sub acuzare la sfârșitul anului."

De asemenea, raportul a comentat cu privire la faptul că legea iordaniană prevedea un sistem judiciar independent, cu toate acestea, independența sistemului judiciar, în practică, era compromisă de acuzații de nepotism și influența intereselor speciale.

V. DREPT COMPARAT ȘI INTERNAȚIONAL RELEVANT CU PRIVIRE LA TORTURĂ ȘI FOLOSIREA PROBELOR OBȚINUTE PRIN TORTURĂ

A. Convenția ONU cu privire la tortură

1. *Prevederi relevante ale Convenției*

125. O sută patruzeci și nouă de state sunt părți la Convenția Națiunilor Unite din 1984 împotriva torturii și altor tratamente crude, inumane sau degradante ("UNCAT"), inclusiv toate statele membre ale Consiliului Europei. Articolul 1 din Convenție definește tortura ca:

"Orice act prin care se provoacă durere sau suferință gravă, fie fizică sau mintală, în mod intenționat, unei persoane, în scopul de a obține de la aceasta sau de la o terță persoană informații sau mărturisiri, de a o pedepsi pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis sau este suspectată că l-a comis, sau de a o intimida sau constrânge pe aceasta sau pe o terță persoană, sau pentru orice alt motiv bazat pe discriminare de orice fel, atunci când o asemenea durere sau suferință este provocată de către sau la instigare sau cu consimțământul expres sau tacit al unui funcționar public sau altă persoană care acționează în calitate oficială. Aceasta nu include durerea sau suferința ce apar, inerent sau incidental, în urma unor sancțiuni legale. "

126. Articolul 1 (2) prevede că acesta nu aduce atingere niciunui instrument internațional sau legislației naționale care are sau ar putea conține prevederi cu caracter mai larg. Articolul 2 prevede ca statele să ia măsuri eficiente legislative, administrative, judiciare sau de altă natură pentru a preveni acte de tortură pe teritoriul aflat sub jurisdicția sa. Articolul 4 solicită fiecărui stat parte să se asigure că toate actele de tortură constituie infracțiuni în dreptul lor penal.

127. Articolul 3 prevede:

"1. Niciun stat parte nu va expulza, (fr. "*refouler*") sau extrăda o persoană către un alt stat în care există motive serioase de a crede că el ar fi în pericol de a fi supus torturii.

2. Pentru a se stabili dacă există astfel de motive, autoritățile competente trebuie să ia în considerare toate aspectele relevante, inclusiv, dacă este cazul, existența în statul

respectiv a unui model consistent de violare gravă, flagrantă sau în masă a drepturilor omului. "

128. Articolul 12 prevede că fiecare stat parte să se asigure că autoritățile sale competente efectuează o anchetă promptă și imparțială, ori de câte ori există motive întemeiate de a crede că un act de tortură a fost comis pe teritoriul aflat sub jurisdicția sa.

129. Articolul 15 prevede că fiecare stat se asigură că orice afirmație care se stabilește că a fost făcută ca urmare a torturii nu poate fi invocată ca mijloc de probă în nicio procedură, cu excepția cazului când este împotriva unei persoane acuzate de tortură.

2. Jurisprudență și rapoarte cu privire la articolul 15 UNCAT

a. Comitetul ONU împotriva torturii

130. În *P.E. c. Franței* (nr. 193/2001), decizia din 21 noiembrie 2002, Comitetul a examinat cazul unui cetățean german care a fost extrădat din Franța în Spania. Reclamantul a susținut că cererea de extrădare spaniolă s-a bazat pe declarații ale unei terțe persoane obținute prin tortură. Deși a respins plângerea ca nefondată, Comitetul a considerat că dispozițiile articolului 15 se aplică procedurilor de extrădare în Franța și că Franța avea obligația de a stabili veridicitatea afirmațiilor făcute. "Sfera largă" de aplicabilitate a articolului 15 și aplicabilitatea acestuia la proceduri de extrădare a fost confirmată de Comitet în *GK c. Elveției* (nr. 219/2002), decizia din 7 mai 2003, care a vizat, de asemenea, o extrădare în Spania, unde temeiul cererii de extrădare au fost declarații ale unui terț care ar fi fost, se pare, obținute prin tortură. Procedurile penale inițiate de către terț împotriva presupușilor torționari au fost întrerupte de către autoritățile spaniole și, prin urmare, plângerea a fost respinsă de către Comitet ca nefondată și, prin urmare, nu a existat nicio încălcare a articolului 15 de către Elveția cu privire la extrădarea reclamantului.

131. În observațiile sale finale cu privire la Rusia din 6 februarie 2007 (CAT/C/RUS/CO/4), Comitetul s-a arătat îngrijorat de faptul că, în timp ce Codul de procedură penală rus prevedea că probele obținute prin tortură erau inadmisibile, în practică, nu părea să existe nicio instrucțiune către instanțele de judecată să se pronunțe că probele sunt inadmisibile, sau să ordone o anchetă imediată, imparțială și eficientă. Comitetul a recomandat adoptarea unor prevederi legale clare care să prevadă măsurile care trebuie luate de către instanțe cu privire la probe obținute prin intermediul torturii sau relexelor tratamente, în scopul de a asigura în practică respectul absolut al principiului inadmisibilității probelor obținute prin tortură.

Preocupări au fost, de asemenea, exprimate de către Comitet și în observațiile sale finale cu privire la Statele Unite ale Americii (25 iulie 2006, CAT/C/USA/CO/2), în ceea ce privește aplicarea articolului 15 comisiilor militare și organismelor care analizează cazurile celor deținuți la

Guantanamo Bay, Cuba. Se recomandă ca Statele Unite să instituie un mecanism independent de garantare a drepturilor tuturor deținuților din custodia sa.

În raportul său privind Mexic (26 mai 2003 CAT/C/75), Comitetul a considerat că articolul 20 din Constituția mexicană (care prevedea că o mărturisire care nu a fost făcută în fața unui procuror sau judecător sau făcută în lipsa apărătorului nu avea nicio valoare probantă) nu era suficientă, în practică, pentru a preveni tortura. Deținuții se temeau să spună procurorului că au fost torturați, nu aveau acces suficient la consiliere juridică, poliția și Parchetul lucrau împreună și deținuții făceau naveta în mod repetat între servicii în scopul de a fi interogați și apoi mărturisii forțat; procurorul nu efectua investigații în cazurile de tortură și, dacă o făcea totuși, folosea mărturisirea, experții medicali nu erau suficient de independenți de procuror. Era "extraordinar de dificil" să se excludă mărturisirile forțate: instanțele nu aveau mijloacele independente de a stabili dacă mărturisirile au fost făcute în mod voluntar (punctele 155, 196-202, 219 și 220 din Raport).

b. Franța

132. Articolul 15 a fost invocat de către *Cour d'appel de Pau*, în decizia sa de a refuza o cerere de extrădare către Spania în *Irastorza Dorronsoro*, cauza nr. 238/2003, 16 mai 2003. Autoritățile spaniole au admis că declarațiile unui terț, doamna Sorzabal Diaz, în detenție, au fost singurele dovezi împotriva domnului Irastorza Dorronsoro. Instanța a constatat că existau motive serioase de a se crede că doamna Sorzabal Diaz a fost abuzată fizic în timpul detenției și investigațiile suplimentare ale autorităților spaniole nu au reușit să risipească aceste preocupări. Nu s-a putut exclude, prin urmare, că declarațiile sale au fost obținute cu încălcarea articolului 15 și, ca atare, cererea de extrădare a fost refuzată.

c. Germania

133. Articolul 15 a fost, de asemenea, invocat de către Curtea de Apel Düsseldorf (*Oberlandesgericht*), în decizia sa din 27 mai 2003 cu privire la refuzul de a extrăda un suspect de terorism în Turcia. Curtea a recunoscut că Turcia a ratificat UNCAT și a încorporat dispozițiile acesteia în dreptul intern. Cu toate acestea, exista un risc real (*konkrete Gefahr*) ca aceste dispoziții să nu fie respectate în cazul extrădării persoanei solicitate. Pe baza probelor administrate, instanța a constatat că există dovezi rezonabile (*begründete Anhaltspunkte*) de a se presupune că declarațiile date la poliția din Istanbul de către 32 de co-inculpați în toamna anului 1998 - care conțineau mărturisiri complete - au fost realizate sub influența unor acte de tortură din partea forțelor de securitate turcești. Acuzațiile de tortură au fost susținute de dovezi medicale (deși înregistrările erau neclare pe alocuri) și informații disponibile din rapoarte generale privind metodele de tortură

aplicate de obicei - nu întotdeauna cu efecte verificabile fizic - în custodia poliției din Turcia. Exista, de altfel, un risc, susținut de dovezi concrete (*durch konkrete Indizien belegte Gefahr*), că declarațiile luate de la co-acuzați ar putea fi folosite în cadrul unei proceduri împotriva persoanei solicitate în Turcia. Curtea de Apel a admis că, în hotărârile lor, instanțele turce trebuie să aibă în vedere dispozițiile interne și internaționale împotriva admiterii de probe obținute în urma torturii, precum și jurisprudența Curții turce de Casație, în sensul că mărturisirile necoroborate sunt inadmisibile. Cu toate acestea, rapoartele privind drepturile omului au remarcat în mod repetat că ancheta necorespunzătoare efectuată în sistemul de justiție penală turc cu privire la acuzațiile de tortură însemna că instanțele judecătorești au continuat să utilizeze mărturiile obținute de către poliție prin rele tratamente. Existau motive să se teamă că instanța națională de securitate din Istanbul ar face acest lucru, în speță și, nu în ultimul rând, că ar fi imposibil să se dovedească acuzațiile împotriva persoanei urmărite, fără a se baza pe declarațiile luate de poliție din toamna anului 1998.

134. Hotărârea Curții de Apel Düsseldorf a fost invocată de către Tribunalul Administrativ din Köln (*Verwaltungsgericht*), în hotărârea sa din 28 august 2003 într-un caz de extradare conex. Curtea din Köln a constatat că garanțiile suplimentare acordate de autoritățile turce nu au modificat concluziile Curții de Apel, aceste asigurări nefiind specifice, ci, mai degrabă, bazându-se exclusiv pe dispozițiile general aplicabile ale dreptului turc cu privire la dovezi obținute prin tortură.

135. În *re El Motassadeq*, în fața secției penale a Curții de Apel (*Oberlandesgericht*) Hamburg, inculpatul a fost acuzat de conspirație la atacurile din 11 septembrie 2011. Curtea a primit rezumate ale declarațiilor a trei martori care au fost deținuți și interogați în custodia SUA. Întrebările cu privire la natura interogatoriilor autorităților Statelor Unite au rămas fără răspuns. Curtea și-a întemeiat aprecierea sa cu privire la tortură pe surse disponibile, accesibile publicului. Instanța a constatat că, în ansamblu, nu s-a dovedit că martorii au fost torturați, printre altele, deoarece conținutul declarațiilor nu era unitar. Curtea a decis să nu ia în considerare articolul 15 din UNCAT, care ar fi justificat o interdicție privind utilizarea probelor (a se vedea rezumatul hotărârii în *A și alții (nr. 2)*, §§ 60, 122 și 123, 140 și 141). Cererea ulterioară a pârâtei în fața instanței de la Strasbourg a fost declarată inadmisibilă ca fiind vădit nefondată: *El Motassadeq împotriva Germaniei* (dec.), nr. 28599/07, 4 mai 2010.

C. Marea Britanie

1. *A și alții (nr. 2)*

136. În *A și alții (nr. 2) c. Secretarul de Stat al Departamentului de Afaceri Interne* [2005], UKHL 41 House of Lords a examinat dacă SIAC ar

putea admite în mod legal probele care au fost obținute prin tortură într-un alt stat fără complicitatea oficialilor britanici. Pe baza dreptului comun, a jurisprudenței acestei instanțe, și a dreptului internațional public, inclusiv UNCAT, Lorzii au conchis că nu ar putea.

137. Lorzii au fost împărțiți în ceea ce privește testul pe care SIAC ar trebui să-l aplice pentru a determina dacă ar trebui să fie admise probele. Toți au fost de acord că o abordare convențională a sarcinii probei nu era adecvată, dată fiind natura procedurilor SIAC. Un reclamant într-un apel SIAC nu ar putea să facă mai mult decât să indice un motiv plauzibil că probele au fost obținute prin tortură. În cazul în care ar fi făcut acest lucru, aparținerea SIAC să inițieze anchete relevante. Majoritatea (Lord Hope, Rodger, Carswell și Brown) a constatat că SIAC ar trebui să adopte testul de admisibilitate prevăzut la articolul 15 din UNCAT. Ei au considerat că SIAC ar trebui, astfel, să ia în considerare dacă se stabilește pe bază de probabilitate că probele au fost obținute prin tortură. Dacă este așa, SIAC nu ar trebui să admită probele, dar, dacă există îndoială, ar trebui să admită probele, având în vedere îndoielile atunci când face evaluarea lor. Prin contrast, Lord Bingham, Nicholls și Hoffmann au constatat că testarea probabilităților nu este satisfăcătoare și ar submina eficacitatea practică a UNCAT. Ei au propus un alt test, și anume ca în cazul în care SIAC a ajuns la concluzia că există un risc real ca probele să fi fost obținute prin tortură, aceasta nu ar trebui să admită probele.

2. *R v. Mushtaq*

138. În Anglia și Țara Galilor, secțiunea 76 (2) din Legea privind probele penale 1984 prevede:

"Dacă, în orice procedură în care organul de urmărire penală propune ca probă o mărturisire făcută de către o persoană acuzată despre care instanța crede că a fost sau ar fi putut fi obținută -

(A) prin opresiunea persoanei; sau

(B) ca urmare a ceva spus sau făcut, care, în circumstanțele existente la momentul respectiv, ar face-o nefiabilă,

instanța nu va admite mărturisirea ca probă împotriva lui decât în măsura în care urmărirea penală dovedește dincolo de orice îndoială rezonabilă că mărturisirea (în pofida faptului că poate fi adevărat), nu a fost obținută în acest mod".

Aparține, în primul rând, judecătorului să stabilească aceste aspecte, dacă este necesar, prin organizarea unei audieri. În *R v. Mushtaq* [2005] 1 WLR 1513, Camera Lorzilor a considerat că în logica secțiunii 76 (2), este necesar ca, în cazul în care o mărturisire este admisă, juriul ar trebui să fie îndemnat

ca, în cazul în care consideră că mărturisirea a fost sau ar fi putut fi obținută prin opresiune sau orice alt comportament abuziv, să o ignore.

D. Canada

139. În *India, V. Singh* 108 CVC (3D) 274, Curtea Supremă de Justiție a examinat o cerere de extrădare în care s-a afirmat că procedura *prima facie* împotriva unui fugar, Singh, s-a baza pe cinci mărturisiri ale unor co-conspiratori, care au fost obținute prin tortură. Instanța a considerat că, în scopul de a determina dacă extrădarea ar putea continua, o declarație obținută prin tortură este inadmisibilă. Cu toate acestea, sarcina de a dovedi că declarația a fost astfel obținută aparținea fugarului care a făcut acea afirmație. S-a convenit că această afirmație trebuia să fie dovedită pe baza unui test de probabilitate. Curtea a constatat că afirmația nu a fost dovedită în patru dintre situații, dar a fost dovedită în a cincea.

140. Abordarea adoptată în *A și alții* (nr. 2) a fost urmată de către Curtea Federală canadiană în *Mahjoub v. Canada* (Ministerul pentru Cetățenie și Imigrație). *Mahjoub* a privit și problema deportării cu asigurări și este rezumată la punctul 153 de mai jos.

VI. JURISPRUDENȚĂ INTERNĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ RELEVANTĂ ȘI COMENTARII CU PRIVIRE LA ASIGURĂRI

141. În plus față de comentariul cu privire la asigurări, care a fost rezumat în *Ismoilov și alții împotriva Rusiei*, nr. 2947/06, §§ 96-100, 24 aprilie 2008, părțile au furnizat următoarele documente.

A. Rapoarte și alte comentarii internaționale

142. În observațiile sale finale din 2006 cu privire la Statele Unite ale Americii, Comitetul ONU împotriva torturii a recomandat ca asigurările diplomatice să fie invocate numai în ceea ce privește statele care nu încalcă sistematic prevederile UNCAT și după o examinare aprofundată a fondului fiecărui caz în parte. Acesta a recomandat proceduri clare de obținere de asigurări, cu mecanisme juridice adecvate pentru revizuire și măsuri eficiente de monitorizare post-retur.

143. Într-o adresă din februarie 2006 către Consiliul Grupului European de specialiști în drepturile omului și lupta împotriva terorismului (DH-S-TER), Louise Arbour, pe atunci Comisar ONU pentru Drepturile Omului a declarat:

"Pe baza experienței îndelungate a organismelor internaționale de monitorizare și a experților, este puțin probabil ca un mecanism de monitorizare post-retur înființat în mod explicit pentru prevenirea torturii și a relelor tratamente într-un anumit caz să

aibă efectul dorit. Aceste practici apar adesea în secret, cu autori calificați în păstrarea unor astfel de abuzuri secrete. Victimele, temându-se de represalii, de multe ori sunt reticente să vorbească despre suferința lor, sau nu sunt crezute dacă o fac. "

144. În "punctul său de vedere" din 27 iunie 2006, Comisarul pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei, Thomas Hammarberg, a declarat că asigurările diplomatice sunt promisiuni care nu sunt credibile și s-au dovedit a fi ineficiente în cazuri bine documentate. Punctul său de vedere a fost că principiul nereturnării nu ar trebui să fie subminat de promisiuni neobligatorii.

145. Îngrijorări cu privire la politica Regatului Unit de a solicita asigurări au fost, de asemenea, exprimate de către Comitetul Mixt al Parlamentului Regatului Unit cu privire la drepturile omului (în raportul său din 18 mai 2006) și de către Comisia Camerei Comunelor pentru afaceri externe (în raportul său din 20 iulie 2008).

146. Human Rights Watch a criticat puternic utilizarea asigurărilor. Într-un eseu din raportul său mondial 2008, intitulat "Atenție la asigurările diplomatice și erodarea interdicției mondiale a torturii", a susținut că problema în ce privește asigurările se află în natura torturii în sine, care a fost practică în secret, folosind tehnici care de multe ori au sfidat detectarea. Eseul a examinat, de asemenea, acordurile între Regatul Unit și Iordania. A caracterizat Adaleh ca un ONG mic și s-a întrebat dacă, cu puțină experiență, independență îndoielnică și, practic, nicio putere de a trage guvernul la răspundere, ar fi capabil de a asigura siguranța unei persoane returnate în conformitate cu MOU.

B. Plângeri cu privire la articolul 3 UNCAT

147. După cum s-a afirmat la punctul 127 de mai sus, articolul 3 din UNCAT previne returnarea în cazul în care există motive serioase de a crede că cineva va fi supus torturii. În *Agiza v. Suedia* (Comunicarea nr. 233/2003, decizia din 20 mai 2005), reclamantul a fost condamnat în absență de un tribunal egiptean în 1998 pentru activități teroriste. În 2000, el a cerut de azil în Suedia. Cererea sa a fost respinsă și a fost deportat în Egipt, în decembrie 2001, unde a pretins că a fost torturat. Reiese din decizia Comisiei că, în timp ce îi era examinată cererea, oficiali ai Guvernului suedez s-au întâlnit cu reprezentanți ai guvernului egiptean din Cairo și au obținut garanții de la un oficial de rang înalt că reclamantul va fi tratat la întoarcere în conformitate cu dreptul internațional.

148. În examinarea plângerii sale în temeiul articolului 3 din UNCAT, Comitetul a considerat că autoritățile suedeze știau, sau ar fi trebuit să știe, despre utilizarea consecventă și pe scară largă a torturii împotriva deținuților în Egipt, în special, cei reținuți din motive politice sau de securitate. Suedia a fost, de asemenea, conștientă de faptul că reclamantul intra în această categorie și de interesul serviciilor secrete străine cu privire la el. Ofițerii de

poliție suedezi știau și de relele tratamente de către agenți ai unui stat străin neprecizat înainte de expulzarea reclamantului. Acești factori au însemnat că expulzarea de către Suedia a constituit o încălcare a articolului 3. În opinia Comitetului: "obținerea de asigurări diplomatice, care, în plus, nu prevedeau niciun mecanism de aplicare a lor, nu este suficientă pentru a proteja împotriva acestui risc evident."

149. De asemenea, Comitetul a constatat că Suedia a încălcat obligațiile sale procedurale în temeiul aceluiași articol și anume, de a efectua o analiză eficientă, independentă și imparțială a deciziei de expulzare, deoarece aceasta a fost luată de către guvernul suedez, fără a recurge la procesul normal de apel împotriva deciziilor în materie de azil. Suedia, prin returnarea imediată a solicitantului după această decizie, a încălcat de asemenea obligațiile care îi revin în temeiul articolului 22 din Convenție și anume, de a respecta dreptul efectiv de comunicare individuală cu Comisia.

150. În *Játékok v. Azerbaidjan*, comunicarea 281/decizia din 29 mai 2007, reclamantul a fost extrădat din Azerbaidjan în Turcia, în ciuda măsurii provizorii a Comitetului care indica să se abțină de la a face acest lucru până când este examinat cazul. Se pare că, înainte de predare, Azerbaidjanul a obținut asigurări împotriva relelor tratamente din partea Turciei și a întreprins unele acte de monitorizare după predare. Comitetul a constatat o încălcare a articolului 3, deoarece Azerbaidjanul nu a furnizat asigurări Comitetului pentru ca acesta să efectueze propria sa evaluare independentă a conformității lor și nici nu a detaliat actele de monitorizare întreprinse și măsurile luate pentru a se asigura că aceasta a fost una obiectivă, imparțială și de încredere.

C. Alzery v. Suedia

151. În *Mohammed Alzery împotriva Suediei*, CCPR/C/88/D/1416/2005, 10 noiembrie 2006, Comitetul ONU pentru Drepturile Omului a examinat returnarea unui cetățean egiptean de către Suedia în Egipt, în temeiul unor asigurări diplomatice care au fost obținute din partea guvernului egiptean. Pe fondul cauzei, Comitetul a constatat:

"11.3 Existența unor asigurări diplomatice, conținutul lor și existența și implementarea mecanismelor de aplicare sunt toate elementele de fapt relevante pentru determinarea generală dacă, de fapt, există un risc real de tratamente interzise.

...

11.5 Comitetul constată că asigurările obținute nu conțin niciun mecanism de monitorizare a aplicării acestora. Nici nu s-au făcut înțelegeri în afara textului asigurărilor în sine, care să prevadă modalitățile de punere în aplicare efectivă. Vizitele ambasadorului statului parte și a personalului au început la cinci săptămâni după întoarcere, neglijând cu totul o perioadă de expunere maximă la risc. Vizitele care au avut loc totuși, nu au reușit să se conformeze cu aspectele cheie ale unei

bune practici internaționale, prin aceea că nu au insistat pe accesul privat la deținut și includerea expertizei medico-legale corespunzătoare, chiar și după ce au apărut acuzații substanțiale de maltratare. În lumina acestor factori, statul parte nu a demonstrat că asigurările diplomatice erau, de fapt, suficiente, în cazul de față pentru a elimina riscul de maltratare la un nivel în concordanță cu cerințele de la articolul 7 din Pact. Expulzarea s-a ridicat astfel la nivel de încălcare a articolului 7 din Pact."

D. Jurisprudență canadiană

1. *Suresh*

152. În *Suresh v. Canada* (Ministru pentru Cetățenie și Imigrație) [2002] 1 SCR 3, Curtea Supremă a Canadei a constatat, în unanimitate, că legea canadiană și cea internațională nu permit deportarea în cazul în care există un risc de tortură dovedit. Ea nu a statuat că deportarea ar fi neconstituțională în toate cazurile (și drepturile unui refugiat ar putea fi echilibrate cu amenințarea pe care o reprezintă), dar balanța ar înclina spre nereturnarea refugiatului. Curtea a făcut, de asemenea, următorul comentariu cu privire la asigurările împotriva torturii (punctele 124 și 125):

"Se poate face o distincție între asigurările date de către un stat că nu va aplica pedeapsa cu moartea (printr-un proces legal) și asigurările date de un stat că nu va recurge la tortură (un proces ilegal). Semnalăm dificultatea de ne baza prea mult pe asigurări din partea unui stat că se va abține de la tortură în viitor, atunci când acesta a fost implicat în acte de tortură ilegale sau s permis altora să facă acest lucru pe teritoriul său în trecut. Această dificultate devine acută în cazul în care tortura este provocată nu numai cu complicitatea, ci prin neputința statului de a controla comportamentul funcționarilor săi. Prin urmare, apare necesitatea de a face distincția între garanții privind pedeapsa cu moartea și garanții privind tortura. Cele dintâi sunt mai ușor de monitorizat și, în general, mai fiabile decât cele din urmă.

În evaluarea asigurărilor date de către un guvern străin, ministerul ar putea, de asemenea, dori să ia în considerare situația drepturilor omului din statul care a dat asigurări, istoricul guvernului respectiv cu privire la asigurările sale, capacitatea guvernului de a îndeplini asigurări, în special în cazul în care există îndoieli cu privire la capacitatea guvernului de a controla forțele sale de securitate."

2. *Mahjoub*

153. În *Mahjoub v. Canada* (Ministerul pentru Cetățenie și Imigrație) 2006 FC 1503, care se referea la returnarea în Egipt, Curtea Federală a Canadei a abordat două probleme: dacă ministerul ar trebui să se bazeze pe dovezi obținute prin tortură în evaluarea riscului unei persoane pentru securitatea națională și dacă era necesar să se bazeze pe asigurări din partea unei țări în care tortura a fost practică sistematic.

Pentru prima chestiune, Curtea, după ce a analizat cauze canadiene și *A și alții* (nr. 2) (a se vedea paragraful 136 și 137 de mai sus), a constatat că este greșit în drept să se bazeze pe dovezi susceptibile de a fi fost obținute prin tortură, cu toate acestea, trebuie să existe un minim de probe credibile care leagă tortura de probele specifice în cauză în scopul de a justifica excluderea ei. Testul de probabilitate utilizat în *Singh* (a se vedea paragrafele 139-140 de mai sus) nu era adecvat într-un caz care privea securitatea națională în care reclamantul nu a văzut dovezile împotriva lui. În schimb, în cazul în care problema a fost ridicată de către un reclamant, oferind o explicație plauzibilă cu privire la faptul că era posibil ca dovezile să fi fost obținute prin tortură, decizia ar trebui să ia în considerare această problemă în lumina atât a informațiilor publice, cât și a celor clasificate. În cazul în care factorul de decizie constată că are motive întemeiate de a suspecta că probele au fost probabil obținute prin tortură, acestea nu ar trebui să fie invocate pentru a face evaluarea.

Pentru a doua situație, instanța a constatat că a fost vădit nerezonabil că organul de decizie s-a întemeiat pe asigurări din partea Egiptului împotriva maltratării, ajungând, astfel, la concluzia că nu a existat niciun risc de tortură în *Mahjoub*. A declarat:

"[Factorii stabiliți de către Curtea Supremă de Justiție în *Suresh*] oferă un "cadru prudent" pentru orice analiză a credibilității asigurărilor date de către un guvern străin. De exemplu, un guvern cu probleme în ce privește protecția drepturilor omului ar necesita, în mod normal, o examinare mai atentă a rezultatelor sale în materie de respectare a angajamentelor derivate din asigurări. Dacă în trecut statul nu și-a respectat angajamentele, acest aspect poate duce la solicitarea de condiții suplimentare, cum ar fi mecanisme de monitorizare sau alte garanții care pot fi puternic recomandate de organismele internaționale privind drepturile omului. Invers, pentru o țară cu o bună reputație în ceea ce privește respectarea drepturilor omului condițiile suplimentare pot fi inutile. "

În cauza de față, executivul nu a ținut seama de situația drepturilor omului din Egipt, precum și dacă statul respectiv și-a respectat, în trecut, asigurările. Acest lucru a fost tulburător, în special, în lumina rapoartelor extinse cu privire la nerespectarea drepturilor omului în Egipt. Cele două note diplomatice care conțineau asigurări nu au făcut nicio mențiune a mecanismelor de monitorizare, și nu conțineau angajamente specifice de a nu-l abuza pe *Mahjoub*. Canada, de asemenea, nu a solicitat un mecanism de monitorizare în Egipt.

3. *Lai Cheong Sing*

5. În *Lai Cheong Sing v. Canada* (Ministerul pentru Cetățenie și Imigrație) 2007 FC 361, a fost solicitată întoarcerea reclamantilor în China, astfel încât să poată fi judecați pentru contrabandă și luare de mită. S-a trimis o notă diplomatică prin care China a dat asigurări că nu vor fi condamnați la moarte sau torturați. Curtea Federală a constatat că executivul

a fost îndreptățit să se bazeze pe asigurarea împotriva impunerii pedepsei cu moartea, deoarece Curtea Supremă a Poporului se va asigura că acest aspect va fi respectat.

Pentru riscul de tortură, decidentul a recunoscut că asigurările sunt în sine o recunoaștere a faptului că există un risc de tortură în țara de destinație, dar a constatat că aceste considerații au fost compensate de notorietatea reclamanților, care i-ar proteja. Instanța a constatat că a săvârșit o eroare în acest sens. În primul rând, nu a răspuns argumentului reclamanților că asigurările nu ar trebui să fie solicitate atunci când tortura a fost suficient de sistematică sau pe scară largă și, în special, nu a reușit să aprecieze dacă era necesar să se bazeze pe asigurări venind din China. În al doilea rând, instanța a constatat că o asigurare ar trebui cel puțin să îndeplinească anumite cerințe esențiale pentru a fi eficace și semnificativă. Spre deosebire de pedeapsa cu moartea, tortura a fost practică în spatele ușilor închise și a fost negată de către statele în care a avut loc. Chiar și mecanismele de monitorizare s-au dovedit problematice, deoarece, de exemplu, persoanele care au suferit torturi sau alte rele tratamente au fost de multe ori prea temătoare în fața de represaliilor și nu au vorbit despre aceste lucruri. Prin urmare, decidentul a săvârșit o eroare prin faptul că nu a stabilit dacă asigurările îndeplineau cerințele esențiale pentru a le face semnificative și de încredere, bazându-se doar pe faptul că notorietatea reclamanților i-ar proteja. Această concluzie a fost evident nerezonabilă. Pentru ca tortura să fie cunoscută, unele mecanisme de conformitate și de verificare ar trebui să fie puse în funcțiune (de exemplu, sisteme de monitorizare eficiente din partea unor organizații independente). Prin urmare, notorietatea nu ar fi de niciun folos reclamanților, dacă tortura a fost practică fără ca cineva măcar să știe de ea.

Instanța de judecată a respins susținerile reclamanților potrivit cărora un proces inechitabil în China ar reprezenta un tratament crud și neobișnuit prin simplul fapt al riscului unei perioade lungi de închisoare. Curtea a constatat că decidentul avea dreptul să conchidă că procesul ar fi corect atunci când, printre altele, nu există nicio dovadă că probele împotriva reclamanților au fost obținute prin torturarea martorilor.

VII. DREPT INTERNAȚIONAL CU PRIVIRE LA VERIFICAREA LEGALITĂȚII DETENȚIEI ȘI DREPTUL LA UN PROCES ECHITABIL

A. Verificarea legalității detenției

155. Articolul 9 (3) din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice prevede, printre altele, că atunci când cineva este arestat sau reținut în baza unei acuzații penale trebuie să fie adusă de îndată înaintea

unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege să exercite puterea judecătorească. Comitetul pentru Drepturile Omului, în Comentariul general nr. 8 (1982) cu privire la articolul 9 a indicat că întârzierile nu trebuie să depășească câteva zile. A constatat încălcări ale articolului 9 alineatul (3) în ceea ce privește perioade de detenție de patru zile, șapte zile și opt zile (în *Freemantle v. Jamaica*, Comunicare nr. 625/1995, *Grant v. Jamaica*, Comunicare nr. 597/1994, și *Stephens c. Jamaica*, Comunicare nr. 373/1989).

În recomandările sale generale, Raportorul Special al Națiunilor Unite pe probleme de tortură a declarat că perioada maximă de detenție fără mandat judiciar ar trebui să fie de patruzeci și opt de ore (E/CN.4/2003/68, punctul 26 (g)).

În *Kulomin v. Ungaria*, Comunicare nr. 521/1992, Comitetul pentru Drepturile Omului a constatat că autoritatea competentă pentru verificarea legalității detenției nu poate fi un procuror care a fost responsabil de investigarea cazului suspectului, deoarece procurorul nu îndeplinește cerințele de obiectivitate și imparțialitate.

B. Accesul la un avocat

156. În plus față de documentele menționate în *Salduz c. Turciei* [GC], nr. 36391/02, §§ 37-44, 27 noiembrie 2008, reclamantul a furnizat următoarele materiale.

Articolul 14 § 3 (b) din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (PIDCP) prevede că orice persoană acuzată de o infracțiune are dreptul "de a avea timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării sale și de a comunica cu avocatul ales". Comitetul pentru Drepturile Omului, în Comentariul General 20 (1992) la articolul 14 a declarat că protecția deținutului cere să i se acorde accesul prompt și regulat la avocați. Imposibilitatea de a oferi acces la un avocat timp de cinci zile a fost considerată a încălca articolul 14 din *Gridin v. Rusia*, Comunicare nr. 770/1997.

În plus față de Comentariul General Nr. 2 (citată în *Salduz* la punctul 43), Comitetul împotriva torturii a subliniat dreptul persoanelor arestate de a anunța pe cineva despre detenția lor, de a avea acces rapid la un avocat și de a fi examinate de către un medic independent, deoarece garanțiile fundamentale împotriva torturii trebuie să fie asigurate în special în primele ore și zile de detenție, atunci când riscul de tortură este cel mai mare (a se vedea concluziile și recomandările în ceea ce privește Albania din 21 iunie 2005 de la punctul 8 (i) și Franța din 3 aprilie 2006, la punctul 16).

Raportorul Special pe probleme de tortură, a declarat că accesul la un avocat ar trebui să fie furnizat în termen de 24 de ore (Raportul din 3 iulie 2001, A/56/156 la punctul 39 (f)).

C. Instanțele militare

157. Reclamantul a furnizat următoarele materiale de drept internațional, care au fost redactate după pronunțarea hotărârii în cauza *Ergin v. Turcia* (nr. 6), citată mai sus.

158. În Comentariul General nr. 32 din august 2007 privind articolul 14 din PIDCP (dreptul la un proces echitabil), Comitetul pentru Drepturile Omului a declarat:

"În timp ce Pactul nu interzice judecarea civililor în tribunale militare sau speciale, se impune ca astfel de procese să fie în deplină conformitate cu cerințele articolului 14 și garanțiile nu pot fi limitate sau modificate din cauza caracterului militar sau special al tribunalului în cauză. De asemenea, Comitetul constată că judecarea civililor în tribunale militare sau speciale poate ridica probleme grave în ceea ce privește administrarea echitabilă, imparțială și independentă a justiției în cauză. Prin urmare, este important să se ia toate măsurile necesare pentru a se asigura că astfel de procese au loc în condiții care permit cu adevărat respectarea garanțiilor depline stipulate în articolul 14. Judecarea civililor de către tribunalele militare sau speciale ar trebui să fie excepțională, adică limitată la cazurile în care statul parte poate demonstra că recurgerea la astfel de procese este necesară și justificată de motive obiective și serioase, și atunci când, cu privire la anumite categorii de persoane și infracțiuni instanțele civile regulate sunt în imposibilitatea de a judeca. (Note de subsol omise)."

159. În *Madani v. Algeria*, Comunicare nr. 1172/2003, 21 iunie 2007, Comitetul a conchis că procesul și condamnarea reclamantului de către un tribunal militar a reprezentat o încălcare a articolului 14. Acest lucru nu a fost înlăturat prin faptul că judecătorii militari au avut o structură de carieră independentă, au fost supuși supravegherii de către Consiliul Judiciar Suprem sau că hotărârile Curții au făcut obiectul unui recurs la Curtea Supremă. Comitetul a constatat că Algeria nu a reușit să demonstreze de ce recurgerea la un tribunal militar a fost necesară în cazul lui Madani: gravitatea sau caracterul infracțiunilor nu a fost suficient. Așadar, Comisia nu a trebuit să examineze dacă tribunalul militar, ca o chestiune de fapt, oferă garanții depline în conformitate cu articolul 14.

ÎN DREPT

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 3 DIN CONVENȚIE

160. În temeiul articolului 3 din Convenție, reclamantul s-a plâns că ar fi în pericol real de a fi supus torturii sau relelor tratamente în cazul în care ar fi deportat în Iordania. Articolul 3 prevede următoarele:

"Nimeni nu poate fi supus torturii sau unor tratamente sau pedepse inumane sau degradante."

A. Susținerile părților

1. Guvernul

161. Guvernul a susținut că materialele pe asigurări diplomatice pe care reclamantul și părțile terțe le-au furnizat (a se vedea paragrafele 141-146 de mai sus) au vorbit despre ceea ce practica instanțelor ar trebui să fie, mai degrabă decât de cerințele stabilite de Convenție. Abordarea Curții a fost de a constata că asigurările în sine nu au fost suficiente pentru a preveni relele tratamente; cu toate acestea, Curtea examinează, de asemenea, dacă astfel de asigurări, în aplicarea lor în practică, oferă o garanție suficientă împotriva relelor tratamente (a se vedea *Babar Ahmad și alții c. Marii Britanii* (dec.), nr. 24027/07, 11949/08 și 36742/08, § 106, 6 iulie 2010). Mai mult, contrar celor susținute de reclamant (a se vedea paragraful 168 de mai jos), nu există niciun principiu în jurisprudența Curții potrivit căruia, în cazul în care există un risc real de rele tratamente din cauza torturii sistemice în țara de destinație, asigurările nu sunt capabile de a elimina riscul respectiv.

162. SIAC a urmat abordarea Curții cu privire la asigurări. Acesta a primit o mare varietate de probe, atât în ceea ce privește semnificația și efectul probabil al asigurărilor, cât și situația actuală în Iordania. A examinat dovezile cu mare grijă. Toți factorii pe care i-a invocat pentru a ajunge la concluziile sale au continuat să se aplice cu cel puțin la fel de multă forță ca la data la care a fost luată decizia. Concluziile sale nu ar putea fi modificate prin rapoarte publicate după luarea acestora; aceste rapoarte au fost de natură generală. În orice caz, probele au arătat că situația drepturilor omului a fost îmbunătățită și cu siguranță nu s-a deteriorat după decizia SAIC.

163. Guvernul a susținut că SIAC a constatat că asigurările date de Iordania, în cazul de față erau de ajuns pentru că: (i) Iordania era dispusă și capabilă să-și îndeplinească angajamentele; (ii), reclamantul va fi protejat prin faptul că e notoriu, și (iii) monitorizarea va fi efectuată de către Centrul Adaleh.

164. În ceea ce privește primul element, Guvernul a reiterat că asigurările cuprinse în memorandumul de înțelegere au fost date cu bună-credință și aprobate la cele mai înalte niveluri ale guvernului iordanian. Au fost destinate să reflecte standardele internaționale. Nu a fost nicio lipsă de claritate caietul de sarcini, MOU fiind interpretat în contextul său diplomatic și politic. Din interpretarea corectă a termenilor Memorandumului reieșea că reclamantul trebuie să fie adus de îndată

înaintea unui judecător sau a altui organ judiciar (care, în dreptul iordanian, include procurorul) și să aibă acces la asistență juridică și medicală independentă. A critica MOU fiindcă nu este obligatoriu din punct de vedere juridic (așa cum a făcut-o reclamantul) înseamnă a trăda o lipsă de înțelegere cu privire la modul în care se aplică MOU în practică între state, acestea fiind un instrument bine stabilit și des folosit în relațiile internaționale. Au existat, așa cum a constatat SIAC, motive solide pentru care Iordania s-ar conforma acestui MOU. Era în interesul ambelor guverne ca asigurările să fie respectate, după cum a constatat SIAC, iar poziția Iordanului în Orientul Mijlociu și relația sa cu Statele Unite nu au schimbat acest lucru. SIAC a constatat, de asemenea, că, în ciuda susținerilor reclamantului, era în interesul ambelor guverne, de a investiga orice presupuse încălcări ale MOU. În cazul de față, era, de asemenea, important că GID, care l-ar reține pe reclamant la întoarcere, achiesase la MOU, a fost implicat în negocierea acestuia, a acceptat prevederile sale cu privire la monitorizare, și i s-au adus la cunoștință consecințele încălcării asigurărilor. Guvernul s-a bazat și pe concluziile SIAC în recursul în cauza *VV* (a se vedea paragraful 75 de mai sus), care a actualizat și a confirmat hotărârea SIAC în cazul de față al reclamantului. În *VV*, SIAC a acceptat mărturia domnului Layden potrivit căreia relația bilaterală dintre Regatul Unit și Iordania, pe care Memorandumul de Înțelegere s-a întemeiat, era una apropiată.

165. Pentru al doilea element, Guvernul a reamintit că SIAC a constatat că reclamantul era o figură bine-cunoscută în lumea arabă și că, indiferent de MOU, întoarcerea lui și tratamentul ulterior ar fi o chestiune de interes local și internațional. Societatea civilă iordaniană, inclusiv parlamentari din Iordania, ar urmări cu interes cazul reclamantului. Orice rele tratamente ar cauza proteste considerabile și ar destabiliza Guvernul iordanian. SIAC a conchis că cei responsabili de arestarea sa sunt conștienți de acești factori.

166. Pentru al treilea element, Guvernul a subliniat că, deși SIAC a criticat capacitatea Centrului Adaleh, acest lucru nu a minimizat efectul monitorizării; acesta a constatat că monitorizarea ar avea un efect pozitiv în reducerea riscului după returnare. Mai mult decât atât, după ce s-a pronunțat SIAC, experiența Adaleh a crescut considerabil. După cum au indicat declarațiile domnului Layden, a primit o finanțare semnificativă de la Comisia Europeană, a început monitorizarea prin intermediul filialei sale, NTCT, a obținut experiență practică în vizitarea deținuților, inclusiv a celor deținuți de GID, a obținut experiență de lucru cu alte ONG-uri; și-a crescut considerabil personalul, inclusiv prin cooptarea de experți medicali, și-a demonstrat independența față de guvern, în special față de GID, prin publicarea unui studiu privind tortura. Contrar susținerilor reclamantului, Centrul și-a păstrat statutul său non-profit (și independența), în ciuda criticilor pe care le-a primit de la alte ONG-uri pentru semnarea caietului de sarcini. Guvernul a susținut în continuare că, în orice caz, criticile

reclamantului cu privire la Adaleh sunt greșite, deoarece monitorizarea efectivă va fi efectuată de filiala Adaleh, NTCT. De asemenea, Guvernul a susținut că, indiferent de problemele generale legate de monitorizarea drepturilor omului în Iordania, MOU și caietul de sarcini au investit Adaleh cu un mandat clar și detaliat și era clar pentru toate părțile cum se vor desfășura vizitele de monitorizare. Dacă Adaleh ar întâmpina probleme, ar putea fi alertată Ambasada Marii Britanii în Amman. De asemenea, Guvernul a subliniat că, în conformitate cu nota verbală anexată la a doua declarație a domnului Layden (a se vedea paragraful 90 de mai sus), monitorizarea va continua atâta timp cât reclamantul va fi deținut.

167. Din aceste motive, Guvernul a reiterat că existau diferențe considerabile între garanțiile examinate anterior de către Curte și cele furnizate de către Iordania. Aceste asigurări, luate în ansamblu cu prevederile cu privire la monitorizare, sunt suficiente pentru a se asigura că nu va exista nicio încălcare în cazul în care reclamantul ar fi deportat în Iordania.

2. Reclamantul

168. Reclamantul a susținut că, din perspectiva dreptului, ar trebui să se acorde importanța cuvenită criticilor comunității internaționale cu privire la asigurări. Consensul internațional a fost că asigurările au subminat instrumente juridice internaționale deja stabilite pentru interzicerea torturii și, în cazul în care o țară nu și-a respectat obligațiile sale de drept internațional, atunci era puțin probabil să respecte asigurări bilaterale. Experiența internațională a arătat, de asemenea, că dovada conformității era extrem de dificil de realizat. De asemenea, reclamantul a susținut că, în conformitate cu abordarea adoptată de Curtea Supremă din Canada în *Suresh* (a se vedea punctul 152 de mai sus), era, de asemenea, necesar să se distingă între o asigurare că un stat nu ar face ceva legal (cum ar fi aplica pedeapsa cu moartea) și o asigurare că nu va face ceva ilegal (cum ar fi comiterea torturii). Mai mult decât atât, jurisprudența Curții, în special *Shamayev* și *Ismoilov*, citate mai sus, a demonstrat că, odată ce un anumit risc a fost demonstrat cu privire la un individ, asigurările nu ar fi suficiente, în special atunci când tortura a fost, de asemenea, dovedită a fi sistemică în țara de destinație. A susținut, prin urmare, că asigurările ar fi de ajuns doar în cazul în care (i) o problemă sistemică anterioară cu privire la tortură a fost adusă sub control, și (ii), deși acte izolate, non-sistemice au continuat, a existat o monitorizare independentă de către un organism cu un istoric de eficacitate, și s-au aplicat sancțiuni penale împotriva fărâdelegilor. Aceste criterii nu au fost îndeplinite în cazul său.

169. Reclamantul și-a întemeiat argumentația pe elementele prezentate la punctele 106-124 de mai sus, despre care a susținut că au demonstrat că închisorile iordaniene sunt în afara statului de drept. Tortura era endemică, în special în închisorile GID și cu privire la prizonierii islamisti, care erau

frecvent bătuți. Nu se efectuau investigații prompte și eficiente cu privire la acuzațiile de tortură. Această dovadă era chiar mai convingătoare decât la momentul pronunțării deciziei SIAC. Mai mult decât atât, cultura impunității care a predominat în GID îl făcea incapabil de a respecta asigurările, chiar dacă conducerea ar vrea să o facă. Iordania nu ar putea percepută ca fiind de încredere atunci când se obligă să-și îndeplinească obligațiile sale internaționale privind drepturile omului. Aceasta a refuzat să se supună la orice formă de aplicare a acestor obligații, de exemplu, a refuzat să ratifice articolul 22 al UNCAT (dreptul de recurs individual în fața Comitetului împotriva torturii), sau Protocolul opțional la UNCAT (care a stabilit Sub -Comitetul pentru Prevenirea Torturii și i-a dat, printre altele, dreptul de a vizita locurile de detenție).

170. Asigurările Guvernului iordanian, în cazul său ar trebui, de asemenea, să fie văzute în contextul lor politic. Deși de importanță strategică, Iordania a fost instabilă, dependentă de patronajul american, predispusă la neliniște și vulnerabilă la islamism. Astfel, în timp ce el nu a contestat că relațiile externe dintre Iordania și Marea Britanie erau cordiale, reclamantul a considerat că factorii enunțați mai sus făceau ca relația bilaterală dintre cele două țări să nu fie suficientă pentru a garanta aderarea la MOU.

171. În acest context, profilul său nu l-ar proteja, ci, de fapt, l-ar expune la un risc și mai mare, deoarece chiar profilul său a fost cel care a necesitat încheierea memorandumului de înțelegere. El a fost anterior torturat pentru că a criticat public politica externă a Iordaniei. Cererea de extrădare către Iordania a fost retrasă pentru că prezența lui nu a fost considerată a fi dezirabilă. Această evaluare ar fi putut fi confirmată doar de concluziile SIAC cu privire la amenințarea pe care ar reprezenta-o la adresa securității naționale a Regatului Unit. Mai mult decât atât, Jamil El Banna, Bishar Al Rawi și Binyam Mohamed, care a fost reținuți de către autoritățile americane la Guantanamo Bay și în alte părți, au declarat că au fost interogați cu privire la legăturile lor cu el. Dacă ar fi deportat, el ar fi privit ca o amenințare semnificativă pentru țară și Orientul Mijlociu. Într-un astfel de mediu instabil, calculele Guvernului iordanian dacă să respecte sau nu MOU s-ar putea schimba. Acești factori, luați împreună cu o cultură a impunității în GID, însemnau că profilul său ar funcționa nu ca o sursă de protecție, ci ca un magnet pentru abuz. Mai mult decât atât, era irațional pentru SIAC să constate că Iordania va respecta asigurările deoarece o acuzație de rele tratamente - adevărată sau nu - ar putea fi la fel de destabilizantă ca dovadă că și faptul că afirmația este corectă. Pe baza acestei constatări, nu ar exista niciun motiv pentru autoritățile iordaniene să nu-l maltrateze pe reclamant, din moment ce ar putea face oricând o afirmație falsă.

172. Au existat, de asemenea, o serie de deficiențe în memorandumul de înțelegere. Nu era clar ce se înțelege prin "judecător" în ceea ce privește

garanția că va fi "adus de îndată înaintea unui judecător"; aceasta ar putea însemna pur și simplu că el va adus în fața unui procuror care acționează ca judecător administrativ. Nu era, de asemenea, clar dacă el ar avea acces la un avocat în timpul interogatoriului în perioada de detenție. Nu era clar nici dacă MOU interzicea predarea, având în vedere interesul Statelor Unite cu privire la reclamant și dovada participării Iordaniei la predări anterioare. În cele din urmă, nu era clar dacă, din punct de vedere al dreptului iordanian, asigurările din memorandumul de înțelegere erau legale și executorii în lipsa aprobării lor de către Parlamentul iordanian. El a prezentat o declarație în acest sens din partea unui alt ONG-iordanian, Organizația arabă pentru Drepturile Omului, care a refuzat să-și asume rolul de organism de monitorizare tocmai din acest motiv.

173. În ceea ce privește monitorizarea asigurărilor, el a adoptat punctul de vedere al terților intervenienți și anume, că nu a existat nicio monitorizare independentă în Iordania, un factor care pune la îndoială capacitățile Centrului Adaleh. Pentru Adaleh în sine, caracteristica izbitoare a probelor în fața Curții a fost că, chiar și în timpul care a trecut de la pronunțarea deciziei SIAC, nu a căpătat nicio experiență practică de monitorizare a drepturilor omului, fiind preocupat în cea mai mare parte a timpului cu pregătiri și advocacy. Mai mult decât atât, deși Adaleh a realizat un raport privind combaterea torturii, în 2008, este important de menționat că raportul nu făcuse nicio critică directă a GID.

174. Pe lângă limitele proprii ale Adaleh, natura activităților de monitorizare prevăzute în caietul de sarcini era, de asemenea, limitată. În conformitate cu caietul de sarcini, Iordania ar putea limita accesul la vizită la fiecare două săptămâni. În plus, nu s-a făcut nicio prevedere cu privire la examinări medicale independente; Adaleh nu s-ar bucura de acces neîngrădit la întreg locul de detenție a reclamantului, deoarece ar avea doar dreptul la o vizită privată cu el, nu exista niciun mecanism pentru ca Adaleh să investigheze o plângere de rele tratamente; nici reclamantul, nici avocații săi nu vor avea acces la rapoartele Adaleh către Iordania și guvernul Marii Britanii, și s-ar părea că monitorizarea va fi limitată la trei ani. Toți acești factori înseamnă că monitorizarea Adaleh nu îndeplinește standardele internaționale, cum ar fi cele prevăzute în Protocolul Opțional la UNCAT. Mai mult decât atât, chiar presupunând că Adaleh ar fi capabil de a solicita intrarea în locul de detenție a reclamantului, în scopul de a scăpa de monitorizare, autoritățile ar trebui pur și simplu să le spună că reclamantul nu dorește să îi vadă.

3. Terții intervenienți

175. Terții intervenienți (a se vedea punctul 5 de mai sus) au susținut că folosirea asigurărilor diplomatice este un motiv de îngrijorare. Astfel de acorduri diplomatice bilaterale, imposibil de aplicat din punct de vedere legal, subminează natura *ius cogens* a interdicției absolute a torturii și a

obligației nereturnării. Subminează, de asemenea, sistemul legal obligatoriu, multilateral, internațional care leagă statele cu privire la aceste obligații. Asigurările au fost larg condamnate de către experți internaționali, cum ar fi Înalțul Comisar al ONU pentru Drepturile Omului, Comitetul Consiliului Europei pentru prevenirea torturii, precum și Comitetul mixt al Marii Britanii cu privire la drepturile omului, ca fiind greșite în principiu și ineficiente în practică (a se vedea paragrafele 141-145 de mai sus).

176. Mai practic, au existat patru deficiențe semnificative ale asigurărilor. În primul rând, este imposibil de a detecta abuzul. Tortura a fost practică în secret și tehnici de tortură sofisticate au fost dificil de detectat, având în vedere, în special, reticența victimelor de a vorbi deschis din teama de represalii.

177. În al doilea rând, monitorizarea regimurilor prevăzute de asigurări nu a fost satisfăcătoare. De exemplu, contrastează nefavorabil cu practica Comitetului Internațional al Crucii Roșii de a nu vizita deținuți singuri, astfel încât să se evite identificarea involuntară a celor care se plâng de abuz. Terții intervenienți, de asemenea, au remarcat faptul că raportorul special al ONU a respins, de asemenea, propunerea că vizitarea unui singur deținut ar putea fi o măsură de protecție eficientă. Este, de asemenea, demn de remarcat faptul că, Comitetul pentru Prevenirea Torturii a refuzat monitorizarea conformității asigurărilor.

178. În al treilea rând, în mod frecvent, monitorii locali nu aveau independența necesară. Ei nu aveau autoritatea de a avea acces la locurile de detenție, de a depune plângeri sau de a exercita presiuni asupra autorităților pentru a opri abuzurile. Au fost ei înșiși supuși la hărțuire și la intimidare.

179. În al patrulea rând, asigurările, de asemenea, au suferit de o lipsă de stimulente pentru a descoperi încălcările, deoarece niciun Guvern nu ar dori să admită încălcarea obligațiilor sale internaționale și, în cazul Guvernului trimitător, să pună în pericol viitoarele deportări pe motive de securitate națională. Fiind promisiuni imposibil de aplicat din partea unui stat către altul, asigurările ar putea fi încălcate fără consecințe grave.

180. Terții intervenienți, de asemenea, au susținut că propriile rapoarte (rezumate la punctele 112-118 de mai sus) au documentat istoricul Iordaniei cu privire la practicarea de lungă durată a torturii și a relelor tratamente împotriva suspectilor de terorism. În opinia lor, aceste rapoarte au arătat că GID a împiedicat mereu eforturile de a efectua o monitorizare. De exemplu, în 2003, Comitetul Internațional al Crucii Roșii a fost forțat să suspende vizitele din cauza încălcărilor de către GID a procedurilor de vizitare, raportorul special al ONU a fost împiedicat să efectueze interviuri private. GID a continuat să nege toate acuzațiile de maltratare. Nu exista nicio cale de atac internă pentru afirmațiile de rele tratamente și sancțiunile penale erau inadecvate. Celor câțiva ofițeri care au fost condamnați pentru tortură li s-au dat sentințe excesiv de indulgente.

181. Punctul de vedere al terților, care s-a bazat pe interviurile dintre Human Rights Watch și șeful Adaleh, a fost că centrul era o societate comercială care nu a efectuat nicio inspecție. Nici nu și-a exprimat, în privat sau în public, vreo îngrijorare cu privire la maltratarea în locurile de detenție iordaniene.

B. Admisibilitate

182. Curtea constată că această plângere nu este în mod vădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 din Convenție. De asemenea, Curtea constată că aceasta nu este inadmisibilă din orice alte motive. Prin urmare, trebuie declarat admisibilă.

C. Fond

1. Principii generale

183. În primul rând, Curtea dorește să sublinieze că, de-a lungul istoriei sale, a fost mereu conștientă de dificultățile cu care se confruntă statele în protejarea propriilor cetățeni împotriva violenței teroriste, care constituie, în sine, o amenințare gravă la adresa drepturilor omului (a se vedea, printre altele, *Lawless v. Irlanda* (nr. 3), 1 iulie 1961, §§ 28-30, Seria A, nr 3; *Irlanda împotriva Marii Britanii*, 18 ianuarie 1978, seria A nr. 25, *Öcalan împotriva Turciei* [GC], nr. 46221/99, § 179, ECHR 2005 IV; *Chahal*, citată mai sus, § 79, *A și alții împotriva Marii Britanii*, citată mai sus, § 126; *A. c. Olandei*, nr. 4900/06, § 143, 20 iulie 2010). Confruntate cu o astfel de amenințare, Curtea consideră că este legitim ca statele contractante să ia o poziție fermă împotriva celor care contribuie la acte teroriste, care nu se pot tolera în nici un caz (*Boutaghi împotriva Franței*, nr. 42360/08, § 45, 18 noiembrie 2010; *Daoudi împotriva Franței*, nr. 19576/08, § 65, 3 decembrie 2009).

184. În al doilea rând, ca parte a luptei împotriva terorismului, Statelor trebuie să li se permită să deporteze cetățeni străini pe care îi consideră a fi amenințări la adresa securității naționale. Nu aparține Curții să verifice dacă o persoană constituie, de fapt, o astfel de amenințare, sarcina sa fiind doar aceea de a examina dacă deportarea persoanei respective este compatibilă cu drepturile sale în conformitate cu Convenția (a se vedea, de asemenea, *Ismoilov și alții*, citată mai sus, § 126).

185. În al treilea rând, este bine stabilit faptul că expulzarea de către un stat contractant poate da naștere la o chestiune în temeiul articolului 3, și să angajeze, astfel, responsabilitatea statului în temeiul Convenției, în cazul în care există motive serioase și întemeiate de a se crede că persoana în cauză, în cazul în care deportată, s-ar confrunta cu un risc real de a fi supusă unui

tratament contrar articolului 3. Într-un astfel de caz, articolul 3 implică obligația de a nu deporta persoana în cauză în țara respectivă. Articolul 3 este absolut și nu este posibil de a pune în balanță riscul de rele tratamente cu motivele invocate pentru expulzare (*Saadi c. Italiei* [GC], nr. 37201/06, § § 125 și 138, CEDO 2008. - ...).

186. În al patrulea rând, Curtea admite că, așa cum arată documentele furnizate de către reclamant și terții intervenienți, există o îngrijorare generală în cadrul comunității internaționale cu privire la practica de a solicita asigurări pentru a permite deportarea celor considerați a fi o amenințare la adresa securității naționale (a se vedea punctele 141-145 de mai sus și *Ismoilov și alții*, citată mai sus, § § 96-100). Cu toate acestea, nu aparține Curții să se pronunțe asupra corectitudinii practicii de a solicita asigurări, sau să evalueze consecințele pe termen lung ale acestei practici, sarcina sa fiind doar aceea de a examina dacă asigurările obținute într-un anumit caz sunt suficiente pentru a elimina orice risc real de rele-tratamente. Înainte de a examina cauza reclamantului, prin urmare, trebuie să se stabilească modul de abordare al Curții cu privire la asigurări în cauze cu privire la aplicarea articolului 3 în cazuri de expulzare.

187. În orice examinare a faptului dacă un reclamant se confruntă cu un risc real de rele tratamente în țara în care acesta urmează a fi returnat, Curtea va lua în considerare atât situația generală a drepturilor omului în această țară, cât și caracteristicile specifice ale reclamantului. Într-un caz în care au fost furnizate asigurări de către statul de destinație, aceste asigurări constituie un factor relevant pe care Curtea îl va lua în considerare. Cu toate acestea, asigurările în sine nu sunt suficiente pentru a asigura o protecție adecvată împotriva riscului de rele tratamente. Există o obligație de a examina dacă asigurările oferă, în aplicarea lor practică, o garanție suficientă că reclamantul va fi protejat împotriva riscului de maltratare. Ponderea acordată asigurărilor din statul primitor depinde, în fiecare caz, de circumstanțele de la momentul faptelor (a se vedea *Saadi*, citată mai sus, § 148).

188. În evaluarea aplicării practice a asigurărilor și pentru a determina ce pondere li se acordă acestora, întrebarea preliminară este dacă situația generală a drepturilor omului în statul primitor exclude acceptarea vreunui fel de asigurări. Cu toate acestea, doar în cazuri rare situația generală într-o țară va însemna că nu se poate acorda nicio pondere asigurărilor (vezi, de exemplu, *Gaforov împotriva Rusiei*, nr. 25404/09, § 138, 21 octombrie 2010; *Sultanov împotriva Rusiei*, nr. 15303/09, § 73, 4 noiembrie 2010; *Yuldashev împotriva Rusiei*, nr. 1248-1209, § 85, 8 iulie 2010; *Ismoilov și alții*, citată mai sus, § 127).

189. Mai mult, de obicei, Curtea va evalua, în primul rând, calitatea asigurărilor date și, în al doilea rând, dacă, în lumina practicilor statului de primire, acestea pot fi invocate. În acest sens, Curtea va avea în vedere, printre altele, următorii factori:

(i) dacă termenii asigurărilor au fost dezvăluiți în fața Curții (*Ryabikin împotriva Rusiei*, nr. 8320/04, § 119, 19 iunie 2008, *Muminov împotriva Rusiei*, nr. 42502/06, § 97, 11 decembrie 2008; a se vedea, de asemenea, *Játékok împotriva Azerbaidjanului*, citată mai sus);

(ii) dacă garanțiile sunt specifice sau sunt generale și vagi (*Saadi*, citată mai sus; *Klein c. Rusiei*, nr. 24268/08, § 55, 1 aprilie 2010; *Khaydarov împotriva Rusiei*, nr. 21055/09, § 111, 20 mai 2010);

(iii) cine a dat asigurările și dacă acea persoană poate obliga statul acreditat (*Shamayev și alții c. Georgia și Rusia*, nr. 36378/02, § 344, ECHR 2005 III, *Kordian c. Turciei* (dec.), nr. 6575/06, 4 iulie 2006, *Abu Salem împotriva Portugaliei* (dec.), nr. 26844/04, 9 mai 2006; cf. *Ben Khemais împotriva Italiei*, nr. 246/07, § 59, CEDO 2009 ... (extrase); *Garayev împotriva Azerbaidjanului*, nr. 53688/08, § 74, 10 iunie 2010; *Baysakov și alții c. Ucrainei*, nr. 54131/08, § 51, 18 februarie 2010; *Soldatenko c. Ucrainei*, nr. 2440/07, § 73, 23 octombrie 2008);

(iv) în cazul în care asigurările au fost emise de către guvernul central a statului de primire, dacă autoritățile locale se vor conforma acestora (*Chahal*, citată mai sus, §§ 105-107);

(v) dacă se referă la asigurări cu privire la un tratament care este legal sau ilegal în statul primitor (*Cipriani împotriva Italiei* (dec.), nr. 221142/07, din 30 martie 2010; *Youb Saoudi c. Spaniei* (dec.), nr. 22871/06 din 18 septembrie 2006; *Ismaili c. Germaniei*, nr. 58128/00, 15 martie 2001, *Nivette c. Franței* (dec.), nr. 44190/98, ECHR 2001 VII; *Einhorn c. Franței* (dec.), nr. 71555/01, ECHR 2001-XI; a se vedea, de asemenea, *Suresh și Lai Sing*, ambele citate anterior)

(vi) dacă acestea au fost date de către un stat contractant (*Chentiev și Ibragimov c. Slovaciei* (dec.), nr. 21022/08 și 51946/08, 14 Septembrie 2010; *Gasayev c. Spaniei* (dec.), nr. 48514/06, din 17 februarie 2009);

(vii) durata și forța relațiilor bilaterale între statul trimițător și cel de primire, inclusiv istoricul statului care prîșmește cu privire la respectarea unor asigurări similare (*Babar Ahmad și alții*, citată mai sus, §§ 107 și 108; *Al Moqayad împotriva Germaniei* (dec.), nr. 35865/03, § 68, 20 februarie 2007);

(viii) dacă conformarea autorităților la asigurări poate fi verificată în mod obiectiv prin intermediul unor mecanisme de monitorizare diplomatice sau de altă natură, inclusiv asigurarea accesului neîngrădit la avocații reclamantului (*Chentiev și Ibragimov și Gasayev*, ambele citate anterior; cf. *Ben Khemais*, § 61 și *Ryabikin*, § 119, ambele citate mai sus; *Kolesnik împotriva Rusiei*, nr. 26876/08, § 73, 17 iunie 2010; a se vedea, de asemenea, *Agiza, Alzery și Játékok*, citată mai sus);

(ix) dacă există un sistem eficient de protecție împotriva torturii în statul de reședință, inclusiv dacă este dispus să coopereze cu mecanismele internaționale de monitorizare (inclusiv ONG-uri internaționale privind drepturile omului), și dacă este dispus să investigheze acuzațiile de tortură și

să pedepsească pe cei responsabili (*Ben Khemais*, §§ 59 și 60, *Soldatenko*, § 73, ambele citate mai sus; *Koktysh c. Ucrainei*, nr. 43707/07, § 63, 10 decembrie 2009.);

(x) dacă reclamantul a fost anterior maltratat în statul de reședință (*Koktysh*, § 64, citat mai sus); și

(xi) dacă fiabilitatea asigurărilor a fost examinată de către instanțele naționale ale statului de trimitere/contractant (*Gasayev, Babar Ahmad și alții*, § 106, *Al-Moayad*, §§ 66-69).

2. Cazul reclamantului

6. În aplicarea acestor factori, în prezenta cauză, Curtea dorește să precizeze că a luat în considerare numai probele publice produse în fața SIAC, dovezile suplimentare care a fost înaintate Curții (rezumate la punctele 83-92 de mai sus) și rapoartele disponibile publicului cu privire la situația drepturilor omului din Iordania (rezumate la punctele 106-124 de mai sus). Curtea nu a primit dovezile suplimentare secrete, care a fost înaintate SIAC, și nici nu i s-a solicitat să ia în considerare aceste probe. De asemenea, din moment ce nu a luat în considerare procedura secretă în fața SIAC, este lipsit de relevanță pentru aprecierea Curții *ex nunc* dacă ar exista o încălcare a articolului 3 prin aceea că SIAC a luat în considerare dovezi suplimentare secrete.

191. Revenind la probele înaintate sa, Curtea notează, în primul rând, că imaginea construită de rapoartele organismelor ONU și a ONG-urilor cu privire la tortură în închisorile din Iordania este consistent și tulburător. Indiferent de progresul pe care l-a făcut Iordania, tortura rămâne, în cuvintele Comitetului Națiunilor Unite împotriva Torturii "răspândită pe scară largă" (a se vedea punctul 107 de mai sus). Concluziile Comitetului sunt confirmate și de alte rapoarte rezumate la punctele 106-124 de mai sus, care demonstrează dincolo de orice îndoială rezonabilă că tortura este comisă sistematic de către Direcția Generală de Informații, în special împotriva deținuților islamiști. Tortura este practică de GID sub umbrela impunității. Această cultură a impunității este, în opinia Curții, surprinzătoare: există dovezi care arată că din sistemul de justiție penală iordanian lipsesc multe dintre măsurile de siguranță standard, recunoscute la nivel internațional, de prevenire a torturii și de pedepsire a autorilor săi. După cum a observat Comitetul pentru Drepturile Omului în observațiile sale finale, lipsește un mecanism cu adevărat independent de examinare a plângerilor, urmărirea penală sunt rare, accesul imediat la avocați și la examinări medicale independente este refuzat (a se vedea punctul 108 de mai sus). Concluziile Comitetului împotriva Torturii (care sunt confirmate de către rapoartele Amnesty International, Human Rights Watch și Centrul Național iordanian pentru Drepturile Omului), arată că aceste probleme sunt agravate de puterile largi pe care le are GID cu privire la detenție și, cazurile care privesc securitatea națională, de relația de proximitate a procurorului

față de GID, primul neavând niciun control semnificativ asupra celui din urmă (a se vedea punctele 107, 112-113, 116 și 119-122 de mai sus). În cele din urmă, în calitate de raportor special, Amnesty International și NCHR confirmă, absența cooperării GID cu monitorii naționali și internaționali eminenți (a se vedea punctele 109 și 121 de mai sus).

192. Ca urmare a acestor probe, părțile acceptă că, fără asigurări din partea guvernului iordanian, ar exista un risc real de rele tratamente, dacă reclamantul s-ar întoarce în Iordania. Curtea este de acord. Este clar că, din cauza profilului de mare islamist, reclamantul face parte dintr-o categorie de deținuți care sunt frecvent maltratați în Iordania. Are, de asemenea, o anumită relevanță, faptul că pretinde a fi fost în prealabil torturat în Iordania (a se vedea cererea sa de azil, rezumată la punctul 7 de mai sus). Cu toate acestea, în conformitate cu abordarea generală a Curții expusă la punctele 187-189 de mai sus, Curtea trebuie să ia în considerare dacă asigurările cuprinse în memorandumul de înțelegere, însoțite de monitorizarea de către Adaleh, ar elimina orice risc real de maltratare a reclamantului.

193. În examinarea acestei probleme, Curtea observă că reclamantul a indicat o serie de probleme generale și specifice cu privire la asigurările date de Iordania, arătând că aceste asigurări nu sunt suficiente pentru a elimina riscul real de rele tratamente. La nivel general, el susține că, în cazul în care Iordania nu-și respectă obligațiile sale legale, internaționale, multilaterale de a nu tortura, nu se poate aștepta din partea sa să se conformeze cu asigurări bilaterale fără caracter obligatoriu. El a susținut, de asemenea, că asigurările nu ar putea fi invocate în cazul în care există o problemă sistematică cu privire la aplicarea torturii și a relelor tratamente și susține, de asemenea, că, chiar și în cazul în care există dovezi de acte izolate, non-sistemice de tortură, asigurările ar fi suficiente doar în cazul în care sunt monitorizate de organele independente și care au demonstrat eficacitate în practică. Curtea nu consideră că aceste observații generale sunt susținute de jurisprudența sa cu privire la asigurări. Așa cum indică principiile generale stabilite la punctele 187-189 de mai sus, Curtea nu a stabilit o regulă absolută că un stat care nu este în conformitate cu obligațiile multilaterale nu poate fi invoca garanții bilaterale; în ce măsură un stat a reușit sau nu să se conformeze obligațiilor sale multilaterale este, cel mult, un factor în a stabili dacă asigurările sale bilaterale sunt suficiente. De asemenea, nu există nicio interdicție de a solicita asigurări atunci când există o problemă sistematică cu privire la tortură și rele tratamente în statul de reședință, în caz contrar, cum Lord Phillips a observat (a se vedea paragraful 57 de mai sus), ar fi paradoxal dacă însăși faptul de a solicita asigurări ar însemna nu se poate pune bază pe ele.

194. Mai mult decât atât, Curtea nu consideră că situația generală cu privire la drepturile omului în Iordania exclude acceptarea asigurărilor din partea guvernului iordanian. În schimb, Curtea consideră că guvernul Marii Britanii și cel iordanian au făcut eforturi reale pentru a obține și, respectiv

a oferi asigurări transparente și detaliate pentru a se asigura că reclamantul nu va fi maltratat la întoarcerea sa în Iordania. Rezultatul acestor eforturi, MOU, este superior, atât în detaliu, cât și în formalitate, oricăror asigurări pe care Curtea le-a examinat anterior (a se compara, de exemplu, asigurările oferite în *Saadi*, *Klein* și *Khaydarov*, toate citate la punctul 189 (ii) de mai sus). MOU ar părea, de asemenea, să fie superior față de orice asigurări examinate de către Comitetul Națiunilor Unite împotriva torturii și Comitetul pentru Drepturile Omului a Națiunilor Unite (a se vedea *Agiza*, *Alzery* și *Pelit*, rezumate la punctele 147-151 de mai sus). MOU este specific și cuprinzător. Se referă direct la protecția drepturilor reclamantului garantate de Convenție în Iordania (a se vedea punctele 1-8 din MOU, expuse la punctele 77 și 78 de mai sus). MOU este, de asemenea, unic prin faptul că a rezistat examinării amănunțite care a fost efectuată de către un tribunal independent, SIAC, care a avut avantajul de a primi probe prezentate de ambele părți, inclusiv martori, experți care au făcut obiectul unor ample examinări încrucișate (a se vedea punctele 28 și 189 (xi) supra).

195. De asemenea, Curtea este de acord cu evaluarea generală a SIAC potrivit căreia asigurările trebuie să fie privite în contextul în care au fost date. Deși Curtea consideră că, în declarațiile sale în fața Curții (rezumate la punctele 83-90 de mai sus), domnul Layden are tendința de a accentua gravitatea trecutului Iordaniei cu privire la tortură, în virtutea poziției sale, el este capabil de a vorbi cu autoritate despre forța relației bilaterale dintre Marea Britanie și Iordania, precum și despre importanța MOU pentru această relație. Din declarațiile domnului Layden, și din alte dovezi înaintate SIAC, Curtea consideră că există probe suficiente pentru ca aceasta să conchidă că asigurările au fost date cu bună credință de către un guvern al cărui relații bilaterale cu Marea Britanie au un trecut foarte puternic (vezi *Babar Ahmad și alții* și *Al Moayad*, ambele citate la punctul 189 (vii) de mai sus). Mai mult decât atât, au fost aprobate la cele mai înalte niveluri ale guvernului iordanian, cu aprobarea expresă și sprijinul regelui însuși. Astfel, este clar că, indiferent de statutul MOU în legea iordaniană, asigurările au fost date de către funcționari care sunt capabili să lege din punct de vedere juridic statul iordanian (cf. *Ben Khemais*, *Garayev*, *Baysakov și alții*, și *Soldatenko*, toate citate la punctul 189 (iii) de mai sus). La fel de important, asigurările au fost aprobate și sprijinite de oficiali de rang înalt ai GID (cf. *Chahal*, citată la punctul 189 (iv) de mai sus). În opinia Curții, toți acești factori pledează în favoarea respectării termenilor MOU.

196. De asemenea, deși reclamantul a susținut că profilul său l-ar pune în pericol și mai mare, Curtea nu poate accepta acest argument, având în vedere contextul politic mai larg în care a fost negociat memorandumul de înțelegere. Aceasta consideră că este mult mai probabil ca profilul reclamantului să facă autoritățile iordaniei atente pentru a se asigura că este tratat în mod corespunzător; guvernul iordanian este fără nicio îndoială conștient de faptul că nu numai că relele tratamente ar avea consecințe grave

pentru relațiile sale bilaterale cu Marea Britanie, dar ar provoca, de asemenea, indignare internațională. Desigur, așa cum a spus Curtea Federală a Canadei în *Lai Sing* (a se vedea punctul 154 de mai sus), notorietatea nu este de niciun folos, dacă tortura este practică fără ca cineva vreodată să știe. Cu toate acestea, acest argument are o pondere mai mică în cazul de față, nu în ultimul rând din cauza mecanismelor de monitorizare care există în prezenta cauză și care au lipsit în *Lai Sing*.

197. În plus față de preocupările generale despre memorandumul de înțelegere, Curtea notează că reclamantul s-a bazat pe șase domenii de interes specifice cu privire la semnificația și funcționarea asigurărilor. El susține că Memorandumul de Înțelegere nu este clar cu privire la: (i) ce se înțelege prin "judecător" în ceea ce privește garanția că va fi "adus de îndată înaintea unui judecător"; (ii) dacă el ar avea acces la un avocat în timpul perioadei de interogare din timpul detenției sale; (iii) dacă extrădarea este interzisă; (iv) dacă, din punctul de vedere al dreptului iordanian, asigurările din memorandumul de înțelegere sunt legale și executorii; (v) condițiile accesului Centrului Adaleh la el, și (vi) capacitatea sa de a monitoriza asigurările. Curtea va lua în considerare fiecare element în parte.

198. Pentru primul, Curtea consideră că memorandumul de înțelegere ar fi fost consolidat în mod considerabil dacă ar fi conținut o cerință ca reclamantul să fie adus într-o perioadă scurtă de timp, definită, după arestarea sa în fața unui judecător civil, spre deosebire de un procuror militar. Acest lucru este cu atât mai important cu cât experiența a arătat că riscul de maltratare a unui deținut este mai mare în primele ore sau zile de detenție (a se vedea punctul de vedere al Comitetului Națiunilor Unite împotriva Torturii, la punctul 156 supra; Raportul general nr. 9 al Comitetului pentru Prevenirea Torturii, citat în *Panovits c. Ciprului*, nr. 4268/04, § 46, 11 decembrie 2008). Cu toate acestea, Curtea observă că, deși este neobișnuit pentru avocați să însoțească deținuții la aparițiile în fața procurorului, în dreptul iordanian, reclamantul ar avea dreptul de a avea un avocat prezent (a se vedea raportul dlui Al-Khalila și a dlui Najdawi de la punctul 97 supra). Având în vedere că prezența reclamantului în fața procurorului în douăzeci și patru de ore de la întoarcerea lui ar fi prima ocazie publică pentru autoritățile iordaniene să demonstreze intenția lor de a se conforma cu asigurările, Curtea consideră că ar fi puțin probabil ca procurorul să refuze prezența unui avocat. Mai mult decât atât, prima apariție a reclamantului în fața procurorului trebuie să fie privită în contextul celorlalte acorduri încheiate pentru întoarcerea sa. De exemplu, este posibil ca monitorii care călătoresc cu reclamantul din Marea Britanie în Iordania să rămână cu el pentru cel puțin o parte din prima zi de detenție în Iordania. Acesta este un element favorabil față de întârzierea de cinci săptămâni a accesului Comitetului ONU pentru Drepturile Omului, condamnată în *Alzery* (a se vedea punctul 151 supra) și diminuează

semnificativ orice risc de maltratare care ar putea apărea dintr-o lipsă de claritate în MOU.

199. Pentru a doua preocupare, lipsa unui avocat în timpul interogatoriului, SIAC a constatat că era puțin probabil ca reclamantul să aibă un avocat prezent în timpul interogatoriului GID, că era probabil că va avea un avocat prezent la orice interogatoriu de către procuror și foarte probabil că va avea o reprezentare adecvată pentru orice apariție în fața unui judecător. Refuzul accesului la un avocat pentru un deținut, în special în timpul interogatoriului, este un motiv serios de îngrijorare: dreptul deținutului de a avea acces la consiliere juridică este o garanție fundamentală împotriva relelor tratamente (*Salduz*, citată mai sus, § 54). Cu toate acestea, în cazul de față, riscul este redus substantial de alte măsuri de siguranță cuprinse în Memorandumul de Înțelegere și acordurile de monitorizare.

200. În al treilea rând, Curtea înlătură riscul că reclamantul să fie maltratată în timpul eventualelor interogatorii de către CIA, că va fi plasat într-un centru de detenție-fantomă a GID sau CIA în Iordania, sau că va fi supus la predarea în afara Iordaniei. În *Babar Ahmad și alții*, citată mai sus, §§ 78-82 și 113-116, Curtea a observat că predarea extraordinară, prin eludarea deliberată a unui proces echitabil, este o anatemă asupra statului de drept și a valorilor protejate de Convenție. Cu toate acestea, în acest caz, a constatat că plângerile reclamantilor de a fi fost supuși la predări extraordinare sunt vădit nefondate. Deși Statele Unite, care au cerut extrădarea lor, nu a dat nicio asigurare expresă împotriva extrădării, a dat asigurări că vor fi judecați în fața instanțelor federale, așadar, Curtea a constatat extrădarea incompatibilă cu aceste asigurări.

Considerații similare se aplică în cazul de față. Deși predarea nu este abordată în mod specific în MOU, acesta specifică faptul că reclamantul va fi deportat în Iordania, reținut și rejudecat pentru infracțiunile pentru care a fost condamnat în contumacie în 1998 și 1999. Dacă va fi condamnat, va fi închis într-un centru de detenție al GID. Ar fi total incompatibil cu MOU ca Iordania să-l primească pe reclamant și, în loc să-l rejudece, să-l țină într-un loc secret în Iordania sau să-l predea unui stat terț. Din același motiv, chiar dacă el ar fi interogat de către autoritățile din Statele Unite ale Americii în timp ce se află în detenția GID, Curtea constată că nu există dovezi care să infirme concluzia SIAC că autoritățile iordaniei ar fi atente pentru a se asigura că Statele Unite nu-și "depășesc competența" prin acțiuni care ar încălca spiritul și litera MOU.

201. În al patrulea rând, e posibil ca în dreptul iordanian, MOU să nu fie obligatoriu din punct de vedere juridic. Desigur, fiind o asigurare împotriva comportamentului ilegal, ar trebui să fie tratată cu mai mult scepticism decât în cazul în care statul se angajează să nu facă ceea ce este permis de legislația națională (a se vedea punctul 189 (v) de mai sus). Cu toate acestea, SIAC a examinat această distincție. Este clar din hotărârea sa că

SIAC a fost suficient de prudent cu privire la o astfel de asigurare (a se vedea concluziile sale generale cu privire la MOU de la punctele 29 și următoarele supra). Curtea împărtășește opinia SIAC, nu numai că ar exista un stimulent real și puternic, în cazul de față pentru Iordania, pentru a evita să fie văzută ca încălcându-și cuvântul, dar că sprijinul pentru MOU la cele mai înalte niveluri din Iordania reduce în mod semnificativ riscul ca oficialii GID, care au participat la negocierea Memorandum de Înțelegere, să tolereze nerespectarea termenilor săi.

202. În al cincilea rând, reclamantul s-a bazat pe discrepanța dintre versiunile arabă și engleză ale MOU ca dovadă că Adaleh va avea acces la el doar trei ani după deportarea lui. Cu toate acestea, Curtea consideră că această problemă a fost rezolvată de notele diplomatice care au fost schimbate de către Guvernul iordanian și cel al Marii Britanii (a se vedea a doua declarație a domnului Layden, la punctul 90 supra), ceea ce face clar că Adaleh va avea acces la reclamant pe toată durata detenției.

203. În al șaselea rând, este clar că Centrul Adaleh nu are aceeași competență sau aceleași resurse ca ONG-urile internaționale, cum ar fi Amnesty International, Human Rights Watch sau Comitetul Internațional al Crucii Roșii. Nici nu are aceeași reputație sau statut în Iordania ca, de exemplu, NCHR-ul iordanian. Cu toate acestea, în hotărârea sa, SIAC a recunoscut acest punct slab. Este recunoscută "lipsa de experiență" a Centrului, dar a conchis că însăși vizitele de monitorizare sunt importante (a se vedea paragraful 31 supra). Curtea este de acord cu această concluzie. Mai mult, Curtea este convinsă de faptul că experiența Centrului a crescut semnificativ de la data pronunțării deciziei SIAC, chiar dacă nu are încă nici o experiență directă de monitorizare. Declarațiile domnului Layden arată că acesta a fost finanțat cu generozitate de către guvernul Marii Britanii, care, în sine oferă independență Centrului, cel puțin față de Guvernul iordanian. Dat fiind interesul guvernului Marii Britanii de a se asigura că asigurările date sunt respectate, se poate preconiza că această finanțare va continua. Nimic nu pare să indice vreo schimbare în statutul juridic al Centrului, nici că alte organizații ar fi fost abordate ca posibile organisme de monitorizare înaintea sa. Deși trebuie acordată crezare relatării domnului Wilke că directorul Centrului, dl Rababa, părea să nu aibă cunoștință de procedurile judiciare ale reclamantului în Marea Britanie, trebuie să-i fie clar acum domnului Rababa, de la întâlnirile pe care le-a avut cu miniștrii britanici, care este rolul Centrului în monitorizare, precum și importanța problemei pentru Marea Britanie. De asemenea, deși domnul Rababa poate avea legături de familie cu membri ai serviciilor de securitate, astfel cum pretinde doamna Refahi în a doua sa declarație (a se vedea paragraful 92 supra), nu există dovezi că cineva aproape de el ar fi responsabil pentru detenția reclamantului. Mai important, controlul la care Centrul se poate aștepta din partea societății civile iordaniene și internaționale cu privire la cum se

efectuează monitorizarea trebuie să compenseze orice risc de părtinire, care ar putea rezulta din legăturile de familie ale domnului Rababa.

204. Deși natura exactă a relației dintre Centru și filiala sa, Echipa Națională de Combatere a Torturii, nu este clară, se pare că NTCT avea personal propriu și expertiza interdisciplinară necesară pentru efectua monitorizarea (a se vedea prima declarație a domnului Layden la punctul 87 de mai sus). Curtea s-ar aștepta ca, indiferent de acuzațiile care au fost făcute cu privire la componența NTCT, reclamantul să fie vizitat de o delegație care include personal medical și psihiatric capabil de a detecta semne fizice sau psihologice de rele tratamente (a se vedea paragraful 4 (d) a caietului de sarcini a Centrului, citat la punctul 81 de mai sus). Există toate motivele să ne așteptăm ca delegația să aibă acces privat la reclamant (paragraful 4 (c) din caietul de sarcini, *ibid.*). Ar fi în mod clar în interesul reclamantului să întâlnească delegația conform calendarului prestabilit și, astfel, Curtea consideră că este puțin probabil ca GID, în scopul de a scăpa de monitorizare, să spună delegației că reclamantul nu dorește să-i vadă. În cazul în care delegația ar primi un astfel de răspuns, Curtea consideră că acest lucru ar fi exact genul de situație care ar putea duce la "contacte diplomatice și ministeriale și la reacții rapide" prevăzute de domnul Oakden în mărturia sa în fața SIAC (a se vedea paragraful 30 de mai sus). Pentru aceste motive, Curtea este convinsă că, în ciuda limitărilor sale, Centrul Adaleh este în măsură să verifice că asigurările au fost respectate.

205. Pentru motivele de mai sus, Curtea conchide că, pe baza dovezilor înaintea sa, întoarcerea reclamantului în Iordania nu l-ar expune la un risc real de rele tratamente.

206. În cele din urmă, în cursul procedurii scrise, s-a adresat o întrebare părților pentru a se stabili dacă reclamantul era în pericol să primească o sentință la închisoare pe viață fără eliberare condiționată și, în caz afirmativ, dacă aceasta ar fi compatibilă cu articolul 3 din Convenție. Părțile au convenit că nu există un astfel de risc, deoarece condamnările pe viață în Iordania durează de obicei douăzeci de ani. De asemenea, reclamantul a acceptat că durata pedepsei ar putea fi analizată în contextul capătului său de cerere întemeiat pe articolul 6. Curtea este de acord cu părțile și consideră că, în cazul reclamantului, nu apare nicio problemă în temeiul articolului 3 cu privire la durata pedepsei care i-ar putea fi aplicată în Iordania.

207. În consecință, Curtea constată că expulzarea reclamantului în Iordania nu ar fi o încălcare a articolului 3 din Convenție.

III. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 13 COMBINAT CU ARTICOLUL 3 DIN CONVENȚIE

208. Reclamantul s-a plâns că este incompatibil cu articolul 3 coroborat cu articolul 13 din Convenție ca SIAC, în scopul de a stabili eficiența asigurărilor date de către Iordania, să se bazeze pe un document care nu i-a fost dezvăluit și lui. Articolul 13 prevede:

"Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta [Convenție] au fost încălcate are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea a fost comisă de către persoane care acționează în calitate oficială."

A. Susținerile părților

1. Guvernul

209. Guvernul a adoptat raționamentul Camerei Lorzilor în prezenta cauză (a se vedea paragrafele 54-56 de mai sus). El a declarat că jurisprudența Curții a stipulat clar că un recurs efectiv în conformitate cu articolul 13 nu trebuie să satisfacă toate cerințele de la articolul 6. Articolul 13 impune un control independent și imparțial al plângerii reclamantului întemeiate pe articolul 3. Acest control, la rândul său, impune ca un organism independent de recurs să fie informat cu privire la motivele deportării, ar trebui să existe o procedură contradictorie, dacă este necesar, printr-un reprezentant special cu *clearance*-ul de securitate, și ca organismul să fie competent să respingă afirmațiile executivului atunci când le găsește arbitrare sau nerezonabile (*Al-Nashif împotriva Bulgariei*, nr. 50963/99, §§ 133-137, 20 iunie 2002, *C.G. și alții împotriva Bulgariei*, nr. 1365-1307, §§ 57 și 62, 24 aprilie 2008).

210. Procedurile în fața SIAC îndeplinesc, în mod clar, aceste cerințe. După cum Curtea a constatat în *A. și alții împotriva Marii Britanii*, citată mai sus, § 219, era un tribunal complet independent, care putea examina toate dovezile relevante, atât cele secrete, cât și cele publice. Cu atât mai mult cu cât Secretarul de stat avea obligația de a dezvălui elemente de probă favorabile unui reclamant și ședințele secrete permit SIAC să aibă acces la mai multe probe decât ar fi cazul altfel. Procedura în fața SIAC a fost contradictorie, cu implicarea reprezentanților reclamantului și, în ședințele cu ușile închise, a avocaților specializați. Jurisdicția SIAC nu a fost limitată la revizuirea deciziei executivului pe motive de arbitrarie: ea a efectuat o analiză completă pe fond și a permis apelul împotriva deportării, de exemplu, în *DD și AS* (a se vedea paragraful 74 de mai sus). În cazul reclamantului, SIAC a declarat în hotărârea sa publică faptul că probele secretizate au jucat un rol limitat în decizia sa.

2. Reclamantul

211. Reclamantul a observat că, după *Chahal*, citată mai sus, SIAC și sistemul de avocați specializați au fost proiectate pentru a permite Secretarului de Stat să-și prezinte cazul cu privire la motivele pentru care un anumit repatriat reprezintă un risc la adresa securității naționale, și nu pentru a permite probe secrete. O asigurare ministerială în acest sens a fost dată Parlamentului atunci când acesta a aprobat Legea din 1997 (Hansard, HC Deb 26 noiembrie 1997 vol. 301, la 1040).

212. Curtea nu a considerat niciodată că este permis, fie în *Chahal* sau ulterior, să fie testată calitatea garanțiilor pe baza unor mijloace de probă secretizate. Mai mult, Curtea a subliniat în *Saadi*, citată mai sus, § 127, că examinarea existenței unui risc real "trebuie să fie neapărat una riguroasă". Reclamantul a susținut că este necesară chiar o mai mare rigoare într-un caz care implică garanții atunci când statul pârât a acceptat că, fără aceste garanții, ar exista un risc real de rele tratamente. Din acest motiv, el a susținut că ar trebui să existe o cerință sporită de transparență și echitate procedurală acolo unde au fost invocate garanțiile pentru că, într-un astfel de caz, sarcina cade pe statul pârât să risipească orice îndoieli cu privire la un risc grav de rele tratamente la întoarcere. Ca o chestiune de principiu, prin urmare, unui stat pârât nu ar trebui să i se permită să se bazeze pe documente confidențiale privind siguranța de întoarcere. Nu numai că este nedrept să facă acest lucru, dar există riscul inacceptabil de a nu ajunge la rezultatul corect. Aceasta nu a fost o problemă pur teoretică în cazul său: era clar că probele secretizate au fost critice în cazul său. De exemplu, era clar că au existat probe prezentate în ședință secretă despre Statele Unite și interesul acestora în interogarea lui. Era, de asemenea, clar că probele secrete au fost invocate pentru a sprijini SIAC în constatarea că conducerea GID s-a angajat să respecte garanțiile. În cele din urmă, el a susținut că sistemul avocaților specializați nu ar putea atenua dificultățile cu care se confruntă în contestarea martorilor Departamentului de Afaceri Externe și Commonwealth cu privire la negocierea MOU.

3. Terții intervenienți

213. Terții intervenienți (a se vedea punctul 5 supra) au susținut că dl Phillips a comis o eroare motivând că nu ar fi nicio nedreptate în ceea ce privește ședința secretă a SIAC. Este adevărat că un repatriat ar avea cunoștință despre unele dintre faptele relevante cu privire la siguranța la întoarcere, dar asta nu înseamnă că el nu ar fi grav dezavantajat de necunoașterea poziției guvernului. Echitatea procedurală impune ca reclamantului să i se ofere suficiente detalii cu privire la poziția guvernului, pentru a-i permite să-i dea instrucțiuni adecvate avocatului specializat. A fost, de asemenea, o greșeală să presupunem că repatriatul nu ar avea nimic de spus în replică la informațiile pe care Guvernul le-ar fi comunicat în mod

confidențial Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii, nimeni nu putea ști ce diferență ar putea face divulgarea acestor informații către reclamant. Garanția pe care o reprezintă avocatul specializat nu este suficientă; Marea Cameră în *A și alții împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, citată mai sus, a recunoscut dificultățile pe care avocații specializați le-au avut în apărarea intereselor celor returnați în ședințe cu ușile închise ale SIAC.

B. Admisibilitate

214. Curtea constată că acest capăt de cerere este legat de fondul articolului 3 și, prin urmare, trebuie să fie declarat admisibil.

C. Fond

215. Exigențele articolului 13, în contextul unui capăt de cerere aparent întemeiat în baza articolului 3 au fost recent prezentate în *A. v. Olanda*, citată supra, §§ 155-158, care se referea la expulzarea propusă a unui suspect de terorism în Libia:

"155. Curtea reiterează că articolul 13 garantează disponibilitatea, la nivel național, a unui remediu pentru a pune în aplicare - și, prin urmare, pentru a invoca eventuala nerespectare - substanța drepturilor și libertăților garantate de Convenție în orice formă s-ar putea întâmpla să fie asigurată în ordinea juridică internă și având în vedere că statelor contractante le este recunoscută o marjă de apreciere cu privire la modul în care acestea se conformează cu obligațiile care le revin în temeiul acestei prevederi (a se vedea *Shamayev și alții împotriva Georgiei și Rusiei*, nr. 36378/02, § 444, ECHR 2005 III). Pentru ca articolul 13 să fie aplicabil, plângerea în temeiul unei dispoziții materiale a Convenției trebuie să fie aparent întemeiată. Având în vedere cele menționate mai sus în conformitate cu articolul 3, Curtea consideră că pretențiile reclamantului în temeiul articolului 3 au fost "aparent întemeiate" și, prin urmare, articolul 13 este aplicabil în speță.

156. În continuare, Curtea reiterează că remediul cerut de articolul 13 trebuie să fie eficient, atât în drept, cât și în practică, în special în sensul că exercitarea acestuia nu trebuie să fie împiedicată în mod nejustificat prin actele sau omisiunile autorităților statului pârât (a se vedea *Shamayev și alții*, citată mai sus, § 447). Curtea nu este chemată să revizuiască în abstract compatibilitatea legii relevante și a practicii cu Convenția, ci să stabilească dacă a existat o cale de atac compatibilă cu articolul 13 din Convenție, pentru a acorda reparație corespunzătoare reclamantului în ceea ce privește plângerea sa pe fond (a se vedea, printre alte autorități, *G.H.H. și alții împotriva Turciei*, nr. 43258/98, § 34, CEDO 2000-VIII). "Eficacitatea" unui "remediu" în sensul articolului 13 nu depinde de certitudinea unui rezultat favorabil pentru reclamant (*Conka împotriva Belgiei*, nr. 51564/99, § 75, CEDO 2002 I; și *Onoufriou v. Cipru*, nr. 24407/04, § § 119-121, 7 ianuarie 2010).

157. În continuare, Curtea subliniază că domeniul de aplicare a obligației statului în conformitate cu articolul 13 variază în funcție de natura plângerii reclamantului în baza Convenției. Având în vedere caracterul ireversibil al prejudiciului care ar putea apărea în cazul în care presupusul risc de tortură sau rele tratamente s-ar materializa

și importanța pe care Curtea acordă articolului 3, noțiunea de recurs efectiv în conformitate cu articolul 13 prevede (i) o analiză independentă și riguroasă a unei susțineri că există motive serioase pentru a crede că există un risc real de tratament contrar articolului 3 în caz de expulzare a reclamantului în țara de destinație, și (ii) furnizarea posibilității efective de a suspenda punerea în aplicare a măsurilor ale căror efecte sunt potențial ireversibile (vezi *Shamayev și alții*, citată mai sus, § 460, *Olaechea Cahuas v. Spania*, nr. 24668/03, § 35, CEDO 2006-X, și *Salah Sheekh v. Olanda*, nr. 1948/04, § 154, CEDO 2007-I).

158. Procedurile judiciare constituie, în principiu, un recurs efectiv în sensul articolului 13 din Convenție în ceea ce privește plângerile în contextul expulzării, cu condiția ca instanțele să poată revizui în mod eficient legalitatea aprecierii executivului pe motive de fond și de procedură și să anuleze hotărârile după caz (a se vedea *Slivenko v. Letonia* (dec.) [GC], nr. 48321/99, § 99, CEDO 2002-II)."

216. Deși Curtea a constatat că ar fi o încălcare a articolului 3, dacă reclamantul ar fi expulzat în Libia, nu a constatat o încălcare a articolului 13. Deciziile ministerului olandez de a respinge cererea de azil a solicitantului și de a ordona expulzarea au fost revizuite de către un tribunal în recurs, iar reclamantul nu a fost împiedicat să conteste aceste decizii. Divulgarea unui raport al unui judecător în cazul respectiv nu a compromis independența instanțelor judecătorești naționale și nu se poate spune că instanțele au efectuat un control mai puțin riguros al susținerilor reclamantului în baza articolului 3. Raportul în sine nu privea teama reclamantului de a fi supus la rele tratamente în Libia, ci dacă el reprezenta o amenințare la adresa securității naționale în Țările de Jos (punctele 159 și 160 din hotărâre).

217. Aceeași abordare a fost adoptată în *C.G. și alții c. Bulgariei*, nr. 1365/07, § 57, 24 aprilie 2008 și *Kaushal și alții împotriva Bulgariei*, nr. 1537/08, § 36, 2 septembrie 2010, ambele cauze privind o expulzare din motive de securitate națională. În fiecare caz, reclamantul a pretins că instanțele naționale nu au examinat suficient de atent afirmația executivului că ar prezenta un risc de securitate națională. Curtea, pentru a constata o încălcare a articolului 13, în fiecare caz, a observat:

"Dacă o expulzare a fost ordonată prin referire la considerente de securitate națională, anumite restricții procedurale pot fi necesare pentru a se asigura că nu există scurgeri de informații în detrimentul securității naționale, și orice autoritate judiciară independentă ar putea permite o marjă largă de apreciere executivului. Cu toate acestea, aceste limitări nu pot în niciun caz să justifice eludarea căilor de recurs ori de câte ori executivul a decis să invoce termenul de "securitate națională". Chiar și atunci când a fost făcută o afirmație cu privire la o amenințare la adresa securității naționale, garanția unui recurs efectiv cere ca măcar autoritatea de recurs competentă să fie informată cu privire la motivele care stau la baza deciziei de expulzare, chiar dacă aceste motive nu sunt accesibile publicului. Autoritatea trebuie să aibă competența de a respinge afirmația executivului că există o amenințare la adresa securității naționale, în cazul în care consideră că este arbitrară sau nerezonabilă. Trebuie să fie o procedură contradictorie, dacă este necesar, printr-un reprezentant cu clearance-ul special de securitate. "

218. Curtea constată că abordarea adoptată în *A. v. Olanda, C.G. și alții* și *Kaushal și alții*, toate citate mai sus, trebuie să se aplice în cazul de față și, pentru următoarele motive, se consideră că nu a existat o încălcare a articolului 13.

219. În primul rând, Curtea nu consideră că aceste cauze (sau altele), reprezintă un temei pentru susținerea reclamantului cu privire la o cerință sporită de transparență și echitate procedurală în cazul în care sunt invocate garanții; ca în toate cazurile care privesc aplicarea articolului 3, controlul independent și riguros este necesar. Mai mult, după cum s-a arătat în *C.G. și alții* și *Kaushal și alții*, articolul 13 din Convenție nu poate fi interpretat ca impunând o interdicție absolută ca instanțele judecătorești naționale să admită mijloace de probă secretizate, cu condiția ca interesele reclamantului să fie protejate în orice moment în fața acestor instanțe.

220. În al doilea rând, Curtea a constatat anterior că SIAC este un tribunal complet independent (vezi *A și alții împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, citată mai sus, § 219). Și în cazul de față, SIAC a fost pe deplin informat cu privire la motivele invocate de către secretarul de stat cu privire la securitatea națională. Ar fi putut să anuleze ordinul de deportare dacă ar fi fost convins că aceste motive nu sunt întemeiate. SIAC a constatat că secretarul de stat a "dovedit" existența acestor motive. Motivele pentru această concluzie sunt prezentate pe larg în hotărârea sa publică.

221. În al treilea rând, deși este posibil ca Parlamentul să nu fi intenționat ca SIAC să ia în considerare dovezile secretizate privind siguranța după returnare, nu există nicio îndoială că, din punct de vedere al dreptui intern, se poate face acest lucru, cu condiția ca proba secretizată să fie dezvăluită avocaților specializați. Mai mult decât atât, după cum a observat Guvernul, SIAC este împuternicit să efectueze o revizuire completă pe fond cu privire la siguranța unui deportat la întoarcere și să anuleze ordinul de deportare în cazul în care se consideră că există un risc real de rele tratamente.

222. În al patrulea rând, Curtea observă că atât reclamantul, cât și terții intervenienți au susținut că implicarea avocaților specializați nu este suficientă pentru ca SIAC să îndeplinească cerințele de la articolul 13. Curtea nu este convinsă că este așa. În *A și alții împotriva Regatului Unit*, citată anterior, Marea Cameră a examinat modul de funcționare a sistemului avocaților specializați în contextul procedurii în fața SIAC cu privire la persoane suspectate de terorism, despre care Secretarul de Stat crede că ar reprezenta un risc la adresa securității naționale. Marea Cameră a considerat că, în astfel de acțiuni, avocatul specializat nu-și putea îndeplini funcția în mod util cu excepția cazului în care deținutului i-au fost furnizate informații suficiente despre acuzațiile împotriva sa pentru a putea să dea instrucțiuni eficiente avocatului în cauză (paragraful 220 din hotărâre). Prin urmare, este necesar să se examineze, în fiecare caz, dacă natura dovezilor publice i-a

permis reclamantului să fie într-o poziție de a contesta acuzațiile împotriva sa (paragrafele 221-224).

223. Există, totuși, o diferență esențială între aceste căi de recurs și cazul de față. În *A și alții împotriva Regatului Unit*, citată mai sus, reclamantii au fost reținuți pe baza acuzațiilor formulate împotriva lor de către secretarul de stat. În cazul de față, cel puțin în ceea ce privește problema riscului de maltratare în Iordania, nu s-a adus o acuzație împotriva reclamantului în fața SIAC. În schimb, el a înaintat o cerere potrivit căreia ar exista un risc real de rele tratamente în cazul în care el ar fi deportat în Iordania. În opinia Curții, nu există nicio dovadă că, prin primirea probelor secretizate, SIAC, asistat de avocați specializați, nu a reușit să facă un control riguros a susținerilor reclamantului. Curtea nu este convinsă că, bazându-se pe dovezi secretizate, SIAC s-a expus la un risc inacceptabil de a ajunge la un rezultat incorect: în măsura în care a existat un astfel de risc, a fost atenuat de prezența avocaților specializați.

224. În cele din urmă, Curtea admite că una dintre dificultățile legate de de caracterul secretizat al unor dovezi este că nu se poate ști cu certitudine ce diferență ar fi făcut divulgarea acestora. Cu toate acestea, se consideră că o astfel de dificultate nu apare în cauza de față. Chiar presupunând că s-au furnizat probe secretizate cu privire la interesul Statelor Unite în persoana reclamantului, la angajamentul GID cu privire la respectarea garanțiilor și la negocierea MOU de către Departamentul de Afaceri Externe și Commonwealth, Curtea consideră că aceste probleme au un caracter foarte general. Nu există niciun motiv să presupunem că, dacă reclamantul ar fi avut acces la aceste dovezi, el ar fi fost în măsură să conteste dovezile într-o manieră în care avocații specializați nu au putut.

225. Pentru aceste motive, Curtea consideră că, în ceea ce privește articolul 13, procedurile SIAC au satisfăcut cerințele de la articolul 13 din Convenție. Nu a existat nicio încălcare a acestei prevederi.

IV. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 5 DIN CONVENȚIE

226. În temeiul articolului 5 din Convenție, reclamantul s-a plâns în primul rând, că, în cazul în care ar fi deportat, el ar fi expus la un risc real de negare flagrantă a dreptului său la libertate, garantat de acest articol, datorită posibilității, în conformitate cu legislația iordaniană, a unei detenții *incommunicado* de până la 50 de zile. În al doilea rând, de asemenea în conformitate cu articolul 5, el a pretins că i s-ar refuza asistența juridică în timpul unei astfel de detenții. În cele din urmă, el a afirmat că, dacă va fi condamnat în urma rejudecării, orice pedeapsa cu închisoarea ar fi o încălcare flagrantă a articolului 5, deoarece ar fi aplicată ca urmare a unei încălcări flagrante a articolului 6.

Articolul 5 prevede următoarele:

"1. Orice persoană are dreptul la libertate și la securitatea persoanei sale. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția cazurilor următoare și în conformitate cu o procedură prevăzută de lege:

...

(c) arestarea sau detenția legală a unei persoane în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, pe baza unor suspiciuni rezonabile de a fi comis o infracțiune sau când se consideră în mod rezonabil necesară pentru a preveni comiterea unei infracțiuni sau pentru a preveni fuga după săvârșirea acesteia ;

...

3. Orice persoană arestată sau deținută, în conformitate cu prevederile paragrafului 1 (c) din prezentul articol, trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare și are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul judecății. Punerea în libertate poate fi condiționată de existența unei garanții că va compărea la proces. "

A. Susținerile părților

1. Guvernul

227. Guvernul nu a acceptat că articolul 5 ar putea fi invocat într-un caz de expulzare (Curtea s-a îndoit că s-ar putea aplica în *Tomic împotriva Regatului Unit* (dec.), 17837/03 din 14 octombrie 2003). Chiar dacă ar putea, cazul de față nu ridică nicio problemă, deoarece reclamantul nu ar fi reținut pentru o perioadă lungă înainte de a fi adus în fața unei instanțe. SIAC a constatat că era probabil ca el să fie adus în fața unei "autorități judiciare" în 48 de ore, chiar dacă autoritatea respectivă ar fi doar un procuror cu funcții judiciare. Relatarea dlui Al-Khalili și a dlui Najdawi a confirmat că procurorul avea funcții judiciare; au raportat, de asemenea, că perioada de 48 de ore în care poliția trebuia să notifice autoritățile legale de orice arestare a fost redusă la 24 de ore (a se vedea punctele 95 și 96 de mai sus). SIAC a constatat, de asemenea, ca prelungirea detenției până la cincizeci de zile era puțin probabilă (vezi paragraful 41 de mai sus). Ambele concluzii ale SIAC au fost menținute de Curtea de Apel și Camera Lorzilor. În Camera Lorzilor, Lord Phillips a constatat că detenția de 50 zile "era foarte departe de a fi o încălcare flagrantă a articolului 5 (a se vedea paragraful 58 de mai sus) și, deși nu a acceptat că detenția de cincizeci de zile era probabilă, Guvernul s-a bazat pe această din urmă concluzie.

228. De asemenea, Guvernul a declarat că garanția cuprinsă în MOU că reclamantul ar fi adus de îndată înaintea unui judecător nu se aplică numai detenției înainte de rejudecare pentru infracțiunile pentru care a fost condamnat în lipsă, ci și pentru orice altă perioadă de detenție în Iordania. În cele din urmă, deoarece nu a acceptat că rejudecarea cauzei reclamantului ar fi o negare flagrantă de justiție, Guvernul a considerat că nu se ridică

nicio problemă în conformitate cu articolul 5 în ceea ce privește pedeapsa privativă de libertate care ar putea fi aplicată reclamantului.

2. Reclamantul

229. Reclamantul a susținut că probele au arătat că prizonieri islamiști au fost reținuți izolați timp de până la cincizeci de zile, la ordinul procurorului. O astfel de perioadă a depășit cu mult limitele de timp care au fost stabilite de către Curte (*Brogan și alții împotriva Regatului Unit*, 29 noiembrie 1988, §§ 61-62, seria A nr. 145 B; *Ocalan*, citată mai sus, § 103) și care au fost acceptate în dreptul internațional (a se vedea punctul 155 de mai sus). Este, de asemenea, contrar jurisprudenței acestei Curți și dreptului internațional ca un procuror care a condus desfășurarea anchetei să fie responsabil pentru determinarea legalității detenției. Cu atât mai mult atunci când procurorul în cazurile de securitate națională era un ofițer militar. Mai mult, deoarece MOU nu a definit ce înseamnă "de îndată înaintea unui judecător", reclamantul a considerat că singura bază pe care SIAC a constatat că va fi adus în fața unei autorități judiciare în termen de 48 de ore a fost mărturia funcționarului din cadrul Departamentului Afacerilor Externe și Commonwealth inițial responsabil pentru MOU, domnul Oakden. Cu toate acestea, așa cum reiese din raportul dlui Al-Khalili și dlui Najdawi, aceste dovezi s-au bazat exclusiv pe faptul că reclamantul va fi adus în fața procurorului.

B. Admisibilitate

230. Curtea constată că această plângere nu este în mod vădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 din Convenție. De asemenea, Curtea constată că aceasta nu este inadmisibilă din orice alte motive. Prin urmare, trebuie declarată admisibilă.

C. Fond

1. Articolul 5 se aplică într-un caz de expulzare?

231. Curtea admite că, în *Tomic*, citată mai sus, se îndoia că articolul 5 ar putea fi invocat într-un caz de expulzare. Cu toate acestea, reamintește că, în *Babar Ahmad și alții*, §§ 100-116, citată mai sus, reclamantii s-au plâns că în cazul în care ar fi extradați în Statele Unite ale Americii și, fie desemnați drept combatanți inamici, fie supuși extrădării, atunci ar exista un risc real de încălcare a articolelor 3, 5 și 6 din Convenție. Guvernul Statelor Unite a dat asigurări că reclamantii nu ar fi desemnați astfel și ar fi judecați de către instanțele federale. Atât în fața instanțelor naționale, cât și în fața acestei Curți, plângerile reclamantilor au fost examinate pornind de la premisa că

îndeplinesc criteriile de desemnare ca și combatanți inamici și că, dacă s-ar face o astfel de desemnare, ar exista un risc real de încălcare a articolelor 3, 5 și 6 din Convenție. În cele din urmă, plângerile au fost respinse ca vădit neîntemeiate, deoarece asigurările oferite de Statele Unite au fost suficiente pentru a elimina orice risc real de desemnare ca inamici sau de extrădare. În egală măsură, Curtea reamintește că, în timp ce examina articolul 6 plângerea reclamantului în *Al-Moayad*, citată mai sus, § 101, a constatat că:

"O negare flagrantă a unui proces echitabil, și, prin urmare, o denegare de dreptate, se produce, fără îndoială, în cazul în care o persoană este deținută, pe baza suspiciunilor că a planificat sau a comis o infracțiune, fără a avea acces la un tribunal independent și imparțial care să revizuiască legalitatea detenției sale și, dacă suspiciunile nu se dovedesc a fi întemeiate, să-l elibereze (referințe omise)."

Având în vedere că această observație a fost făcută în contextul plângerii reclamantului că ar fi deținut fără un proces la Guantánamo Bay, Curtea constată că aceste observații trebuie să se aplice cu o forță și mai mare articolului 5 din Convenție.

232. Curtea consideră, de asemenea, că ar fi illogic ca un reclamant care se confruntă cu închisoare într-un stat după un proces flagrant nedrept să poată să se bazeze pe articolul 6 pentru a preveni expulzarea sa în acest stat, și un reclamant care se confruntă închisoare fără nici un fel de judecată să nu poată să se bazeze pe Articolul 5 pentru a preveni expulzarea sa. În egală măsură, ar putea exista o situație în care un reclamant a fost deja condamnat în statul de reședință, după un proces flagrant nedrept și trebuie să fie extrădat către acest stat pentru a executa o sentință la închisoare. În cazul în care nu există nicio posibilitate ca aceste proceduri penale să fie redeschise, la întoarcerea sa, el nu s-ar putea baza pe articolul 6 pentru că nu ar fi în pericol de negare flagrantă de dreptate. Ar fi nerezonabil dacă reclamantul nu s-ar putea baza pe articolul 5 pentru a preveni extrădarea sa (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Stoichkov c. Bulgariei*, nr. 9808/02, §§ 51-56, 24 martie 2005, *Ilașcu și alții c. Moldova și Rusia* [GC] nr. 48787/99, §§ 461-464, ECHR 2004 VII).

233. Prin urmare, Curtea consideră că, în ciuda îndoielilor exprimate în *Tomic*, este posibil ca articolul 5 să se aplice într-un caz de expulzare. Prin urmare, Curtea consideră că un stat contractant ar încălca articolului 5 în cazul în care extrăda un reclamant într-un stat în care ar fi expus la un risc real de încălcare flagrantă a acestui articol. Cu toate acestea, ca și în cazul articolului 6, trebuie să se aplice un nivel de gravitate ridicat. O încălcare flagrantă a articolului 5 va avea loc numai în cazul în care, de exemplu, statul primitor l-ar deține pe reclamant în mod arbitrar timp de mulți ani, fără nicio intenție de a-l judeca. O încălcare flagrantă a articolului 5 ar putea apărea, de asemenea, în cazul în care un reclamant ar fi în pericol de a fi închis pentru o perioadă importantă în statul primitor, după ce a fost condamnat anterior într-un proces flagrant nedrept.

2. *Ar exista o încălcare flagrantă a articolului 5 în acest caz?*

234. Curtea constată că cel de-al doilea și, respectiv, cel de-al treilea capăt de cerere a reclamantului în temeiul prezentului articol (lipsa de asistență juridică și posibila detenție după un proces flagrant nedrept) sunt examinate adecvat în baza articolului 6. Prin urmare, este necesar să se examineze doar primul capăt de cerere (posibilitatea detenției de până la cincizeci de zile) în conformitate cu articolul 5.

235. Aplicând principiile stabilite la punctul 233 supra, Curtea constată că nu ar exista un risc real de încălcare flagrantă a articolului 5 în ceea ce privește arestarea preventivă a reclamantului în Iordania. Curtea are îndoieli serioase cu privire la faptul că un procuror, un ofițer GID, care este direct responsabil de urmărirea penală, și ale căror birouri sunt în clădirea GID, ar putea fi corect considerat a fi "judecător sau alt magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare" (a se vedea, de exemplu, *Medvedyev și alții împotriva Franței* [GC], nr. 3394/03, § 124, CEDO 2010 ...; și *Kulomin v. Ungaria* citată la punctul 155 supra). În consecință, nu se poate atașa o pondere foarte mare faptului că, în conformitate cu amendamentele la Codul iordanian de procedură penală, reclamantul ar fi adus în fața procurorului în douăzeci și patru de ore (vezi dl relatarea dlui Al-Khalila și a dlui Najdawi de la punctul 96 supra). Cu toate acestea, Iordania intenționează în mod clar să aducă reclamantul la proces și trebuie să facă acest lucru în termen de cincizeci de zile. Curtea este de acord cu Lord Phillips că detenția de cincizeci zi este departe de durata perioadei de detenție necesară pentru o încălcare flagrantă a articolului 5 și, prin urmare, nu ar fi nicio încălcare a prezentului articol, în cazul în care reclamantul ar fost deportat în Iordania.

V. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 6 DIN CONVENȚIE

7. În temeiul articolului 6 din Convenție, reclamantul s-a mai plâns că ar fi expus la un risc real de negare flagrantă de dreptate, dacă ar fi rejudecat în Iordania pentru oricare dintre infracțiunile pentru care a fost condamnat *in absentia*.

Articolul 6 prevede următoarele:

"În stabilirea ... oricărei acuzații penale împotriva sa, orice persoană are dreptul la un proces echitabil ... la o audiere ... de către o instanță independentă și imparțială, instituită prin lege. "

A. Susținerile părților

1. Guvernul

237. Guvernul a susținut că această Curte ar trebui să adopte abordarea Camerei Lorzilor și să constate că articolul 6 ar putea fi angajat în context extrateritorial doar atunci când un proces nedrept în statul primitor ar avea consecințe grave pentru reclamant. A acceptat, totuși, că, în cazul de față, ar fi consecințe grave pentru reclamant dacă ar fi condamnat și, prin urmare, a acceptat aplicarea testului "negării flagrante de dreptate".

238. Guvernul a susținut în continuare că "negarea flagrantă" trebuie să fie interpretată în sensul unei încălcări "atât de fundamentală încât să reprezinte o anulare sau distrugere a însăși esenței dreptului garantat" (a se vedea opinia separată în Mamatkulov și Askarov, citată mai sus). În opinia Guvernului, acesta este o exigență strictă, care ar putea fi satisfăcută numai în cazuri excepționale. În plus, sunt necesare motive întemeiate pentru a arăta că o negare flagrantă de dreptate ar avea loc.

239. Guvernul a adoptat raționamentul SIAC și al Camerei Lorzilor că negarea flagrantă de dreptate nu ar avea loc în cazul de față. A acceptat că a existat o lipsă de independență structurală în Curtea Securității de Stat, dar care a fost remediată prin recurs în fața Curții de Casație. Nu există nimic la nivel de principiu sau în jurisprudența Curții care să indice că lipsa de independență structurală a unei instanțe înseamnă, în mod automat, că ar fi o negare flagrantă de dreptate; o evaluare a gradului de nedreptate este mereu necesară, evaluare care ar putea fi realizată doar pe o bază mai largă decât să te uiți pur și simplu la o lipsă de independență structurală. În consecință, critica internațională a Curții Securității de Stat sau documentele internaționale cu privire la judecarea civililor de către instanțele militare nu pot avea o pondere foarte mare în cauză.

240. Același lucru este valabil și pentru o lipsă de asistență juridică înainte de proces: articolul 6 nu conferă un drept absolut de a avea o astfel de asistență. Este clar din concluziile SIAC că autoritățile iordaniene acționează cu prudență în cazul reclamantului și ar fi pe deplin conștiente de faptul că rejudecarea cauzei reclamantului ar fi monitorizată îndeaproape. De exemplu, era puțin probabil ca instanțele iordaniene să se bazeze pe ceva ce reclamantul a declarat în timpul interogatoriului în fața GID și care nu a fost repetat în fața procurorului; legea iordaniană permite absența unui avocat în fața procurorului doar pentru un motiv bine întemeiat (a se vedea raportul dlui Al-Khalila și dl Najdawi în paragraful 97 supra).

241. Guvernul a acceptat că admiterea de probe obținute prin tortură a inculpatului ar face procesul nedrept. Cu toate acestea, aceeași propoziție nu se aplică probelor obținute prin maltratare, care nu se ridică la nivelul de gravitate pentru a fi calificată ca tortură: chiar și într-un context "intern", o

distincție a fost elaborată de către Curte între inechitabil ca urmare a probelor obținute prin tortură și probele obținute prin alte forme de rele tratamente. Când maltratarea nu a atins pragul de tortură, există o marjă de apreciere pentru a stabili dacă probele obținute prin rele tratamente ar putea fi folosite la proces (*Jalloh împotriva Germaniei* [GC], nr. 54810/00, §§ 99, 106-107, CEDO 2006 IX). Mai mult decât atât, pentru a distinge între tortură și alte forme de maltratare, Curtea a aplicat standardul înalt prevăzut la articolul 1 din UNCAT (a se vedea punctul 125 de mai sus). În speță, SIAC nu a constatat că dovezile împotriva reclamantului au fost obținute prin tortură, ci doar că există un risc real ca acestea să fi fost obținute prin rele tratamente contrare articolului 3. În consecință, nu exista niciun temei pentru a conchide că utilizarea acestor elemente ar fi în mod automat o negare flagrantă de dreptate.

242. De asemenea, Guvernul a susținut că ar trebui să se aplice un standard ridicat de probă atunci când, în context extrateritorial, reclamantul pretinde că probele obținute prin tortură sau maltratare ar fi folosite într-un proces în statul de reședință. Guvernul a constatat că instanțele de judecată din Marea Britanie ar admite o probă unde există un risc real ca aceasta să fi fost obținută prin tortură, cu condiția să nu se fi stabilit în urma unei analize de probabilitate că a fost astfel obținută (Camera Lorzilor în *A și alții* (nr. 2) a se vedea punctele 136 și 137 de mai sus). Având în vedere, prin urmare, ca probele în prezenta cauză ar putea fi în mod legal și corect recunoscute în Regatul Unit, ar fi illogic ca deportarea din Marea Britanie să poată fi împiedicată pe aceste motive. Prin urmare, Guvernul a susținut că existența unui risc real că probele să fi fost obținute prin tortură sau alte rele tratamente nu este suficientă. În schimb, o negare flagrantă de dreptate nu ar putea apărea dacă nu a fost stabilit pe baza unui test de probabilitate sau dincolo de orice îndoială rezonabilă că probele au fost obținute prin tortură. Acest standard de probă este în concordanță cu standardul aplicat de către Curte în cauze "interne" cu privire la articolele 3 și 6; cu articolul 15 din UNCAT, și cu *re: El Motassadeq*, hotărârea Curții de Apel Düsseldorf, *Singh*, și *Mahjoub* (a se vedea, respectiv, punctele 129, 133, 135, 139 și 140, și 153 de mai sus). Reclamantul nu a stabilit astfel în cazul său: probele invocate nu au adăugat nimic la probele care au fost depuse în fața SIAC și au fost, în orice caz, contrazise de dl Al-Khalila și dl Najdawi. Mai mult, *Mamatkulov* și *Askarov*, citată anterior, a arătat că rapoartele generale care arată că probele obținute prin tortură sunt de obicei admise într-un stat de destinație nu sunt suficiente pentru a stabili că un anumit reclamant va suferi o negare flagrantă de dreptate. Este nevoie de mai multe dovezi directe.

243. Guvernul a considerat că argumentul reclamantului că există o obligație de a investiga acuzațiile de tortură nu este relevant: Iordania nu este un stat contractant la Convenție, deci nu are nicio obligație pozitivă de a investiga încălcări ale articolului 3 din Convenție. Similar, deși este dificil pentru un inculpat iordanian să arate că o mărturisire făcută procurorului nu

a fost voluntară (pentru că sarcina probei este la el și nu la procuror), SIAC a găsit că este acceptabil ca legea iordaniană să fie astfel. Ea a constatat, de asemenea, că decizia unei instanțe din Iordania care aplică această sarcină a probei nu ar fi în mod evident nerezonabilă sau arbitrară și, astfel, nu ar apărea nicio negare flagrantă de dreptate.

244. În cele din urmă, Guvernul a declarat că nici un test special nu ar trebui să se aplice probelor obținute prin tortură sau alte rele tratamente de către terți, altul decât oricărui alt factor care ar putea face un proces nedrept. Când nu ezista nimic mai mult decât un risc real ca probele să fi fost obținute prin maltratare, admiterea acestor probe la proces nu ar echivala cu o anulare completă a dreptului la un proces echitabil.

245. Prin urmare, Guvernul a susținut că acești trei factori (lipsa de independență, lipsa de asistență juridică și riscul de admitere a dovezilor obținute în urma torturii), chiar luate cumulativ, nu ar echivala cu o negare flagrantă de dreptate.

2. Reclamantul

246. Spre deosebire de Guvern, reclamantul nu a considerat impunerea unei detenții lungi ca o condiție prealabilă pentru o constatare a unei denegări flagrantă de dreptate, mai degrabă riscul unei detenții prelungite era o agravantă de nedreptății.

247. Reclamantul a susținut că testul denegării flagrante de dreptate este unul calitativ și nu cantitativ. "Flagrant" înseamnă că "anulează însăși esența dreptului", dar nu este nevoie ca dreptul să fie complet anulat. De asemenea, înseamnă că nedreptatea trebuie să fie manifestă și previzibilă.

248. Reclamantul a susținut că o negare flagrantă de dreptate ar avea loc cu ocazia rejudecării sale în cazul în care următorii factori ar fi luați în considerare în mod cumulativ: (i) Curtea Securității de Stat este un tribunal militar, ajutat de un procuror militar, (ii), el este un suspect de terorism civil notoriu; (iii) acuizarea împotriva lui s-a bazat decisiv pe mărturii cu privire la care există un risc foarte real să fi fost obținute prin tortură sau alte rele tratamente de către agenți militari și (iv) Curtea Securității de Stat nu va investiga în mod corespunzător dacă mărturiile au fost obținute prin tortură sau maltratare.

249. În ceea ce privește compoziția militară a Curții Securității de Stat, reclamantul s-a bazat, în primul rând, pe condamnarea de către Comitetul pentru Drepturile Omului a practicii judecării civililor de către instanțe militare (a se vedea paragrafele 157-159 de mai sus). În al doilea rând, el s-a bazat pe criticile internaționale specifice la adresa Curții Securității de Stat din Iordania. Aceste critici s-au concentrat pe: posibilitatea unor perioade lungi de detenție *incommunicado* fără control judiciar (la ordinul Ministerului Public, un ofițer militar); eșecul Curții Securității de Stat de a investiga în mod adecvat acuzațiile de tortură, și lipsa de independență și imparțialitate a instanței. De asemenea, reclamantul a invocat caracterul

abuziv al regulilor iordaniene cu privire la dovezi. Chiar și din relatarea dlui Al-Khalila și a dlui Najdawi, reiese că potrivit Curții de Casație, odată ce o mărturisire a fost repetată în fața procurorului, cade în sarcina pârâtului de a demonstra că procurorul a fost complice la obținerea ea involuntară. În cazul în care pârâtul nu a dovedit astfel, mărturisirea este admisibilă, indiferent de orice abuz al GID.

250. În acest context, el a susținut că respectiva Curte a Securității de Stat din Iordania este chiar mai criticabilă decât Curtea Securității de Stat din Turcia, examinată în *Ergin (nr. 6)*, citată mai sus. Atât *Al-Moayad*, citată mai sus, cât și *Drozd și Janousek împotriva Franței și Spaniei*, 26 iunie 1992, seria A nr. 240, au sugerat că procesul în fața unui tribunal militar ar fi, în sine, o încălcare flagrantă a articolului 6.

251. În ceea ce privește plângerea sa cu privire la posibila admitere a probelor obținute prin tortură, reclamantul a invocat o dovadă în plus pe care a obținut-o (rezumată la punctele 102-105 de mai sus), prin care a arătat că: (i) mărturisirile lui Al-Hamasher și Abu Hawsher au fost determinante pentru condamnarea sa în procesele inițiale, și (ii), acești bărbați și unii dintre ceilalți inculpați din fiecare proces anterior au fost ținuți izolați, fără asistență juridică și torturați. Reclamantul a susținut că mărturia doamnei Refahi a fost corectă: utilizarea amprente pe o declarație era un semn clar că o mărturisire este falsă (a se vedea 104 paragraful de mai sus). O amprentă nu era pur și simplu, după cum dl Al-Khalili și dl Najdawi au sugerat, un semn că cel care a dat declarația era analfabet, cu atât mai puțin atunci când, în cazul lui Abu Hawsher, acuizarea împotriva lui era că el a citit cărțile reclamantului.

252. De asemenea, reclamantul a susținut că orice distincție posibilă între tortură și rele tratamente (fie în dreptul internațional sau în Convenție) este nesemnificativă pentru două motive. În primul rând, afirmația lui a fost că maltratarea lui Al-Hamasher și Abu Hamsher a fost atât de gravă încât constituie tortură. În al doilea rând, există o încălcare a articolului 6 ori de câte ori maltratarea a fost aplicată pentru a asigura o mărturisire și era clar că Al-Hamasher și Abu Hamsher au fost maltratați pentru acest motiv.

253. Utilizarea dovezilor obținute prin tortură este o negare flagrantă de dreptate. Interdicția privind utilizarea dovezilor obținute în urma torturii este, în opinia reclamantului, o parte a mecanismului internațional prin care interzicerea *ius cogens* a torturii a fost exprimată. Această interdicție a fost consacrată la articolul 15 din UNCAT și prin jurisprudența acestei instanțe. Excepția de la articolul 15 ar trebui să fie coroborată cu articolul 12 din UNCAT, care a instituit o obligație de a investiga ori de câte ori există motive rezonabile de a se crede că un act de tortură a fost comis. Reiese clar din rapoartele organismelor ONU și a ONG-urilor (rezumate la punctele 106-124 de mai sus), că procurorul iordanian era incapabil să investigheze în mod corespunzător acuzațiile de tortură și, într-adevăr, nu a făcut acest lucru atunci când aceste afirmații au fost făcute în procesele în absență ale

reclamantului. Prin urmare, deși a acceptat că nu a demonstrat prin testul de probabilitate că, în cazul său, probele au fost obținute prin tortură, el a demonstrat dincolo de orice îndoială rezonabilă că Iordania nu va investiga acuzațiile care au fost făcute.

254. Este incorect ca Guvernul să sugereze că legea iordaniană este în concordanță cu legislația engleză cu privire la standardul probei; legea engleză nu va admite probe în cadrul procedurilor penale, până când urmărirea penală nu poate dovedi că probele nu au fost obținute prin tortură (vezi *Mushtaq* la punctul 138 de mai sus). Mai mult, punctul de vedere al majorității Camerei Lorzilor în *A și alții* (nr. 2) (a se vedea paragraful 136 și 137 de mai sus) a fost fondat pe presupunerea că, în Marea Britanie, o instanță independentă, SIAC, va investiga riguros orice acuzație că probele au fost obținute prin tortură. Această presupunere nu este adevărată pentru Curtea Securității de Stat iordanienă. Înaintea Curții Securității de Stat, sarcina probei cade pe pârât, care trebuie să demonstreze că o mărturisire a fost obținută prin tortură. Acest lucru este nedrept pentru că nu este însoțit de unele dintre cele mai de bază măsuri de protecție împotriva relelor tratamente, cum ar fi înregistrarea interogatoriului, perioade limitate de detenție și accesul la avocați și medici.

255. Prin urmare, pentru aceste motive, este nedrept să se aștepte ca el să demonstreze dincolo de orice îndoială rezonabilă sau prin testul de probabilitate că martorii-cheie, în cazul său, au fost torturați.

256. În ceea ce privește concluziile instanțelor naționale, reclamantul a susținut că Curtea de Apel a avut o abordare corectă și a comparat în mod corect riscul real ca mărturiile să fi fost obținute prin tortură cu "litanie de lipsuri ale unor măsuri de protecție de bază" în procedura penală iordaniană. Prin contrast, Camera Lorzilor a săvârșit o eroare concentrându-se doar pe riscul că probele au fost obținute prin tortură și nu a făcut analizat combinația de vicii de procedură pe care reclamantul le-a invocat. Camera Lorzilor s-a întemeiat greșit pe *Mamatkulov și Askarov*, citată mai sus. Evaluarea Marii Camere, în acest caz a fost colorată de problema ridicată în temeiul articolului 34, documentele înaintate în cauză nu au fost la fel de specifice și detaliate și nu a existat aceeași acumulare de factori ca în cazul său.

B. Admisibilitate

257. Curtea constată că această plângere nu este în mod vădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 din Convenție. De asemenea, Curtea constată că aceasta nu este inadmisibilă din orice alte motive. Prin urmare, trebuie declarată admisibilă.

C. Fond

1. Principii generale

a. Testul "denegării flagrante de dreptate"

258. Este stabilit în jurisprudența Curții că o problemă ar putea fi ridicată în mod excepțional pe terenul articolului 6 de către o expulzare sau o decizie de extrădare, în condițiile în care fugarul a suferit sau suferă un risc de denegare flagrantă de dreptate în statul solicitant. Acest principiu a fost prima dată stabilit în *Soering împotriva Regatului Unit*, 7 iulie 1989, § 113, Seria A nr. 161 și a fost confirmat ulterior de către Curte într-un număr de cazuri (a se vedea, printre altele, *Mamatkulov și Askarov*, citată mai sus, §§ 90 și 91; *Al-Saadoon și Mufdhi împotriva Regatului Unit*, nr. 61498/08, § 149, CEDO 2010 ...).

259. În jurisprudența Curții, termenul de "denegare flagrantă de dreptate" este sinonim cu un proces care este vădit contrar dispozițiilor articolului 6 sau principiilor cuprinse în acesta (*Sejdovic împotriva Italiei* [GC], nr. 56581/00, § 84, CEDO 2006 II, *Stoichkov*, citată mai sus, § 56, *Drozd și Janousek* citată mai sus, § 110). Deși nu este necesar să se definească termenul în termeni mai preciși, Curtea a arătat, totuși, că anumite forme de nedreptate ar putea echivala cu o denegare flagrantă de dreptate. Acestea au inclus:

- condamnarea în lipsă fără posibilitate, ulterioară, de a obține o redeschidere a cauzei (*Einhorn*, citată mai sus, § 33; *Sejdovic*, citată mai sus, § 84; *Stoichkov*, citată mai sus, § 56);
- un proces sumar și realizat cu un dispreț total față de dreptul la apărare (*Bader și Kanbor*, citată mai sus, § 47);
- detenția fără acces la un tribunal independent și imparțial pentru a avea verifica legalitatea detenției (*Al-Moayad*, citată mai sus, § 101);
- refuzul deliberat și sistematic de acces la un avocat, mai ales pentru o persoană deținută într-o țară străină (ibid.).

260. Este de remarcat că, la douăzeci și doi ani de la hotărârea *Soering*, Curtea nu a mai constatat că o expulzare ar fi o încălcare a articolului 6. Acest fapt, atunci când este luat împreună cu exemplele date în paragraful precedent, servește pentru a sublinia punctul de vedere al Curții, că "denegarea flagrantă de dreptate" este un test strict. O denegare flagrantă de dreptate merge dincolo de simple nereguli sau lipsă de garanții în cadrul procedurilor de judecată, care ar putea conduce la o încălcare a articolului 6, dacă au loc în statul contractant în sine. Ceea ce este necesar este o încălcare a principiilor procesului echitabil, garantat de articolul 6, care este atât de fundamentală încât să constituie o anulare, sau distrugerea a însăși esenței dreptului garantat de articolul respectiv.

261. În evaluarea dacă acest test a fost îndeplinit, Curtea consideră că același standard și sarcină a probei ar trebui să se aplice ca și în cazurile de expulzare care pun probleme pe articolul 3. Prin urmare, aparține reclamantului să prezinte elemente de natură să demonstreze că există motive serioase de a crede că, în cazul în care acesta este expulzat dintr-un stat contractant, ar fi expus unui risc real de a fi supus la o denegare flagrantă de dreptate. În cazul în care sunt aduse astfel de dovezi, Guvernul trebuie să risipească orice îndoieli cu privire la aceasta (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Saadi împotriva Italiei*, citată mai sus § 129).

262. În cele din urmă, având în vedere situația de fapt din prezenta cauză, Curtea nu consideră necesar să se stabilească dacă o denegare flagrantă de dreptate apare doar atunci când procesul în cauză ar avea consecințe grave pentru reclamant. Este cert în prezenta cauză că sentințele care au fost deja pronunțate în absența reclamantului, și la care ar fi expus după rejudecare, sunt pedepse grele la închisoare.

b. Admiterea probelor obținute prin tortură reprezintă o denegare flagrantă de dreptate?

263. Curtea este de acord cu raționamentul Curții de Apel că problema centrală în prezenta cauză este riscul real ca probele obținute prin tortura aplicată unor terțe persoane să fie admise la rejudecarea cauzei reclamantului. În consecință, este necesar să se ia în considerare încă de la început dacă utilizarea la proces a probelor obținute prin tortură ar echivala cu o denegare flagrantă de dreptate. În comun cu Curtea de Apel (vezi paragraful 51 de mai sus), Curtea consideră că acest lucru ar fi o denegare de dreptate.

264. Dreptul internațional, ca drept comun, a declarat opoziția fără echivoc față de admiterea de probe obținute prin tortură. Există motive legale și morale puternice pentru acest lucru.

Este adevărat, așa cum Lord Phillips a observat în decizia Camerei Lorzilor în cazul de față, că unul dintre motivele pentru interdicere este că statele trebuie să aibă o poziție fermă împotriva torturii prin excluderea probelor pe care le produce. Într-adevăr, după cum Curtea a constatat în *Jalloh*, citată mai sus, § 105, admiterea probelor obținute prin tortură ar servi doar pentru a legitima indirect un fel de comportament imoral pe care autorii articolului 3 din Convenție au căutat să-l interzică.

Există și alte motive la fel de convingătoare pentru excluderea probelor obținute prin tortură. După cum a observat Lord Bingham în A și alții nr. § 52, probele obținute prin tortură ar trebui excluse pentru că "nu sunt de încredere, sunt nedrepte, jignitoare la adresa standardelor obișnuite de umanitate și decență și incompatibile cu principiile care ar trebui să anime un tribunal care dorește să administreze justiția". Curtea este de acord cu aceste motive: a constatat deja că declarațiile obținute cu încălcarea articolului 3 sunt intrinsec nesigure (*Soylemez v. Turcia*, nr. 46661/99, §

122, 21 septembrie 2006). Într-adevăr, experiența a demonstrat de prea multe ori că victima torturii va spune orice - adevărat sau nu – aceasta fiind cea mai scurtă metodă de a se elibera din chinul torturii.

Mai important, niciun sistem juridic bazat pe statul de drept nu poate aproba admiterea de probe - chiar de încredere - care au fost obținute printr-o astfel de practică barbară cum este tortura. Judecata este o piatră de temelie a statului de drept. Dovezile obținute prin tortură dăunează iremediabil acest proces; înlocuiește statul de drept cu forța și întinează reputația oricărei instanțe care o admite. Dovezile obținute prin tortură sunt excluse pentru a proteja integritatea procesului de judecată și, în cele din urmă, a statului de drept în sine.

265. Aceste motive subliniază primatul acordat interzicerii dovezilor obținute prin tortură în sistemul Convenției și a dreptului internațional. În sistemul Convenției, în hotărârea recentă în *Gäfgen împotriva Germaniei* [GC], nr. 22978/05, § § 165-167, CEDO 2010 ..., Curtea a reiterat că aspectele specifice sunt relevante în ceea ce privește utilizarea în cadrul procedurilor penale a probelor obținute cu încălcarea articolului 3. Aceasta a observat:

"Utilizarea unor astfel de dovezi, obținute ca urmare a unei încălcări a unuiu dintre drepturile esențiale și absolut garantate de Convenție, ridică întotdeauna probleme serioase cu privire la corectitudinea procedurii, chiar dacă admiterea unor astfel de probe nu a fost decisivă pentru condamnare.

În consecință, Curtea a constatat, în ceea ce privește mărturiisrile ca atare, că admiterea declarațiilor obținute ca urmare a torturii sau a altor forme de maltratare, cu încălcarea articolului 3 ca probe pentru a stabili faptele relevante în cadrul procedurilor penale fac întreaga procedură nedreaptă. Aceasta constatare se aplică indiferent de valoarea probatorie a declarațiilor și indiferent dacă utilizarea lor a fost decisivă pentru condamnarea inculpatului.

În ceea ce privește utilizarea la proces a dovezilor obținute ca un rezultat direct al maltratării, cu încălcarea articolului 3, Curtea a considerat că dovezile incriminatoare reale obținute ca urmare a actelor de violență, cel puțin în cazul în care aceste acte trebuie să fie caracterizat drept tortură, nu ar putea fi invocate ca dovadă a vinovăției, indiferent de valoarea lor probatorie (trimiteri omise) ".

Gäfgen reflectă poziția clară, constantă și fără echivoc a acestei Curți în ceea ce privește dovezile obținute în urma torturii. Se confirmă ceea ce Curtea de Apel, în speță, a constatat deja: în sistemul Convenției, interzicerea utilizării probelor obținute prin tortură este fundamentală. *Gäfgen* confirmă, de asemenea, punctul de vedere al Curții de Apel potrivit căruia există o diferență esențială între o încălcare a articolului 6 din cauza admiterii de probe obținute prin tortură și încălcări ale articolului 6, care se bazează pur și simplu pe defecte în procesul de judecată sau în componența instanței de judecată (a se vedea paragraful 45-49 din hotărârea Curții de Apel, citat la punctul 51 de mai sus).

266. Sprijin puternic pentru acest punct de vedere se găsește în dreptul internațional. Puține norme internaționale referitoare la dreptul la un proces echitabil sunt mai fundamentale decât excluderea probelor obținute prin tortură. Există puține tratate internaționale cu răspândire mai largă decât UNCAT. O sută patruzeci și nouă de state sunt parte la dispozițiile acestuia, inclusiv toate statele membre ale Consiliului Europei (a se vedea punctul 125 de mai sus). UNCAT reflectă voința clară a comunității internaționale de a consfinți interzicerea *ius cogens* a torturii și de a lua o serie de măsuri pentru eradicarea torturii și pentru a elimina orice stimulent pentru practicarea sa. Cea mai importantă dintre prevederile UNCAT este articolul 15, care interzice, în termeni absoluți, admiterea de probe obținute prin tortură. Se impune o obligație clară asupra statelor. Așa cum a evidențiat Comitetul ONU împotriva torturii, articolul 15 este vast. Acesta a fost interpretat ca fiind aplicabil oricărei proceduri, inclusiv, de exemplu, proceduri de extrădare (*P.E. v. Franța*; *G.K. împotriva Elveției*, și *Irastorza Dorronsoro*: a se vedea punctele 130 și 132 de mai sus). *P.E. și G.K.* arată, de asemenea, că articolul 15 se aplică "oricărei afirmații" care se stabilește că a fost făcută ca urmare a torturii, nu doar celor făcute de către acuzat (a se vedea, de asemenea, în acest sens *Harutyunyan v. Armenia*, nr. 36549/03, § 59, CEDO 2007 VIII și *Mthembu împotriva Statului*, caz nr. 379/2007, [2008] ZASCA 51, citat în *Gäfgen*, citată mai sus, § 74). Într-adevăr, singura excepție de la această interdicție pe articolul 15 o permite este în procedurile împotriva persoanei acuzate de tortură.

267. Pentru motivele de mai sus, Curtea consideră că admiterea de probe obținute în urma torturii este vădit contrară, nu doar dispozițiilor articolului 6, dar și standardelor internaționale cele mai de bază ale unui proces echitabil. Aceasta ar face întregul proces nu numai imoral și ilegal, dar, de asemenea, în întregime nefiabil în ceea ce privește rezultatul acestuia. Aceasta ar fi, prin urmare, o denegare flagrantă de dreptate. Curtea nu exclude că se pot aplica considerente similare și în cazul probelor obținute prin alte forme de maltratare care nu se încadrează în noțiunea de tortură. Cu toate acestea, cu privire la faptele din prezenta cauză (a se vedea paragrafele 269-271 de mai jos), nu este necesar să se răspundă la această întrebare.

2. Cazul reclamantului

268. Reclamantul a afirmat că rejudecarea procesului lui ar echivala cu o denegare flagrantă de dreptate din cauza unui număr de factori, printre care lipsa unui avocat în timpul interogatoriului, notorietatea sa și componența Curții Securității de Stat (a se vedea punctul 248 de mai sus). Cu toate acestea, după cum Curtea a observat, problema centrală în cauza de față este admiterea dovezilor obținute în urma torturii. În consecință, se va examina mai întâi această plângere.

a. Probe obținute prin tortură

269. Declarațiile incriminatoare împotriva reclamantului au fost făcute de către Al-Hamasher în procesul cu privire la reformare și provocare și de Abu Hawsher în procesul conspirației mileniului (a se vedea paragrafele 9 - 20 mai sus). SIAC a constatat că a existat cel puțin un risc real ca aceste declarații incriminatoare să fi fost obținute ca urmare a tratamentului GID care a încălcat articolul 3, acesta putându-se sau nu ridica la standardul de tortură (a se vedea punctul 420 din hotărâre, citat la paragraful 45 supra).

270. Nu este clar din hotărârea sa de ce SIAC s-a simțit în imposibilitatea de a ajunge la o concluzie clară dacă maltratarea a constituit tortură. Afirmatia precisă efectuată de către Abu Hawsher este că el a fost bătut la tălpi până când pielea îi cădea la fiecare spălat (a se vedea paragraful 103 de mai sus). Cicatricile lui Al-Hamasher sunt în concordanță cu aceeași formă de maltratare (a se vedea punctul 102 de mai sus). Scopul maltratării, dacă aceasta a avut loc, ar fost doar pentru a obține informații sau mărturisiri. Mai mult decât atât, bătaia la tălpi, mai frecvent cunoscută sub numele de *bastinado*, *falanga* or *falaka* este o practică care a fost examinată deja de către Curte. Aceasta cauzează dureri severe și suferință victimei și, atunci când scopul său este de a pedepsi sau de a obține o mărturisire, Curtea a nu avut nicio ezitare în a o caracteriza ca tortură (a se vedea, printre multe autorități, *Salman v. Turcia* [GC], nr. 21986/93, §§ 114 și 115, CEDO 2000 VII; *Valeriu și Nicolae Roșca c. Moldovei*, nr. 41704/02, § 64, 20 octombrie 2009; *Diri împotriva Turciei*, nr. 68351/01, §§ 42–46, 31 iulie 2007, *Mammadov v. Azerbaijan*, nr. 34445/04, §§ 68 și 69, 11 ianuarie 2007). Prin urmare, există toate motivele pentru a concluziona că, dacă Abu Hawsher și Al-Hamasher au fost maltratați în modul în care aceștia pretind, este vorba despre tortură.

271. Această concluzie înseamnă că cele două chestiuni rămase pe care Curtea trebuie să ia în considerare sunt: (i) dacă un risc real de admitere a dovezilor obținute în urma torturii este suficient; și (ii) în caz afirmativ, dacă o denegare flagrantă de dreptate ar putea apărea în acest caz.

i. Riscul real de admitere a probelor obținute prin tortură este suficient?

272. Pentru a răspunde acestei întrebări, Curtea începe prin a spune că dovezile că Abu Hawsher și Al-Hamasher au fost torturați sunt chiar mai convingătoare decât la momentul deciziei SIAC. Relatarea dlui Al-Khalili și a dlui Najdawi este, în cea mai mare parte, echilibrată și obiectivă. Evaluează sincer punctele forte și punctele slabe ale sistemului Curții iordaniane de Securitate și recunoaște încercările GID de a smulge mărturii de la suspecți. Cu toate acestea, principala slăbiciune a raportului este că autorii nu examinează ei înșiși acuzațiile de tortură care au fost făcute de către coînculpații reclamantului, raportul doar înregistrează concluziile Curții Securității de Stat de la fiecare proces, potrivit cărora coînculpați nu au fost torturați. Doamna Refahi, pe de altă parte, a călătorit de două ori în

Iordania pentru interviuri cu avocații și inculpații din procesele inițiale. Cele doi declarații relatează detaliat interviurile sale și înregistrează, în termeni clari și specifici, acuzațiile de tortură făcute de către inculpați. Există toate motivele să se prefere această probă în defavoarea concluziilor mai generalizate ale dlui Al-Khalili și dlui Najdawi. Mai mult, în procesul conspirației mileniului, unele confirmări ale afirmațiilor lui Abu Hawsher se găsesc în raportul Amnesty International din 2006, care stabilește concluziile sale că patru dintre inculpați, printre care Abu Hawsher, au fost torturați. Acuzațiile de maltratare a unui coinculpat, Ra Ed Hijazi, sunt deosebit de convingătoare, nu în ultimul rând pentru că mai mulți martori au raportat că l-au văzut sprijinit de doi gardieni la reconstituirea la locul crimei și, așa cum este înregistrat în declarația doamnei Peirce, tratamentul său pare să fi făcut obiectul unui protest diplomatic al Statelor Unite ale Americii (a se vedea punctele 103 și 114 de mai sus). În cele din urmă, o anumită pondere trebuie acordată faptului că tortura este larg răspândită în Iordania. În orice caz, era mai rău atunci când coinculpații reclamantului au fost reținuți și interogați. Natura sistemică a torturii de către GID (și atunci și acum) se coroborează cu acuzațiile specifice și detaliate care au fost făcute de către Abu Hawsher și Al-Hamasher.

273. Cu toate acestea, chiar acceptând că există doar un risc real ca probele împotriva reclamantului să fi fost obținute prin tortură, pentru următoarele motive, Curtea consideră că ar fi nedrept să se impună o sarcină și mai mare de probă asupra lui.

274. În primul rând, Curtea nu consideră că testul de probabilitate, astfel cum este aplicat de majoritatea Camerei Lorzilor din *A. și alții (nr. 2)*, este necesar în acest context. Acest caz privea o acțiune în fața SIAC pentru a determina dacă suspiciunile Secretarului de Stat că o persoană a fost implicată în terorism au fost corecte. Această procedură a fost foarte diferită de procedura penală din cazul de față, în care un inculpat s-ar putea confrunta cu o perioadă foarte lungă de închisoare dacă va fi condamnat. În orice caz, majoritatea Camerei Lorzilor în *A. și alții (nr. 2)* a constatat că aparținea SIAC să facă testul de probabilitate: un recurent în fața SIAC trebuia doar să indice un motiv plauzibil că probele ar fi fost obținute prin tortură. Prin urmare, Curtea nu consideră *A. și alții (nr. 2)* ca fiind o autoritate pentru afirmația generală că, sub rezerva unui test de probabilitate, dovezile pretinse a fi fost obținute prin tortură ar fi admisibile în procedurile judiciare în Marea Britanie, cu atât mai puțin în cadrul procedurilor penale (vezi, secțiunea 76 (2) din Legea privind probele penale 1984 și *R. v Mushtaq*, punctul 138 de mai sus).

275. În al doilea rând, Curtea nu consideră că jurisprudența canadiană și germană, care a fost prezentată de către Guvern (a se vedea punctele 133, 135, 139 și 140, și 153 de mai sus), oferă sprijin pentru poziția sa. În *Singh*, părțile au convenit că afirmațiile trebuie dpvedite pe baza unui test de probabilitate, sarcina probei nu a fost subiectul acestui caz. *Mahjoub*, un caz

de securitate națională care cuprindea materiale care nu au fost prezentate recurentului, a urmat abordarea adoptată de Camera Lorzilor în *A și alții* (nr. 2), o abordare pe care Curtea a constatat-o a fi inadecvată în cazul de față. În *re: El Motassadeq*, Curtea de Apel Hamburg a luat în considerare doar rapoartele de natură generală potrivit cărora autoritățile americane au torturat suspecți de terorism și, în orice caz, nu a atras concluzii "nici incriminatorii și nici exoneratorii" din probele în cauză (a se vedea *El Motassadeq împotriva Germaniei*, citată mai sus). În plus, nu pare că problema standardului de probă care a fost aplicat de către Curtea de Apel Hamburg a fost urmărită în recurs la Curtea Federală de Justiție sau la Curtea Constituțională și nu a făcut parte din plângerea lui *El Motassadeq* la această Curte. În cele din urmă, este clar din raționamentul Curții de Apel Düsseldorf că nu a aplicat un test de probabilitate pentru afirmațiile persoanei respective. În schimb, a fost de ajuns că exista un risc real (*konkrete Gefahr*) că Turcia nu ar respecta articolul 15 din UNCAT, că există dovezi rezonabile (*begründete Anhaltspunkte*) că declarațiile făcute de către coinculpați au fost obținute prin tortură, și că exista un risc, susținut de dovezi concrete (*durch konkrete Indizien belegte Gefahr*) că declarațiile luate de coacuzat ar putea fi folosite în cadrul unei proceduri împotriva persoanei solicitate în Turcia.

276. În al treilea rând, și cel mai important, trebuie să se ia în considerare dificultățile speciale în probarea acuzațiilor de tortură. Tortura este un rău atât prin barbarie, cât și prin efectul său prin coruperea procesului penal. Aceasta este practică în secret, de multe ori de către anchetatori cu experiență, care sunt calificați să se asigure că nu lasă semne vizibile pe victimă. Frecvent, cei însărcinați să se asigure că tortura nu se produce - tribunale, procurori și personal medical - sunt complici la ascunderea ei. Într-un sistem de justiție penală în care instanțele sunt independente de executiv, în care cazurile sunt urmărite în mod imparțial și în care acuzațiile de tortură sunt conștiincios cercetate, s-ar putea cere, teoretic, unui inculpat să demonstreze că dovezile împotriva lui au fost obținute prin tortură. Cu toate acestea, într-un sistem de justiție penală care este complice la practicile pe care ar trebui să le împiedice, un astfel de standard de probă este total nepotrivit.

277. Curtea Securității de Stat din Iordania este un caz de manual. Nu numai că tortura este practică pe scară largă în Iordania, la fel este și utilizarea de dovezi obținute în urma torturii de către instanțe. În concluziile sale cu privire la articolul 15 din UNCAT, Comitetul împotriva torturii și-a exprimat îngrijorarea cu privire la rapoartele cu privire la utilizarea de mărturisiri forțate în instanțele de judecată (a se vedea punctul 107 de mai sus). Raportorul Special a descris un sistem în care "prezumția de nevinovăție este iluzorie" și "accentul este pus pe obținerea de confesiuni" (a se vedea punctul 110 de mai sus). Rapoartele Amnesty International și Human Rights Watch susțin acest punct de vedere. Amnesty International a

considerat Curtea Securității de Stat de a fi "în mare măsură reticentă" în fața acuzațiilor de tortură, în ciuda faptului că în cei zece ani înainte de 2005, o sută de inculpați au susținut în fața Curții Securității de Stat că au fost torturați pentru a face mărturisiri și afirmații similare au fost făcute în paisprezece astfel de cazuri doar în 2005 (a se vedea punctul 113 de mai sus). Raportul Human Rights Watch 2006 descrie un sistem în care deținuții fac naveta înainte și înapoi între oficialii GID și procuror până când mărturisirile sunt obținute într-o formă acceptabilă (a se vedea punctul 116 de mai sus). În cele din urmă, NCHR și-a exprimat, în rapoartele succesive, preocupările sale proprii, cu privire la modul în care declarațiile obținute prin constrângere devin probe în justiția iordaniană (a se vedea punctele 121 și 122 de mai sus).

278. Curtea recunoaște că legea iordaniană oferă o serie de garanții pentru inculpați în procesele ce țin de securitatea de stat. Utilizarea probelor obținute prin tortură este interzisă. Sarcina acuzării este de a dovedi că mărturisirile făcute la GID nu au fost procurate prin folosirea torturii și doar în raport cu confesiunile făcute în fața procurorului sarcina probei cu privire la tortură se impune inculpatului. Cu toate acestea, în lumina dovezilor prezentate în paragraful precedent, Curtea nu este convinsă că aceste garanții legale au vreo valoare practică reală. De exemplu, dacă un inculpat nu reușește să dovedească faptul că urmărirea penală a fost implicată în obținerea unei mărturisiri involuntare, mărturisirea este admisibilă în conformitate cu legislația iordaniană, indiferent de orice acte anterioare de rele tratamente sau alte abateri ale GID. Aceasta este o distincție tulburătoare pe care o face legea iordaniană, dat fiind gradul de apropiere al Ministerului Public de GID. Mai mult, în timp ce Curtea Securității de Stat poate avea puterea de a exclude probele obținute prin tortură, și-a demonstrat puțin disponibilitatea de a folosi această putere. În schimb, profunzimea unei anchete de către Curtea Securității de Stat cu privire la acuzațiile de tortură este cel puțin discutabilă. Lipsa de independență a Curții Securității de Stat capătă o importanță considerabilă în acest sens. După cum a observat SIAC (la punctul 447 din hotărârea sa, citat la punctul 46 de mai sus) istoricul judecătorilor de la Curtea Securității de Stat:

"Îi poate face sceptici cu privire la acuzațiile de abuz ale GID în privința declarațiilor făcute la Parchet. Ei pot achiesa instinctiv că acuzațiile de rele tratamente sunt o parte din rutina unei strategii de apărare pentru a scuza incriminarea altora. Cadrul legal este slab adaptat pentru a detecta și acționa asupra acuzațiilor de abuz. Modul în care abordează admiterea probelor nu demonstrează un control atent al dovezilor potențial afectate. "

279. Astfel, în timp ce, cu privire la rejudecarea reclamantului, acesta ar putea, fără îndoială, să conteste admisibilitatea declarațiilor lui Abu Hawsher și Al Hamasher și să solicite dovezi care să susțină acest lucru, dificultățile cu care se confruntă în încercarea de a face acest lucru atât de

mulți ani după eveniment și în fața aceleiași instanțe care a respins deja o astfel de afirmație (și respinge de obicei toate aceste cereri) sunt foarte importante într-adevăr.

280. Prin urmare, Curtea consideră că, având în vedere lipsa de dovezi clare a unei examinări corespunzătoare și eficiente a acuzațiilor lui Abu Hawsher și Al Hamasher formulate în fața Curții Securității de Stat, reclamantul și-a îndeplinit sarcina de a stabili că dovezile împotriva lui au fost obținute prin tortură.

ii. Există o denegare flagrantă de dreptate în acest caz?

281. SIAC a constatat că există o mare probabilitate ca declarațiile incriminatoare ale lui Abu Hawsher și Al-Hamasher să fie admise la rejudecarea cauzei reclamantului și că aceste dovezi ar fi considerabile, poate decisive, împotriva lui (a se vedea paragraful 45 de mai sus). Curtea este de acord cu aceste concluzii.

282. Curtea a constatat că o denegare flagrantă de dreptate va apărea atunci când probele obținute prin tortură sunt admise în procesul penal. Reclamantul a demonstrat că există un risc real ca Abu Hawsher și Al-Hamasher să fi fost torturați. Având în vedere această concluzie, Curtea, ca și Curtea de Apel de altfel, constată că există un risc real ca rejudecarea cauzei reclamantului să echivaleze cu o denegare flagrantă de dreptate.

283. Curtea adaugă că este conștientă de faptul că Marea Cameră nu a găsit că acest prag a fost atins în Mamatkulov și Askarov, un factor care a avut o anumită importanță în decizia Camerei Lorzilor cu privire la cauza de față.

284. Cu toate acestea, așa cum a susținut reclamantul, Marea Cameră, în *Mamatkulov și Askarov*, a pus accentul pe efectul obligatoriu al articolului 39, mai degrabă decât pe problemele de fond ridicate, în acel caz, în temeiul articolului 6. În al doilea rând, plângerea făcută de către reclamant în acel caz, cu privire la încălcarea a articolului 6, a fost de caracter general și nespecific, reclamantii întemeindu-se pe faptul că, la momentul extrădării lor nu aveau nicio perspectivă de a avea un proces echitabil în Uzbekistan. În al treilea rând, Curtea a constatat că, deși în lumina informațiilor disponibile la data extrădării reclamantilor, ar fi putut exista motive de îndoială că vor avea un proces echitabil în Uzbekistan, nu existau suficiente dovezi pentru a demonstra că neregulile în studiu ar fi fost de natură să constituie o denegare flagrantă de dreptate; faptul că instanța de la Strasbourg a fost împiedicată să obțină informații suplimentare pentru a ajuta la aprecierea dacă există un astfel de risc real prin refuzul Turciei de a se conforma cu articolul 39 a fost văzut de către Curte ca o chestiune ce trebuie examinată pe terenul articolului 34 din Convenție.

285. În cazul de față, situația este diferită. Dovezi ample au fost prezentate de către părți în privința rejudecării reclamantului în Iordania și au fost examinate atent de către instanțele naționale. Mai mult decât atât, în

cursul procedurii în fața Curții, reclamantul a prezentat dovezi suplimentare concrete și convingătoare, potrivit cărora coînculpații au fost torturați. El a arătat, de asemenea, că Curtea Securității de Stat iordaniană s-a dovedit a fi incapabilă de a investiga în mod adecvat acuzațiile de tortură și să excludă dovezi obținute prin tortură, așa cum articolul 15 din UNCAT cere să facă. Plângerea sa nu este generală și nespecifică, ca cea din *Mamatkulov și Askarov*, ci este un atac susținut și bineîntemeiat asupra unui sistem al Curții Securității de Stat, care îl va rejudeca cu încălcarea uneia dintre normele fundamentale ale justiției penale internaționale, interzicerea utilizării probelor obținute prin tortură. În aceste condiții, și contrar reclamațiilor în *Mamatkulov și Askarov*, în cauza de față reclamantul a îndeplinit sarcina probei cu privire la existența unui risc real de denegare flagrantă de dreptate dacă ar fi deportat în Iordania.

b. Celelalte capete de cerere întemeiate pe articolul 6

286. Curtea consideră că concluzia de mai sus face inutilă examinarea celorlalte plângeri ale reclamantului cu privire la lipsa unui avocat la interogatoriu, consecințele cauzatoare de prejudicii ale notorietății sale, componența Curții Securității de Stat, precum și natura agravantă a duratei pedepsei cu care s-ar confrunta dacă va fi condamnat.

c. Concluzia generală cu privire la articolul 6

287. Curtea constată că expulzarea reclamantului în Iordania ar fi o încălcare a articolului 6 din Convenție.

VI. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

288. Articolul 41 din Convenție prevede:

"Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o reparare a parțială, Curtea acordă, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă părții vătămate. "

289. Reclamantul nu a depus o cerere de satisfacție echitabilă.

VII. ARTICOLUL 39 DIN REGULAMENTUL CURȚII

290. Curtea reamintește că, în conformitate cu articolul 44 § 2 din Convenție, prezenta hotărâre nu va deveni definitivă până când (a) părțile nu declară că ele nu vor cere retrimiteră cauzei la Marea Cameră, sau (b) în termen de trei luni de la data hotărârii, dacă nu s-a făcut o cerere de trimitere a cauzei în fața Marii Camere; sau (c) când Panelul Marii Camere respinge orice cerere de retrimiteră în temeiul articolului 43 din Convenție.

291. Se consideră că indicațiile date Guvernului în conformitate cu articolul 39 din Regulamentul Curții (a se vedea paragraful 4 de mai sus), trebuie să se mențină în vigoare până când prezenta hotărâre devine definitivă sau până când Panelul Marii Camere a Curții acceptă o cerere a uneia sau a ambelor părți de retrimiteră a cauzei la Marea Cameră în conformitate cu articolul 43 din Convenție.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că deportarea reclamantului în Iordania nu ar fi o încălcare a articolului 3 din Convenție;
3. *Hotărăște* că nu a existat o încălcare a articolului 3 coroborat cu articolul 13 din Convenție;
4. *Hotărăște* că deportarea reclamantului în Iordania nu ar fi în încălcare a articolului 5 al Convenției;
5. *Hotărăște* că deportarea reclamantului în Iordania ar fi în încălcare a articolului 6 din Convenție, având în vedere riscul real de admitere la rejudecarea cauzei reclamantului a unor probe obținute prin tortură de la persoane terțe.

Redactată în limba engleză și notificată în scris la data de 17 ianuarie 2012, în conformitate cu articolul 77 § 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Lawrence Early
Grefier

Lech Garlicki
Președinte

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2013.

Limbile oficiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt engleza și franceza. Prezenta traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Ea nu obligă în niciun fel Curtea, care, de altfel, nu își asumă răspunderea pentru calitatea acesteia. Traducerea poate fi descărcată din baza de date HUDOC a Curții Europene a Drepturilor Omului (<http://hudoc.echr.coe.int>) sau din oricare altă bază de date în care Curtea a făcut această traducere disponibilă. Traducerea poate fi reprodusă în scop necomercial, condiția fiind ca titlul cauzei să fie citat în întregime, împreună cu referirea la dreptul de autor menționat anterior și la Fondul Fiduciar pentru Drepturile Omului. Dacă intenționați să folosiți vreun fragment din această traducere în scop comercial, vă rugăm să contactați publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/ European Court of Human Rights, 2013

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has share it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2013

Les langues officielles de la Cour Européenne des Droits de l'Homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>) ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.